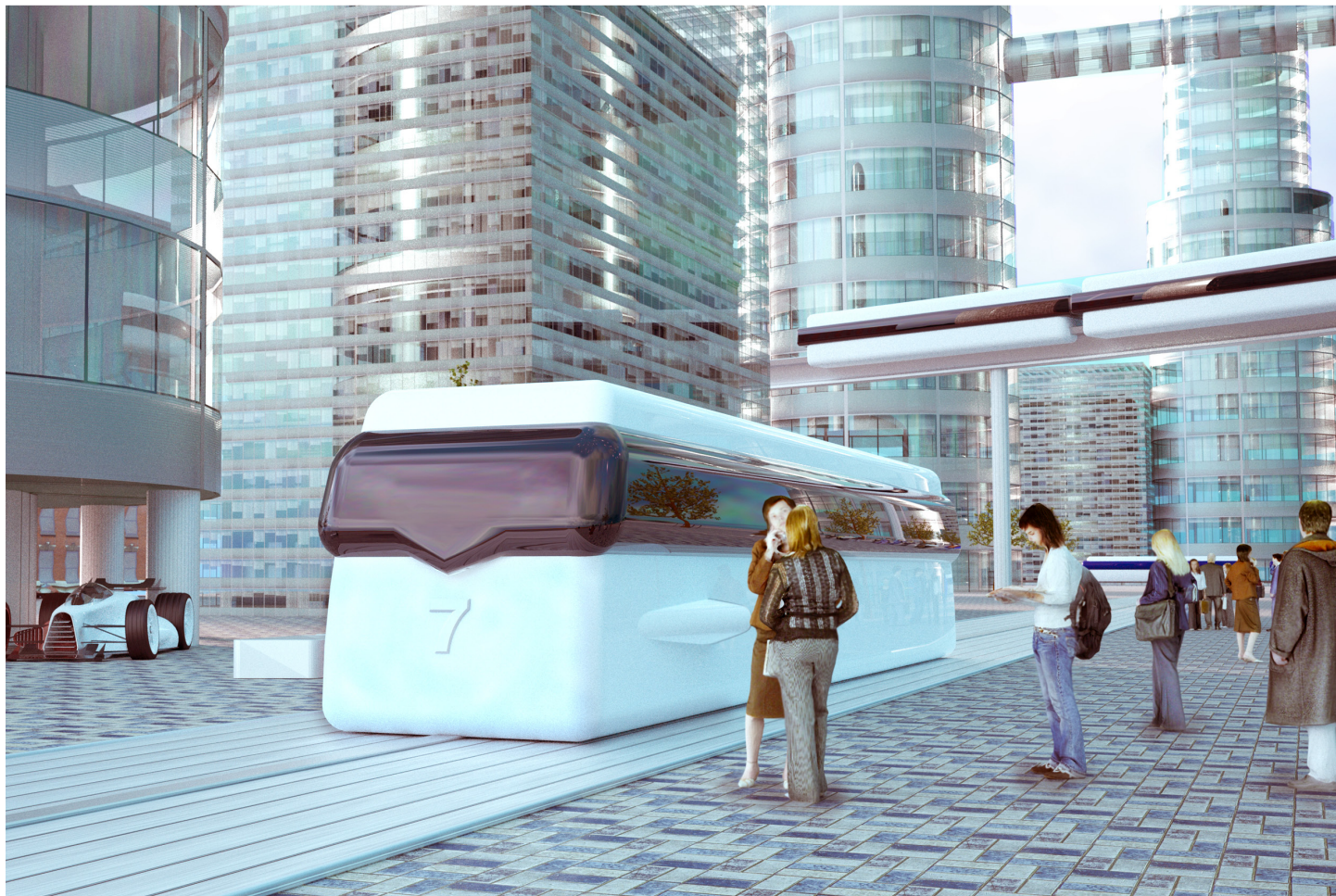

BRANSCHÖVERSIKTEN

DECEMBER 2014

Arkitekt-, teknikkonsult- och industrikonsultföretagen
Svensk, nordisk och internationell kartläggning

I SAMARBETE MED

Foreningen af Rådgivende
Ingeniører

Rådgivende Ingeniørers
Forening

Felag ráðgjafarverkfræðinga

Suunnittelu- ja
konsultointiyritykset SKOL ry

Arkkitehtitoimistojen Liitto, ATL

Svenska Teknik &
Designföretagen
• almega

Innehåll

Förord: STD-företagens ordförande	5	DEN NORDISKA MARKNADEN	25	DEN INTERNATIONELLA MARKNADEN	49
En "infrastrukturknuff" kan få fart på återhämtningen	6	Nordisk jämförelse av nyckeltal	26	Internationell utveckling	50
DEN SVENSKA MARKNADEN	8	Nordens 100 största arkitektgrupper	27	Världens 10 största koncerner	50
Sektorns utveckling 2013 och 2014	8	FRI – Danska marknaden	29	Börsnoterade teknikkonsultföretag – en jämförelse	51
Ekonomisk utveckling	9	Danmarks 100 största koncerner	32	Europas 50 största arkitektgrupper	52
Svenska strukturaffärer	13	RIF – Norska marknaden	34	Europas 300 största koncerner	53
Nyckeltal för de största svenska konsultföretagen	14	Norges 100 största koncerner	38		
De 50 största arkitektgrupperna	16	FRV – Isländska marknaden	40		
De 50 största grupperna inom industriteknik	17	Islands 15 största koncerner	42		
De 30 största koncernerna i Sverige	18	SKOL – Finska marknaden	43		
Sveriges 300 största koncerner	19	ATL – Finska marknaden	45		
		Finlands 100 största koncerner	47		

Om Branschöversikten

Branschöversikten har publicerats av Svenska Teknik&Designföretagen sedan 1995. Branschöversikten är en sammanställning över arkitekt-, teknikkonsult- och industrikonsultbranschen i Sverige, Norden och Europa. I rapporten presenteras rankinglistor över de största företagsgrupperna på respektive marknad, intressanta nyckeltal, nyheter kring strukturaffärer samt information om utvecklingen och konjunkturen inom sektorn under det senaste året.

Sedan 2005 medverkar STD-företagens motsvarigheter i de nordiska grannländerna. STD-företagen samlar arkitekter, teknikkonsulter och industrikonsulter medan de nordiska organisationerna endast organiserar teknikkonsulter och i vissa fall även industrikonsulter. Samarbetsorganisationerna är FRI i Danmark, RIF i Norge, SKOL & ATL i Finland samt FRV på Island.

Siffrorna i rapporten bygger på senast tillgängliga siffror som vi kunnat få tag på för respektive företag. För drygt hälften av företagen motsvarar detta kalenderbokslut för 2013. Resterande företag har brutna räkenskapsår. För de flesta av dessa har vi fått in årsredovisningarna för 2013/14. Men en del bokslut var inte klara när insamlingen av underlagen avslutades, till exempel för de företag vars räkenskapsår slutar den sista augusti. För dessa företag har vi behållit siffrorna för 2012/13. För enkelhetens skull refererar vi till de sammanställda siffrorna som gällande för 2013.

Företagsinformationen i rapporten har samlats in via databaserna Soliditet (Sverige) och Dow Jones Companies & Executives (Europa), från de nordiska organisationerna, direkt från företagen eller via företagens hemsidor. Bevakningen omfattar omkring 1 500 företag i Sverige, Norden och Europa. Att samla in informationen är ett omfattande arbete och i vissa fall går det inte att få tag i tillförlitlig information. Informationen för de internationella företagen är svårare att få tag i. I Sverige är årsredovisningar publika dokument. Så är det inte i alla länder och många företag lämnar ogärna ut sina siffror. I de fallen använder vi den senaste tillgängliga informationen vi kan finna. Alla företag som förekommer eller borde förekomma i rapporten uppmanas därför att kontakta STD-företagen och skicka in sina uppgifter för att säkerställa att informationen om dem blir korrekt.

Vi vill speciellt tacka de företag som hjälpt oss genom att skicka in sina årsredovisningar!

Svenska Teknik&Designföretagen

En växande bransch i global miljö

Globaliseringen fortsätter att påverka vår bransch och våra delsektorer lite mer för varje dag som går. Det innebär att branschen blir allt mer internationaliserad och att fler företag söker sig till den svenska marknaden. Förändringen på den svenska marknaden drivs på av att den svenska ekonomin är förhållandevis stark jämfört med många andra länders ekonomi.

Att den svenska ekonomin är relativt stark avspeglas också i utvecklingen hos våra medlemsföretag. Vår marknadsrapport, Investeringssignalen från november 2014, visar att STD-företagens medlemmar fortsätter att återhämta sig och har en positiv utveckling. Företagen tror på en fortsatt positiv utveckling också under 2015. För teknikkonsulterna på industrisidan fortsätter orderläget att förstärkas, för fjärde undersökningen i rad. Medlemsföretagen som är verk-samma inom bygg- och anläggningssektorn upplever en tillfällig avmattning men framtidsstron inför 2015 är fortsatt stark och företagens bedömning är att byggsektorn fortsätter att växa.

Sverige satsar stora resurser på infrastruktur under de kommande åren. Åren 2014 till 2025 satsar den svenska staten, enligt liggande Nationella transport-plan, 522 miljarder kronor på infrastrukturen. Satsningen gör det självklart intressant också för utländska företag att söka sig till den svenska marknaden. Vi ser också en trend som visar hur den svenska marknaden förändras. År 2000 fanns det tre utländskt ägda företag bland de 50 största företagen på den svenska marknaden. I år är 19 av de 50 största företagen på den svenska marknaden utländskt ägda. Givetvis verkar också svenska företag på utländska marknader.

Svenska Teknik&Designföretagen är bransch- och arbetsgivarorganisation för en växande bransch. Omsättningen för branschen under 2014 beräknas öka med ungefär en miljard kronor och antalet anställda har ökat med ungefär 1000 medarbetare, jämfört med föregående år. I siffror innebär detta att branschen beräknas omsätta 62 miljarder kronor och innefatta 54 000 medarbetare för 2014. Prognosen för 2015 talar om ungefär samma nominella tillväxttal som för 2014. Branschföreningen består av 715 medlemsföretag med cirka 35 000 medarbetare, vilket motsvarar ungefär två tredjedelar av branschen.

STD-företagens medlemmar är en viktig part i såväl samhällsbyggnadssektorns som industrins fortsatta utveckling. Genom sin kunskap bidrar konsulterna till såväl forsknings-, utvecklings- som rationaliseringsarbetet i svenskt näringsliv och samhälle.

Branschöversikten distribueras till medlemmarna i Svenska Teknik&Design-företagen och till övriga företag som medverkar i undersökningen. Den sänds också till tongivande kundföretag, tidskrifter, konjunkturbedömare, företags-analytiker med flera och till svenska beskickningar och exportkontor. En engelsk upplaga, the Sector Review, distribueras till övriga nordiska organisationer och till de utländska företag som medverkar i vår undersökning samt till interna-tionella utvecklingsbanker, utvecklingsorgan och förvaltningar inom EU och internationella tidskrifter.

Branschöversikten ger en bra överblick av vår bransch och vår ambition är att fortsätta utveckla en redan mycket uppskattad publikation. Jag vill rikta ett stort tack till de personer som på olika sätt bidragit till att ta fram den här Branschöversikten.

Markus Granlund

Ordförande Svenska Teknik&Designföretagen
Vd och koncernchef Semcon AB

En "infrastrukturknuff" kan få fart på återhämtningen

Efter ett par års avmattning i svensk ekonomi vände konjunkturen först för den privata tjänstesektorn efter sommaren 2013, men för Sveriges export och industri har utvecklingen hittills gått sidledes. Det beror på att tillväxten på viktiga exportmarknader för Sverige varit mycket svag så här långt. Det som ändå dragit upp produktionen inom tjänstesektorn beror främst på ökad hushållskonsumtion samt ökade bostadsinvesteringar.

BNP-tillväxten i Sverige tog mer fart under andra kvartalet i år, då dessa delar bidrog till uppgången. Och inom produktionen var det den privata tjänstesektorn och byggproduktionen som tillsammans förklarar över 80 procent av den faktiska BNP-ökningen på 2,1 procent andra kvartalet från motsvarande kvartal förra året.

Men den tudelade bilden av tjänstesektorns återhämtning kvarstår. Medan tjänsteföretag som bidrar till Sveriges export påverkas av den fortsatt svaga tillväxten i omvärlden, har efterfrågan varit relativt stark för branscher som säljer tjänster till hushållen, som exempelvis hushållsnära, restaurang-, vård- och omsorgstjänster. Ledande indikatorer för företagstjänster däremot pekar nu på en avmattning mot slutet av året, med undantag för teknikkonsulter och arkitekter. Branschen gynnas av uppsvinget för bostadsbyggandet, men även nya infrastrukturprojekt.

I en ny rapport drar IMF ¹⁾ slutsatsen att ökade offentliga infrastrukturinvesteringar kan höja produktionstillväxten i länder på både kort och lång sikt och särskilt under perioder av lågt resursutnyttjande i ekonomin. I länder med behov av förbättrad infrastruktur och upprustning av föråldrad sådan är tiden nu rätt för en "infrastrukturknuff", då lånekostnader är låga och efterfrågan svag i utvecklade ekonomier. Det finns också stora behov av upprustning av infrastrukturen i många utvecklings- och tillväxtländer där flaskhalsar i infrastrukturen hämmar den ekonomiska utvecklingen. Avgörande är att investeringarna görs på rätt områden, som ger avkastning och vinster i form av ökad effektivitet och produktivitet. Nya

infrastrukturprojekt skulle alltså kunna motverka risken för stagnation i många länder, då den extremt expansiva penningpolitiken i många länder, exempelvis i euroområdet, inte ser ut att räcka för att få igång konsumtion och investeringar. Offentliga infrastrukturinvesteringar kan nu fylla en viktig funktion för återhämtningen i världen, vilket skulle öka efterfrågan på teknikkonsult- och arkitekttjänster.

Teknikkonsulter och arkitekter har också påverkats av svag efterfrågan, både direkt från kunder i omvärlden och från Sveriges exportindustri, men från början av 2014 finns tecken på starkare konjunktur för branschen. Optimismen bland företagen har hållit i sig i år, och i september räknade cirka hälften av företagen med att efterfrågan kommer att öka under fjärde kvartalet. Optimismen gäller främst företag riktade mot bygg- och anläggningsprojekt, men även för industrikonsulterna. Däremot finns det indikatorer som tyder på att efterfrågan på industrikonsulternas tjänster kan avta under det kommande året, enligt Svenska Teknik&Designföretagens egen barometer.

Bostadsbyggandet började ta fart under 2013 och i år beräknas även investeringar i infrastruktur öka. Nästa år bidrar ökade investeringar i infrastruktur ytterligare till byggandet totalt. Under första halvåret i år steg de fasta bruttoinvesteringarna inom näringslivet med 4,4 procent jämfört med motsvarande halvår 2013, enligt SCB. ²⁾ Störst ökning visar tjänsteproducenter, med 6,4 procent, medan varuproducenter ökade sina investeringar med omkring 1 procent. Den typ av investeringar som ökade mest var

¹⁾ World Economic Outlook, Kapitel 3: "Is it time for an infrastructure push? The macroeconomic effects of public investment", IMF (International Monetary Fund), 30 september 2014.

²⁾ Nationalräkenskaper, SCB, 18 september 2014.

i bostäder, med drygt 24 procent, varav nyproduktion ökade starkast, se diagram. Övriga byggnader och anläggningar ökade med nära 3 procent. Utsikterna för nästa år pekar mot en ökning kring 5 procent för bostadsinvesteringarna totalt och för anläggningar kring 3 procent.

I samband med den ökade efterfrågan för teknik konsulter och arkitekter i år finns tecken på att tillgången på den arbetskraft som företagen behöver är för liten på den svenska arbetsmarknaden. Bristen på arbetskraft har börjat stiga snabbt inom branschen. I juli uppgav nära hälften av företagen att de hade personalbrist.³⁾ Under de senaste åren har företagen generellt planerat för att öka antalet anställda, men inte lyckats öka antalet i den grad som företagen förväntat. Senast i september uppgav nära 60 procent av företagen att antalet anställda ska öka under fjärde kvartalet.⁴⁾ Utfallet kommer dock sannolikt bli en betydligt mindre andel av företagen, för i år har skillnaden mellan förväntad ökning av antalet anställda och det faktiska

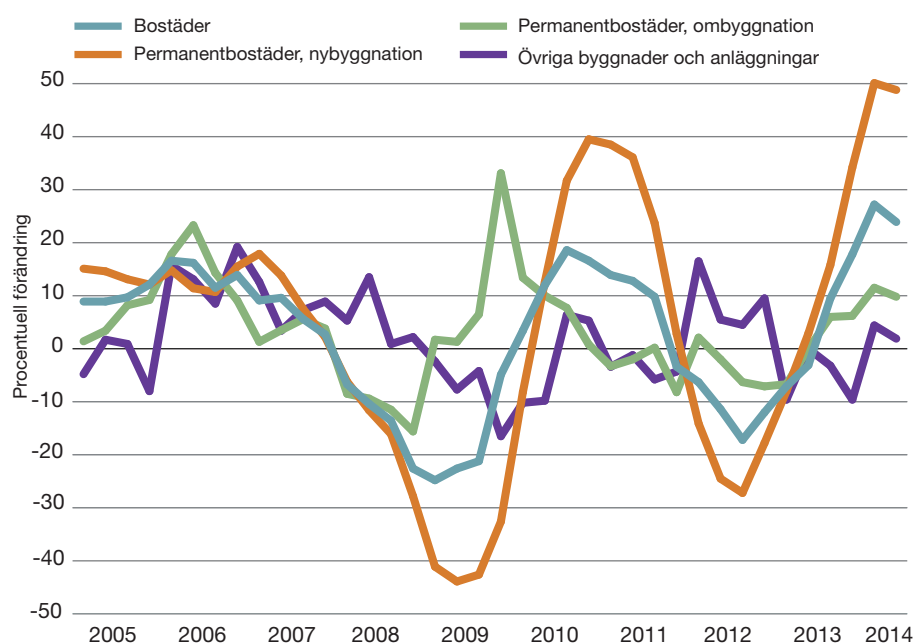
utfallet blivit ännu större än tidigare. Hittills i år har 27 procent av företagen inom branschen inte lyckats öka antalet anställda som förväntat, att jämföra med cirka 14 procent under 2013, enligt KI-barometern. Detta är oroande tecken, eftersom det bromsar både anställningstakten och motverkar produktionsstillväxten i ett läge då efterfrågan ljusnar för branschen.

Kompetensbristen borde tas på största allvar i den ekonomiska politiken för att underlätta för företagen att växa i Sverige, bland annat genom en politik som förbättrar kompetensförsörjningen. Det gäller även flera andra kunskapsintensiva branscher i Sverige, som bidragit starkt till den ökade sysselsättningen i landet under de senaste 20 åren. Både här och i omvärlden borde nu även offentliga infrastrukturinvesteringar få en rejäl knuff framåt, vilket skulle kunna få bättre fart på den ekonomiska tillväxten, både på kort och lång sikt.

Lena Hagman
Chefekononom Almega, november 2014

”Bruttoinvesteringarna inom näringslivet steg med 4,4 % under årets första halvår, jämfört med samma period 2013.”

Fasta bruttoinvesteringar, procentuell förändring jämfört med motsvarande period föregående år, fasta priser, utfall till och med andra kvartalet 2014

I vissa enstaka fall kan redovisade utvecklingstal skilja sig åt marginellt mellan olika nationalräkenskapstabeller på år och kvartal på grund av avrundning i beräkningen av dem.

³⁾ Enligt KI-barometern per kvartal, Konjunkturinstitutet, juli 2014.

⁴⁾ Enligt KI-barometern per månad, Konjunkturinstitutet, september 2014.

Sektorns utveckling 2013 och 2014

Branschen fortsätter att växa. Den omfattar omkring 10 600 företag som i Sverige omsätter 54 miljarder kronor och sysselsätter 45 700 medarbetare. Dessutom omsätter svenska koncerner drygt 8 miljarder kronor i utländska dotterbolag med drygt 8 300 anställda. Orderutvecklingen har varit relativt god under året även om de bygg- och anläggningsorienterade företagen under hösten signalerade en tillfällig avmattning när det gäller orderingen. För industrikonsulterna har orderläget fortsatt att förstärkas, men en avmattning väntas. Lönsamheten försämrades för samtliga verksamhetsområden under 2013. Den förväntas att långsamt förbättras under 2014 och 2015, framförallt för arkitektföretagen.

Branschens storlek och nyckeltal

Branschen består av omkring 10 600 företag. Av dessa har 56 koncerner fler än 100 anställda. Drygt 8 700 av företagen har noll till två anställda. Konsolideringen gör att de stora företagsgrupperna både blir fler och större. Antalet mellanstora företag, med mellan 20 och 100 anställda, minskar. Branschen definieras i den här rapporten som teknik-konsultföretag inom bygg, anläggning och industri samt arkitektföretag. Det förekommer även en del kontroll- och certifieringsföretag i bevakningen.

Storleksfördelningen ser ut enligt följande:

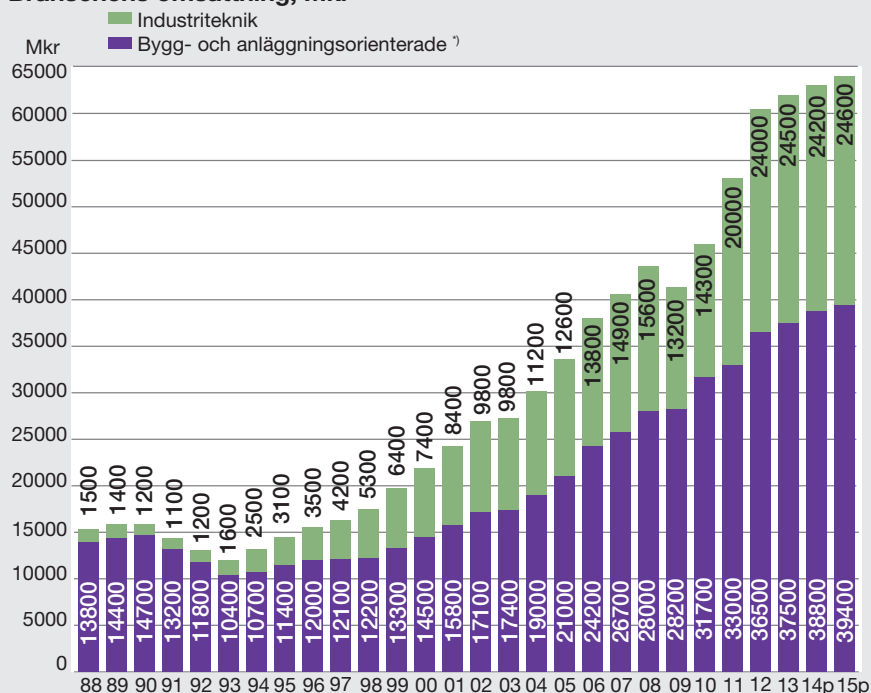
Antal anställda	Antal företag
501 –	15 st
101 – 500	41 st
51 – 100	48 st
21 – 50	129 st
11 – 20	229 st
3 – 10	1 430 st
0 – 2	8 700 st

Nyckeltal

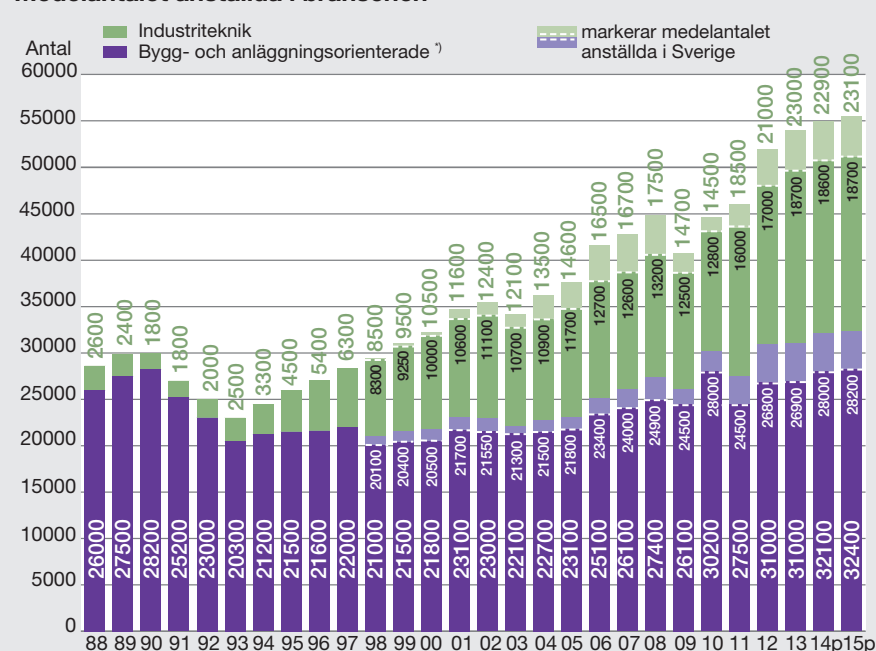
Branschen omsatte omkring 62,5 miljarder kronor under 2013 och sysselsatte 54 000 personer. Svenska koncerner omsatte omkring 8,2 miljarder kronor fördelat på 8 300 medarbetare i sina utländska dotterbolag. Så man kan säga att branschen i Sverige omsätter drygt 54 miljarder kronor och sysselsätter cirka 45 700 medarbetare. Större delen av den utländska verksamheten står Sweco, ÅF, Semcon och Rejlers för.

De 300 största koncernerna representerade 56,5 miljarder kronor av omsättningen och drygt 49 000 av branschens medarbetare, inklusive de utländska dotterbolagens verksamheter. Då de representerar en så stor del av hela branschen beräknas branschens nyckeltal på dessa företag som underlag. Omsättningen per anställd var då 1 150 kkr

Branschens omsättning, Mkr

Medelantalet anställda i branschen

^{*)} Av de bygg- och anläggningsorienterade företagen representerade arkitektföretagen 7100 MSEK i omsättning och 6400 anställda under 2013.

Källa: Svenska Teknik&Designföretagen

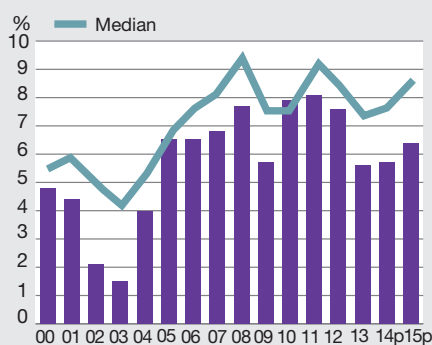
Ekonomisk utveckling (löpande priser)

	Omsättning kkkr per anställd										Resultat efter finansiella poster kkkr per anställd									
	06	07	08	09	10	11	12	13	14p	15p	06	07	08	09	10	11	12	13	14p	15p
De 300 ¹ största koncernerna	970	1021	1037	1017	1065	1130	1161	1150	1151	1145	63	69	78	46	85	92	88	64	66	73
Byggorienterade	1034	1102	1102	1086	1125	1150	1171	1194	1190	1181	79	98	101	81	104	92	92	76	80	86
varav																				
Arkitektföretag	986	1046	1063	1098	1099	1132	1158	1087	1091	1099	88	102	110	87	84	98	92	63	75	88
Teknikkonsultföretag	1042	1114	1107	1184	1129	1153	1174	1214	1208	1196	78	97	101	80	107	90	92	79	81	86
Industrikonsultföretag	888	915	949	964	954	1099	1148	1093	1099	1098	39	32	44	-17	45	91	82	49	47	56

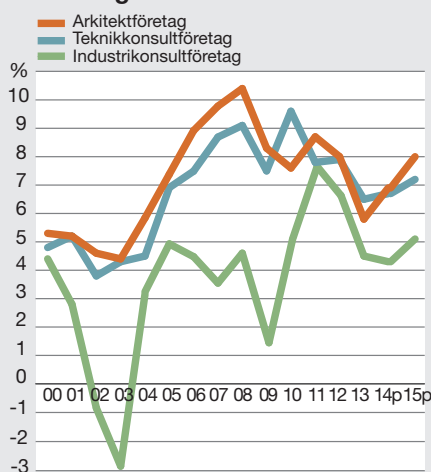
från 2004 i förekommande fall enl. IFRS

Källa: Svenska Teknik&Designföretagen

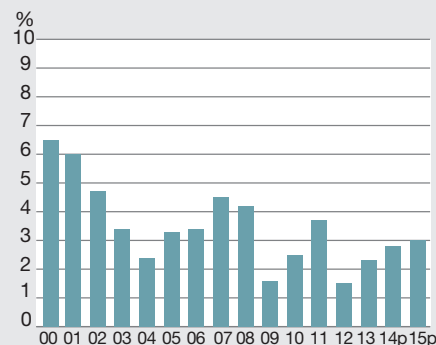
Vinstmarginaler i de 300 största konsultföretagen

Vinstmarginal

Lönekostnadsökning per årsarbete

Källa: Svenska Teknik&Designföretagen

under 2013, något lägre än under 2012 då den var 1 161 kkr. Omsättningen per anställd skiljer sig lite beroende på verksamhetsområden. Högst omsättning per anställd hade teknikkonsulterna inom bygg och anläggning under 2013; 1 214 kkr. Motsvarande siffra för 2012 var 1 174 kkr. Arkitektföretagens omsättning per anställd under 2013 var 1 087 kkr, mot 1 158 kkr året innan. Teknikkonsultföretagen inom industri-teknik omsatte 1 093 kkr per anställd under 2013, mot 1 148 kr under 2012.

Lönsamheten försämrades under 2013, jämfört med 2012. Den genomsnittliga rörelsemarginalen var 6,2 %, mot 8,2 % under 2012. Även här skiljer det sig mellan olika verksamhetsområden. Industrikonsulternas rörelsemarginal var 5,4 %. Arkitektföretagens rörelsemarginal var något högre; 5,8 %. Teknikkonsulterna inom bygg och anläggning hade en rörelsemarginal på 7,0 %. Vinstmarginalen, räknat på resultatet efter finansiella

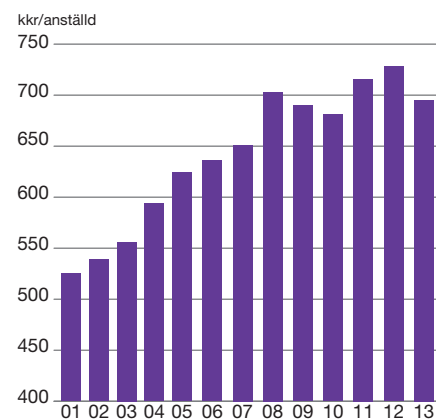
poster var 5,6 % för branschen. Under 2012 var vinstmarginalen 7,6 % och året innan var den 8,1 %.

Arkitektföretagens vinstmarginal under 2013 var 5,8 %, en rejäl försämring från året innan då den var 8,0 %. Detta motsvarar en vinst på 65 kkr per anställd under det senaste året, mot 92 kkr under 2012. Teknikkonsultföretagen inom industriteknik redovisade en vinstmarginal om 4,5 % under 2013, mot 7,1 % under 2012. Resultatet per anställd minskade därmed till 49 kkr från 82 kkr föregående år. Teknikkonsultföretagen inom bygg och anläggning redovisade en vinstmarginal om 6,5 % under det senaste året, mot 7,9 % under 2012. Det motsvarar en vinst på 79 kkr per anställd för 2013, mot 92 kkr året innan.

Förädlingsvärdet per anställd minskade till 695 kkr från 728 kkr under 2012 och 716 kkr under 2011. Förädlingsvärdet motsvarar den värdeökning som företagen tillför i sin produktion och uttrycks

också som företagens bidrag till BNP. Rent konkret är det företagets försäljning minus kostnaderna för insatsvarorna. Beräkningen görs genom att summera företagets lönekostnader, sociala avgifter, rörelseresultat samt avskrivningar. Tillsammans utgör de förädlingsvärdet.

Förädlingsvärdet för de 300 största företagen

Källa: Svenska Teknik&Designföretagen

Det värdet delas sedan med medelantalet anställda för att visa förädlingsvärdet per anställd.

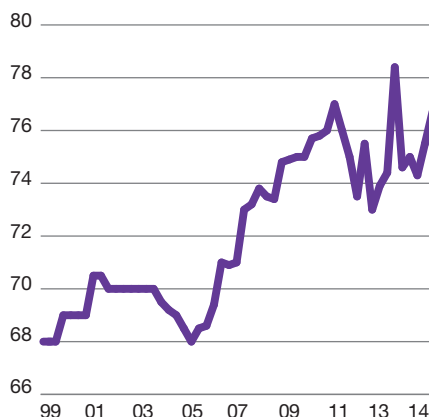
Soliditet är ett sätt att mäta hur ett företags tillgångar ser ut i relation till dess skulder. Här jämför man det egna kapitalet mot de totala tillgångarna. En tumregel säger att man bör ha en soliditet över 30 %. Samtidigt ska den inte vara för hög. Det innebär att företagets kapital är överksam och inte genererar intäkter. Soliditeten i branschen minskade en aning, till 41 % under 2013, mot 42 % året innan och 46 % året innan. Den genomsnittliga soliditeten i branschen ser god ut.

De sammanlagda lönekostnadsökningarna bland de 300 största företagen under 2013 var i genomsnitt 2,3 % jämfört med året innan. De beräknas öka med cirka 2,8 % under 2014 och 3,0 % eller mer under 2015.

Lönsamhetsprognos för 2014 och 2015

Den försämrade lönsamheten under 2013 förklaras till stor del av prispress, större konkurrens på infrastruktursektorn i Sverige samt avtagande investeringar i maskiner, lokaler och produkter inom tillverkningsindustrin. Andelen uppdrag från offentliga beställare på bygg- och anläggningssektorn ökade under året samtidigt som den minskade för privata beställare. Offentliga beställare innebär offentlig upphandling som i regel pressar priserna då kostnaden oftast är det avgörande kriteriet. Allt detta har en del i den försvagade lönsamheten, även om den blev lite sämre än vad som förväntades inför året.

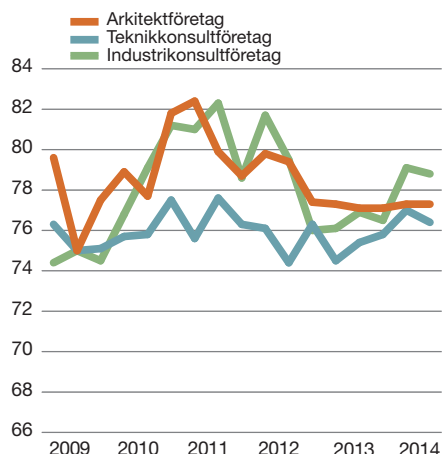
Genomsnittlig debiteringsgrad börsnoterade företag

De börsnoterade företagens debiteringsgrader är vägda efter företagens respektive storlek.

Lönsamheten förväntas att successivt förbättras under 2014 och 2015, även om det troligtvis kommer att ske långsamt. Sammantaget väntas den genomsnittliga vinstmarginalen för de 300 största företagen öka från 5,6 % under 2013 till 5,7 % under 2014. Under 2015 ökar den nog lite mer, kanske uppåt 6,5 %. Arkitektföretagens lönsamhet kommer troligen förbättras snabbast. Från en vinstmarginal på 5,8 % under 2013 till knappt 7,0 % under 2014 och runt 8,0 % under 2015. Teknikkonsulternas vinstmarginal ökar nog långsammare, från 6,5 % under 2013 till någon decimal förbättring under 2014 (runt 6,7 %) och sedan till dryga 7,0 % under 2015. För industrikonsulterna finns en risk att lönsamheten inte förbättras under 2014, kanske till och med försämras ytterligare något, för att sedan vända upp under

Genomsnittlig debiteringsgrad per delsektor

Från medlemsundersökningar till Investerings-signalen, vägt på företagens respektive storlek.

2015, till lite över 5,0 %. Kanske högre, beroende på hur snabbt industrins efterfrågan återhämtar sig under det kommande året.

Debiteringsgraden

Debiteringsgraden bland de börsnoterade företagen under 2013 låg i genomsnitt på 74,7 %, mot 74,6 % under 2012. Under första halvan av 2014 har den ökat till 76,1 %. Siffrorna är tagna ur de börsnoterade företagens års- och kvartalsrapporter och vägda på företagens storlek. Den positiva utvecklingen har troligen bromsats upp under andra hälften av året, då en viss avmattning märktes av generellt i branschen och i svensk ekonomi i övrigt.

STD-företagen följer också debiteringsgradens utveckling fördelat på arkitekter, industrikonsulter och teknikkonsulter i de medlemsundersökningar som genomförs under året. Där är det tydligt att debiteringsgraden ökade under slutet av 2013 och början av 2014 för att sedan bromsas upp och i vissa fall vika nedåt igen. Man kan konstatera att debiteringsgraden haft en vikande trend på samtliga delsektorer under året.

Genomsnittet för arkitektföretagen har under 2014 varit 77,3 % mot 77,2 % under 2013. Den har legat på samma nivå, just 77,3 %, under både första och andra tertialet. För industrikonsulterna har den genomsnittliga debiteringsgraden ökat väsentligt under året. Den har i genomsnitt varit 79,0 % under årets första halva, mot 76,5 % i genomsnitt under 2013. Den har dock vänt ned från 79,1 % i

Investeringar i Sverige

	2012	2013		2014p	2015p
	miljarder kr	miljarder kr	%	%	%
Bostäder	129,7	134,9	4	18	4
Lokaler	119,8	114,0	-5	2	4
Industribyggnader	7,4	6,0	-19	5	0
Infrastruktur och övriga anläggningar	77,7	74,7	-4	4	3
Bygginvesteringar totalt	334,6	329,6	-2	11	4
Industrins investeringar i maskiner och utrustning enligt SCB och STD-företagen	48,7	48,2	-1	-11	2

Bygg- och industriinvesteringar 2012 och 2013 samt prognos till 2014 och 2015 (fasta priser)

Källa SCB och BI.

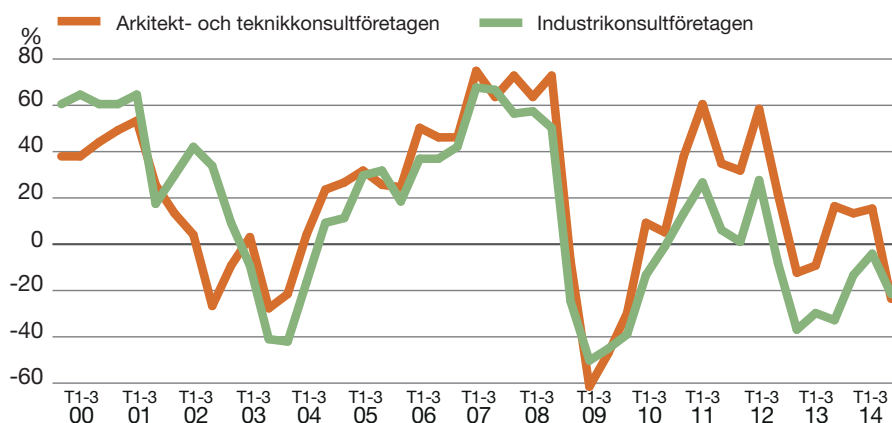
början av året till 78,8 % för årets andra tertial. Teknikkonsulternas genomsnittliga debiteringsgrad under första halvan av 2014 har varit 76,7 %, mot 75,2 % under 2013. Även för dem var debiteringsgraden som högst vid årsskiftet, 77,0 %, och har sedan dess minskat till 76,4 %. I linje med den optimistiska framtidstron i branschen så tror de flesta medlemsföretagen på förbättrade debiteringsgrader under 2015.

Investeringar inom sektorn

Tabellen på sid 10 visar investeringarna inom sektorn under 2012 och 2013 samt prognoser för investeringsutvecklingen under 2014 och 2015. Tabellen skiljer sig en aning mot tidigare redovisade siffror då SCB i Nationalräkenskaperna nu även inkluderar posterna fritidshus och transaktionskostnader. De två nya posterna medför förstås att den totala investeringsvolymen är högre nu än tidigare.

De totala investeringarna på bygg- och anläggningssektorn under 2013 minskade en aning jämfört med föregående år. Sammantaget minskade de med 2 %. För 2014 väntas de öka, och då är det framförallt bostadsinvesteringarna som driver på ökningarna. Investeringarna i lokaler, industribyggnader och infrastruktur väntas dock också öka under 2014, vilket är en vändning jämfört med förra året. De sammantagna bygginvesteringarna beräknas öka med omkring

Företagens uppfattning om prisbildens utveckling

Diagrammen över prisbildens utveckling visar nettotalen mellan andelen företag som har höjt sina priser minus de som sänkt sina priser under de senaste 6 månaderna.

Källa: Svenska Teknik&Designföretagen

11 % i år. Nästa år väntas de fortsätta att öka, med omkring 4 %.

Industrins investeringar i maskiner och utrustning minskade under 2013 jämfört med föregående år, efter flera års successiva ökning. De väntas fortsätta att minska även under 2014 för att sedan plana ut och eventuellt öka en aning igen under 2015.

Prisbildens utveckling

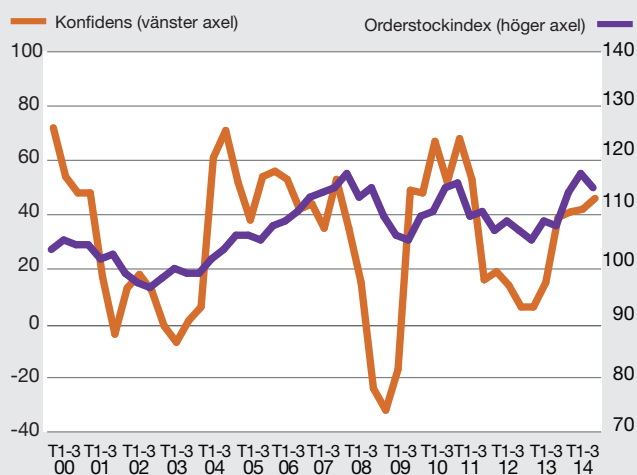
Den senaste medlemsundersökningen, som genomfördes i september, visade att det råder prispres inom samtliga verksamhetsområden; arkitektföretag, teknikföretag och industrikonsultföretag. Ätminstone om man ser till antalet företag som rapporterar om

en negativ prisutveckling jämfört med antalet företag som rapporterar om en positiv prisutveckling. Av 98 svarande företag uppgav sju stycken att deras genomsnittsarvoden höjts sedan i maj, medan 27 uppgav att priserna pressats under samma period. Övriga 64 uppger att priserna är oförändrade. Alltså, endast 7 % hade kunnat höja sina genomsnittsarvoden under perioden medan 28 % hade tvingats sänka dem. Bland industrikonsulterna var det inget företag som rapporterade om ökade priser. 5 % av teknikföretagen och 13 % av arkitektföretagen hade kunnat höja sina priser under perioden.

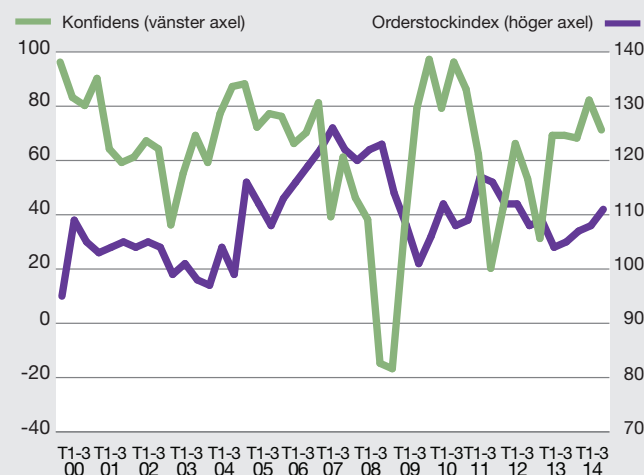
Den svaga prisutvecklingen är problematisk. Lönsamheten försämras på grund

Orderstocksindex jämfört med förväntningar på orderläget om 6 månader

Arkitekt- och teknikföretagen sammanvägt

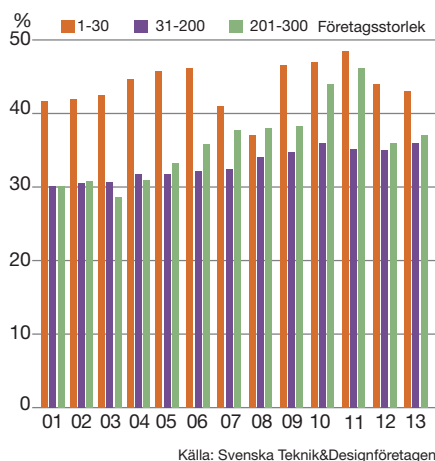
Industrikonsultföretagen

Orderstocksindex bygger på enkätundersökningar bland STD-företagens medlemmar och räknas fram genom en vägning mellan inlämnade orderstock per anställd och beläggningsgraden om 2, 3, 6 och 12 månader. Konfidenskurvan representerar nettotalen mellan andelen företag som förväntar sig förbättrat orderläge minus de som förväntar sig försämrat orderläge om 6 månader.

Källa: Svenska Teknik&Designföretagen

Soliditet, %

av stillastående eller ibland sjunkande prisnivåer. Samtidigt råder kompetensbrist inom sektorn med stora rekryteringssvårigheter på vissa områden, vilket driver upp lönekostnaderna. Det verktyg som använts för att balansera den svaga prisutvecklingen har under flera år varit att successivt söka högre debiteringsgrader. Men det är förstås ett verktyg som till slut når sitt tak och blir verkningslöst. Då måste man hitta andra lösningar, där outsourcing av vissa kompetenser utomlands kan vara en lösning, eller hitta andra affärsmodeller en annan.

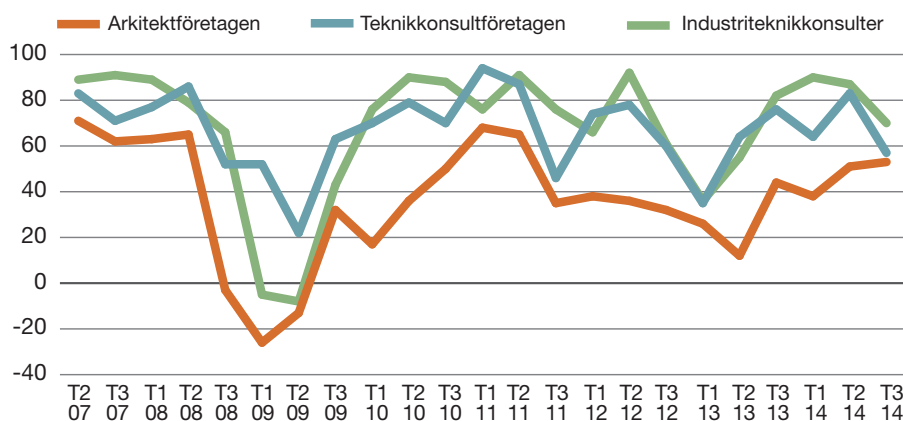
En jämförelse över hur genomsnittsarvodena utvecklats mellan 2012 till maj 2014, utifrån STD-företagens medlemsundersökningar, visade att teknikkonsulternas genomsnittsarvoden för perioden minskat med 2 %. För industrikonsul-

terna har detta ökat med 2,5 % under samma period och arkitekternas genomsnittsarvoden ökade med 4,1 %.

Så, den svaga prisutvecklingen är ett faktum och inte bara en känsla i branschen. Sedan skiljer det sig förstås åt mellan olika företag och kundsegment, inte minst beroende på om det är offentliga eller privata beställare. Det är dock tydligt att prisutvecklingen, mätt i genomsnittsarvoden, är svag om man jämför med t ex kostnadsutvecklingen i branschen. De generella omkostnaderna har ökat med 6,1 % mellan januari 2012 och maj 2014, och lönekostnaderna har ökat med 7,3 % under motsvarande period.

Det är viktigt att prisutvecklingen blir bättre framöver, för att företagen ska kunna bibehålla sin lönsamhet. Problematiken med den dåliga prisutvecklingen berör inte enbart teknikkonsulternas lönsamhet. Prispressen kan tvinga teknik konsulter att offerera mer juniora konsulter och därför lösningar som t ex inte tar tillräcklig hänsyn till livscykelkostnad eller energieffektivitet. Därför berörs också samhället i stort. Det gäller för konsulterna att övertyga sina beställare om fördelarna med att investera mer i projektering, för bättre planering, process, energieffektivisering och livscykelkostnader. För att uppnå detta måste man i upphandlingar kunna ta större hänsyn till andra aspekter än lägsta pris. Kvalitetsaspekten måste få större utrymme.

Personalstyrkans utveckling

Förväntningarna på personalstyrkans utveckling visar nettototalen mellan andelen företag som tror personalstyrkan ökar minus de som tror att den minskar under de kommande 6 månaderna.

Källa: Svenska Teknik&Designföretagen

Ålders- och könsstruktur

Medlemsföretagen inom Svenska Teknik&Designföretagen har en samlad personalstyrka på cirka 35 000 personer i Sverige, vilket motsvarar nära 80 % av hela branschen i landet. Enligt Svenskt Näringslivs lönestatistik är 30,4 % av de anställda i STD-företagen kvinnor. Samma siffra som föregående år och lite högre än 2012, då andelen kvinnor var 28,4 %. Trenden är att andelen kvinnor i branschen ökar. Detta gäller även för andelen kvinnor i beslutsfattande positioner, där de representerar 25,3 % av beslutsfattarna. Motsvarande siffra förra året var endast 18 %, men året innan 26 %. Andelen kvinnliga styrelseledamöter är i princip oförändrad; 18,9 % mot 18,8 % förra året. Det ska dock påpekas att underlaget avseende ledande befattningshavare och styrelsemedlemmar är långt ifrån komplett. Siffrorna gäller de företag vi funnit informationen på årsredovisningarna.

Medelåldern bland STD-företagens medlemmars anställda är 41,2 år, dvs något lägre än förra året då den var 41,4 år. Kvinnorna är något yngre än männen. Medelåldern för kvinnorna bland STD-företagens medlemmar är 40,1 år (40,1 förra året), medan den är 41,7 år (42,9 förra året) för männen.

Orderstocksindex och konfidensindikatorn

Orderläget har förbättrats under året på alla tre verksamhetsområdena. Detta illustreras av orderstocksindex (sidan 11). Den utvecklingen bromsades upp i den senaste medlemsundersökningen, i september, för arkitekt- och teknik konsultföretagen. För industrikonsultföretagen fortsatte orderläget att förstärkas. Det kom dock en del signaler under och efter undersökningen om att den trenden var på väg att brytas. Indikationerna tyder på att orderutvecklingen under början av 2015 blir den motsatta till hur det såg ut i den senaste medlemsundersökningen. Alltså, den väntas bli god för arkitekt- och teknik konsultföretagen medan den bromsar upp och kanske viker av en aning för industrikonsulterna. I diagrammet intill orderstocksindex syns konfidensindikatorn, som visar företagens uppfattning om hur orderingen kommer förändras. Där ligger visserligen alla tre verksamhetsområdena på höga

eller mycket höga nivåer, men industri-konsulternas kurva viker nedåt, vilket indikerar att fler företag är pessimistiska kring orderutvecklingen. Eller färre är positiva. De signaler som kommit efter att undersökningen gjordes tyder, som sagt, på att företagen kanske hade svarat lite annorlunda om undersökningen gjorts något senare. Alltså, händelser i omvärlden dämpade optimismen. Till exempel rapporterade industrin i Sverige om både försämrad export- och inhemsk efterfrågan.

Utvecklingen under 2014 och framåt

Trots flera indikatorer på en svalnande ekonomisk utveckling under den närmaste framtiden ser marknaden för teknikkonsulter, arkitekter och industri-konsulter ändå relativt ljus ut. Åtminstone enligt företagens egna uppfattning. Samtidigt som det kommit rapporter om förbättrad exportordergång för delar av tillverkningsindustrin så finns det även signaler som tyder på det motsatta. SCB släppte i början av november statistik som bygger på liggande ordrar. Siffrorna visade på en minskande ordergång inom industrin och är därmed svår att bortse ifrån. Troliga förklaringar till de motstridiga uppgifterna är den allmänna osäkerheten i omvärlden, olika tidpunkter för undersökningarna och skillnader mellan branscher. Det är troligt att en avmattning kommer för industrikonsulterna. Frågan är hur lång den blir.

För de bygg- och anläggningsorienterade företagen drivs byggsektorns utveckling för tillfället främst av det ökade bostadsbyggandet. Lokalinvesteringarna har också ökat under 2014, framförallt tack vare offentliga investeringar. Dessutom väntas investeringarna inom infrastruktur- och anläggningssektorn fortsätta under många år framöver. Så, sammantaget ser den närmaste framtiden ljus ut. Åtminstone vad gäller orderläget.

Sysselsättningsläget

Rekryteringsbehovet har avtagit för teknikkonsult- och industrikonsultföretagen jämfört med läget innan sommaren, enligt den senaste medlemsundersökningen från september. Det ska dock påpekas att det fortfarande är stort. Omkring två av tre företag signalerade om fortsatt rekryteringsbehov. Detta förklaras troligen av att det under hösten rått en större

osäkerhet kring hur orderutvecklingen kommer att bli. Några företag har blivit lite mer försiktiga. Men den övervägande bilden är ändå att rekryteringsbehovet är stort i branschen. Kompetensbristen är ju en av branschens stora utmaningar framöver. Detta faktum blir som tydligast när man följer rekryteringsbehovet över tiden och ser hur högt det är även i sämre tider. Mer än hälften av företagen behöver rekrytera nästan oavsett rådande konjunktur.

Vid sidan av den svaga prisutvecklingen är kompetensförsörjningen branschens största utmaning. Framförallt på ingenjörssidan, där kompetensbristen är som störst. Det kan dels leda till flaskhalsar i kapaciteten. Dessutom skapar det konkurrens om personal, vilket driver upp lönerna. Det blir ytterligare en faktor som slår mot lönsamheten. På arkitektsidan är tillflödet av ny kompetens mer balanserat mot behovet.

Personalomsättningen bland de medverkande företagen under perioden maj till augusti var nästan 10 %. Högst var det bland arkitektföretagen, 12 %. Drygt 7 % personalomsättning in och drygt 4 % ut. Industrikonsulternas personalomsättning under perioden var 11 %; 6 % in och 5 % ut. För teknikkonsulterna var den 8 %; 5 % in och 3 % ut.

Svenska strukturaffärer

Konsolideringsvågen har fått ny fart under 2014 och ett flertal strukturaffärer har genomförts under året, både på den svenska marknaden och internationellt.

De stora koncernerna har tillväxt högt uppe på agendan, vilken sker främst genom förvärv men även genom organisk tillväxt och nyetablering på nya orter. Internationaliseringen är tydlig. Sverige var länge en marknad i huvudsak för svenska företag, men allt fler utländska aktörer finns nu i landet. För att illustrera denna utveckling kan man jämföra antalet utlandsägda koncerner bland de 50 största grupperna i Sverige. I år är de nitton stycken. År 2000 var det tre. Under det senaste året har inte minst franska teknikkonsultgrupper stärkt sina positioner i Norden. För några år sedan var det främst de danska koncernerna som köpte svenska verksamheter. De svenska koncernerna går i motsatt riktning. Framförallt med nyetableringar och förvärv i våra nordiska grannländer, men även i t ex England eller Tyskland. Även globalt sett har konsolideringen fått mer fart i år, med några riktigt stora affärer. Läs mer om det i det internationella avsnittet. Här följer en beskrivning av några av de affärer som skett i Sverige samt några nyheter om ledningsbyten och andra utnämningar.

Sweco förvärvar

Sweco har under början av året förvärvat Alfakonsult AB och Metro arkitekter. Alfakonsult är fokuserat på effektivisering inom produktion, lager och distribution och Sweco stärker sin position inom logistiktjänster på industrisidan genom förvärvet av verksamheten med 20 anställda. Metro arkitekter grundades 1999 och har 30 medarbetare förde-

Jämförelse med andra branscher

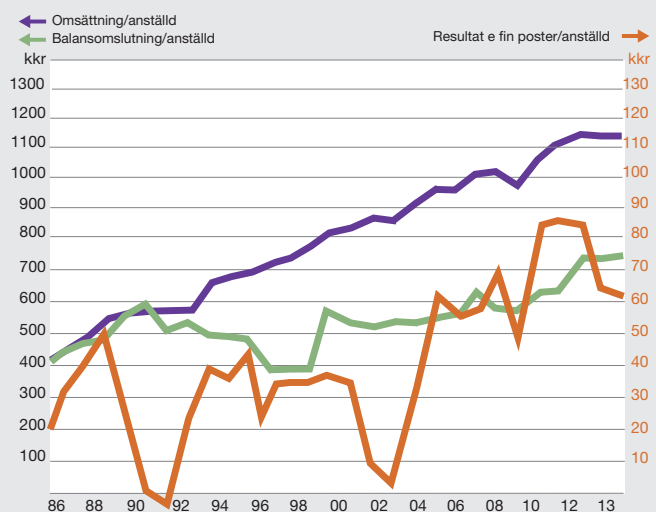
Omsättning/anställd (kkr)	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Managementkonsulter	1720	1820	1800	2075	2015	1890	1880	1906	1912	1823
IT-konsulter	1140	1170	1135	1440	1270	1290	1480	1545	1627	1703
Affärsjuridik	1485	1595	1655	1750	1730	1690	1770	1840	1773	1921
Marknadsundersökare	985	1070	1085	1280	1355	1295	1445	1465	1459	1437
PR & Kommunikation ⁷	1120	1170	1265	1285	1320	1260	1235	1295	1269	1736
Revisionsbyråer	1050	1135	1250	1250	1230	1275	1280	1320	1332	1402
samt enl. vår tabell på sid. 9 (300 största koncernerna)										
Byggorienterade	893	902	905	908	912	941	980	1088	1171	1194
Industriteknik	939	1010	998	1106	1101	1084	1040	1110	1148	1093

⁷ Kategorin PR&Kommunikation kallas numera Kommunikation i Affärsvärldens konsultguiden och företagsunderlaget har förändrats en aning i årets upplaga.

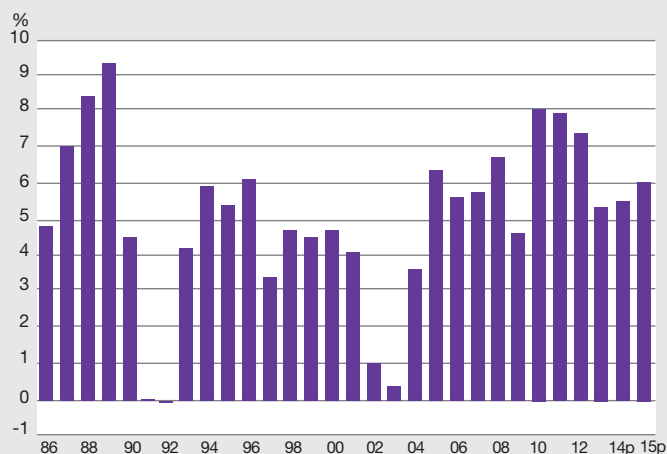
En jämförelse med andra kunskapsbranscher med högutbildad personal är intressant att göra. Ovanstående jämförelsetal från de 30-50 största företagen i några branscher är hämtade huvudsakligen från Affärsvärlden.

Källa: Svenska Teknik&Designföretagen och Affärsvärlden

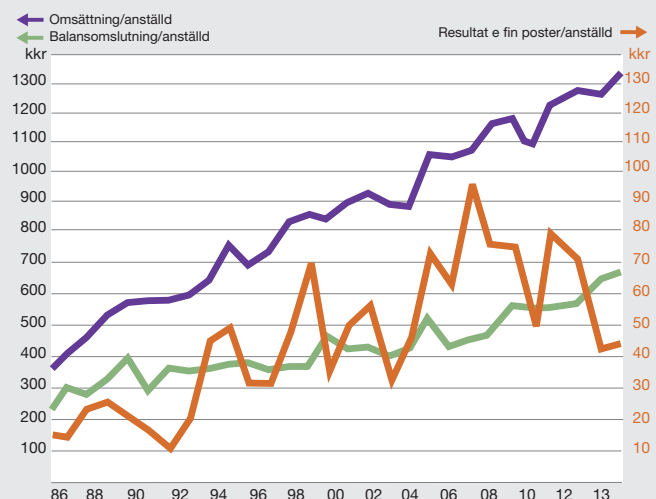
De 30 största svenska koncernerna

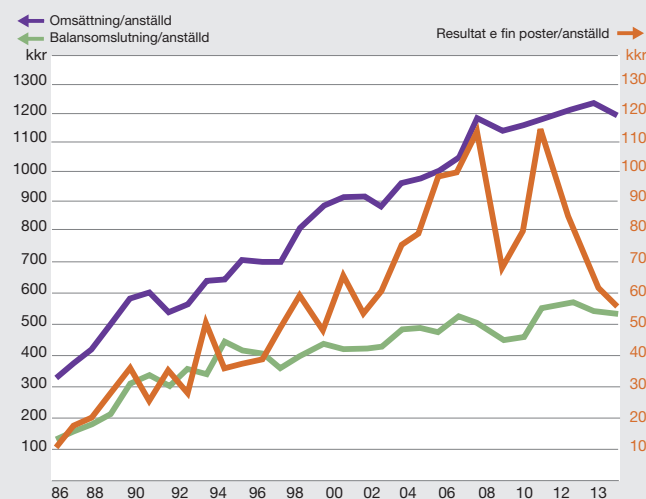
Vinstmarginaler i de 30 största konsultföretagen

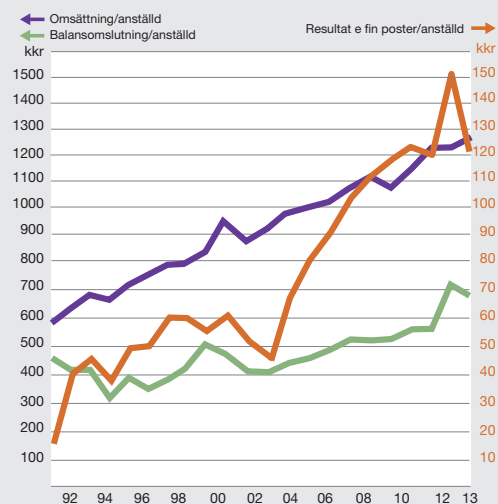
Koncern 31-50

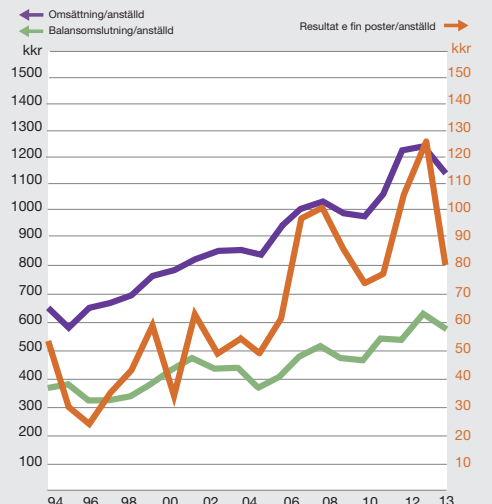
Koncern 51-100

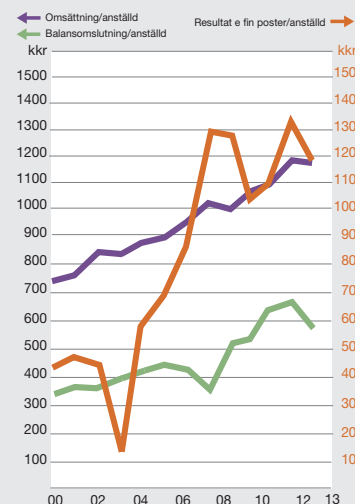
Koncern 101-150

Koncern 151-200

Koncern 201-300

Källa: Svenska Teknik&Designföretagen

lade på kontor i Malmö och Göteborg. Genom förvärvet av Metro arkitekturer stärker Sweco sin position både i västra och södra Sverige och på arkitektur inom infrastruktursegmentet.

... och avyttrar

Sweco har under året sålt verksamheten Trafikmätning till Sensebit AB. Det innebär en försäljning av en verksamhet med 22 medarbetare och är ett steg i strategin att renodla sin verksamhet inom trafik- och infrastrukturplanering. Företaget överläts i april 2014.

Även ÅF förvärvar

I slutet på 2013 förvärvade ÅF Sprängkonsult AB. Sprängkonsult, med en omsättning på ca 12 miljoner kronor och nio anställda, kommer att stärka ÅF:s kompetens inom sprängning och vibrationsmätning.

I januari i år förvärvades TEKMAT som förstärker ÅF:s erbjudande inom mekanisk konstruktion och kvalificerade resurser för industriella projekt i Malmö. TEKMAT integreras i divisionerna Industry och Technology.

ÅF förvärvade i mitten av januari ES-konsult Energi och Säkerhet AB. ES-konsult erbjuder ingenjörstjänster för kunder inom kärnkraftsindustrin på områden som säkerhetsanalys, säkerhetsredovisning, human factors, utbildning och projektledning. Företaget har 56 anställda och omsatte cirka 70 miljoner kronor under 2013. Köpeskillingen uppgick till 27 miljoner kronor samt en tilläggsköpeskillning beroende av framtida lönsamhetsutveckling.

I januari förvärvades även det norska ingenjörsföretaget Xact med cirka 90 medarbetare och en omsättning på 85 miljoner NOK. Förvärvet stärker ÅF:s erbjudande till olje- och gasmarknaden. Köpeskillingen uppgick till 25 miljoner kronor samt en tilläggsköpeskillning beroende av framtida lönsamhetsutveckling.

... avyttrar

ÅF avyttrade i juli sitt 75 procentiga aktieinnehav i ryska dotterbolaget Lonas Technologia, med en omsättning på omkring 60 miljoner kronor, där man ägde 75 procent av aktierna. Köpare är den ryska minoritetsägaren AlmazInvest. Aktierna såldes för 30 miljoner kronor och innebär en reavinst på cirka 20 miljoner

kronor. Köparen var en minoritetsägare i Lonas. Företaget hade en ackumulerad omsättning på halvåret 60 miljoner kronor och ett negativt resultat.

... och sätter ribban

I samband med ÅF:s kapitalmarknadsdag i mars lanserade man sina finansiella mål för år 2020. Man ska vara lönsammast bland de närmast jämförbara företagen i branschen, ha en rörelsemarginal om minst 10 procent över en konjunkturcykel samt omsätta 2 miljarder Euro.

WSP förvärvar och byter vd

WSP förvärvade under slutet av 2013 projektledningsföretaget Teknikfunktion AB, verksamma på bygg- och anläggningsområden i Skåne. Med förvärvet stärker man sin position i södra Sverige. Teknikfunktion har 11 anställda och en omsättning på 19 miljoner kronor.

I maj köpte WSP industrikonsultföretaget ComTest i Helsingborg av branschkollegan Semcon Sweden. ComTest är verksamma inom området för avancerade mät- och kontrollsystem och bidrar till att komplettera WSP:s erbjudande av tjänster för motortestanläggningar. ComTest hade vid förvärvet 20 anställda. Under året har man även förvärvat Byggteknik AB, som är verksamma inom byggkonstruktion fokuserade på bostadssektorn. Byggteknik har 15 anställda fördelade på kontor i Stockholm och Gävle.

WSP har även blivit delägare i Operations and Rolling Stock Consulting AB, ett företag med fokus på att hitta såväl strategiska som operationella helhetslösningar för hela järnvägsindustrin. Man planerar att företaget ska växa från dagens omkring 5 medarbetare till cirka 70 inom 3 till 5 år.

I mars efterträdde Magnus Meyer, tidigare vd på Tengbomgruppen, Rikard Appelgren som vd för WSP Sverige. Rikard Appelgren lämnade WSP efter 18 år i koncernen. Magnus Meyer har under året utsetts som ansvarig även för WSP i Finland, Norge och Danmark. I september presenterade företaget sin nya tillväxstrategi. Målet är att dubblera omsättningen i Sverige, till 5 miljarder kronor, på fyra år.

I september förvärvade **Semcon** det norska produktinformationsföretaget

ibruk AS. Företaget har 20 anställda och omsätter 24 miljoner NOK. Företaget är verksamt främst inom gas- och oljeindustrin. Ibruks grundare, Stein Tore Johnsen, blir ansvarig för Semcons norska verksamhet, Semcon Norway.

Combitech växer så in i Norden

Combitech har under 2014 även slutfört förvärvet av norska Bayes Risk Management och företaget byter i samband med detta namn till Combitech. Combitech ägde sedan tidigare 70 procent av Bayes och har nu förvärvat de återstående 30 procenten. Namnbytet syftar till att öka tydligheten och ytterligare stärka positionen på den norska marknaden.

Combitech tog i januari över det finska bolaget Saab Systems Oy och etablerar sig även på den finska marknaden genom förvärvet. Saab Systems har 60 anställda utspridda på fyra orter och arbetar med systemintegration inom försvars- och säkerhetsområdet. Förvärvet går i linje med Combitechs uttalade ambition att bli ett nordiskt konsultbolag.

Ledningsbyte på Rejlers

Under året har Eva Nygren och Conny Udd lämnat sina poster som koncernchef respektive vd Sverige. Tillbaka vid rodret som koncernchef är Peter Rejler, som därmed lämnar uppdraget som styrelseordförande. Under oktober månad förvärvade Rejlers teknikkonsulten Sonika AB, baserat i Stockholm. Företaget verkar inom området installationsledning av teknikintensiva byggnationer och har 12 anställda. Förvärvet innebär en stärkt position inom bygg- och fastighetsområdet i Stockholmsregionen för Rejlers. Samtidigt stärker man sin verksamhet inom el- och installationsteknik till byggmarknaden. Koncernen har även etablerat nytt kontor i Kiruna. Detta för att komma närmare sina kunder inom gruvindustrin i området.

Tyréns förvärvar i Danmark

I december 2013 förvärvade Tyrénskoncernen det danska konsultbolaget Hansen, Carlsen & Frølund A/S (HaCa-Frø). Företaget har 33 medarbetare och är verksamma inom installation och byggnadskonstruktion. Förvärvet ligger i linje med Tyréns ambition att växa över nationsgränserna. HaCaFrø ger en bra plattform för att fortsätta expansionen på den danska marknaden.

De 50 största arkitektgrupperna

	13/14	12/13	Koncern / Företag	Bokslut	Omsättning, Mkr	(Föregående)	Antal anställda
STD	1	1	White Arkitekter AB	13	758,8	817,2	557
STD	2	2	SWECO Arkitekter	13	564,0	578,0	650
STD	3	3	Tengbomgruppen	13	444,9	469,1	520
STD	4	5	Temagruppen Sverige AB	13	191,0	184,5	173
STD	5	4	Wingårdh-koncernen	13	152,0	184,7	137
STD	6	8	Link Arkitektur AB	13	100,2	99,1	99
STD	7	13	Arkitekterna Krook & Tjäder AB	13	93,7	83,5	93
STD	8	7	NYRÉNS Arkitektkontor AB	13	93,5	101,7	91
STD	9	9	FOJAB AB (koncernen)	12/13	90,7	98,5	82
STD	10	10	AIX Arkitekter AB	13/14	87,7	91,6	74
STD	11	12	Liljewall Arkitekter AB	13	87,0	86,4	86
STD	12	11	Brunnberg & Forshed Arkitektkontor AB	13	75,6	91,4	63
STD	13	16	Cedervall Arkitekter	13	71,5	59,9	55
STD	14	19	BAU Arkitekter AB	13	68,8	53,9	49
STD	15	40	ÅWL Arkitekter AB	13	64,6	30,3	59
STD	16	25	BSK Arkitekter AB	13	63,4	43,8	43
STD	17	15	Semrén & Månsson Arkitektkontor AB	12/13	60,0	62,8	70
	18	14	Strategisk Arkitektur Fries & Ekeröth AB	13	57,2	74,8	51
STD	19	6	Reflex Arkitekter AB	13/14	54,6	106,8	51
STD	20	21	Thomas Eriksson Arkitektkontor AB	13/14	51,5	52,8	37
	21	17	Wester+Elsner Arkitekter AB	13	51,2	55,0	40
	22	22	Aperto Arkitekter Byggkonsulter AB	12/13	50,5	48,8	45
STD	23	28	Erséus Arkitekter AB	13	49,7	40,6	34
STD	24	20	Berg/C.F. Möller Architects	13	49,5	51,2	42
STD	25	32	Carlstedt Arkitekter AB	13	49,1	36,5	44
STD	26	38	BBH Arkitekter & Ingenjörer AB	13	46,9	32,9	24
STD	27	26	Arkitekthuset Monarken AB	13/14	45,2	41,6	40
STD	28	30	BSV Arkitekter & Ingenjörer AB	13	45,2	39,6	43
STD	29	23	Pyramiden Arkitekter i Göteborg AB	13	43,4	45,6	36
STD	30	24	MAF Arkitektkontor AB	12/13	42,7	43,8	29
STD	31	41	Arkitema DOT	13	42,6	30,0	34
STD	32	35	A & P Arkitektkontor AB	13	42,0	34,7	27
STD	33	34	AQ Arkitekter i Eskilstuna AB	13/14	41,8	35,6	37
STD	34	27	Archus Arosia Arkitekter AB	13	40,7	41,2	36
STD	35	31	Scheiwiller Svensson Arkitektkontor AB	13/14	39,7	36,8	27
STD	36	37	AG Arkitekter AB	13	36,1	33,9	35
STD	37	33	Equator Stockholm AB	13	35,9	36,4	35
STD	38		Yellon AB	13	35,0	21,0	39
STD	39	18	SYD ARK Konstruera AB (8 mån bokslut)	13	32,4	54,3	42
STD	40	39	Arkitektgruppen G.K.A.K AB	13	32,2	32,0	25
STD	41	54	Landskapslaget AB	13	31,5	22,2	24
STD	42	43	Ettelva Arkitekter AB	13	31,3	27,5	28
	43	47	ABAKO Arkitektkontor AB	13	31,3	24,3	32
	44	44	Kanozi Arkitekter AB	12/13	29,8	27,1	33
	45		Sandellsandberg arkitekter AB	13	26,9	36,9	26
STD	46	52	Lindberg Stenberg Arkitekter AB	13	26,7	22,9	25
STD	47		Alessandro Ripellino Arkitekter (fd Rosenbergs Arkitekter)	13	26,6	25,2	30
	48	50	Visbyark AB	13	26,1	23,8	22
STD	49	55	HMXW Arkitekter AB	13	25,1	21,9	20
STD	50	51	Arkitekter Engstrand och Speek AB	13	23,8	23,2	21

STD = medlem i Svenska Teknik&Designföretagen. (*) = jämförbar uppgift saknas/proforma/bedömd. De 50 största arkitektgrupperna 2013 omsatte 4 361 Mkr (4 443 Mkr 2012). Medelantalet anställda var 4 015 (3 984) och omsättningen per anställd var 1 086 kkr (1 115 kkr). Listan omfattar enbart de grupper/koncerner där arkitektverksamheten är dominerande.

Källa: Svenska Teknik&Designföretagen

... expanderar regionalt i Sverige

I mars öppnade Tyréns ett nytt kontor i Örebro, som blir bas för nya Region Mitt, med 120 medarbetare. Under våren etablerade man även nya kontor i Jönköping och Växjö för att stärka sin position i Småland och region syd. Man satsar även i norra Sverige, där efterfrågan på samhällsbyggnadskompetens och teknikkonsulter kontinuerligt ökar. Med en ny organisationsstruktur planerar man att växa från 200 till 300 personer i regionen de närmaste åren.

... och utser ny vd för Tyréns UK

I oktober tillträdde Scot Parkhurst som ny vd för Tyréns UK. Scot kommer närmast från WSP i London där han arbetat i 14 år. Uppdraget är att expandera verksamheten i Storbritannien tillsammans med Tyréns brittiska dotterbolag AKT II. Målet är att anställa 5 personer per år under kommande år. Utmaningen är att få tag i rätt kompetens då bristen på civilingenjörer är lika stor i England som i Sverige.

I januari i år köpte **Hifab** KanEnergi Sweden AB. Företaget är verksamt inom förnyelsebar och effektiv energianvändning för fastighets- och industrikunder. KanEnergi har 7 medarbetare och omsätter cirka 7 miljoner kronor. Affären förstärker Hifabs position på energiområdet.

Projektengagemang växer vidare

I mars förvärvade Projektengagemang Agera VVS-Design, verksamma i Göteborg. Agera VVS-Design består av 17 medarbetare och erbjuder tjänster inom VVS för kommersiella fastigheter, skolor och offentliga lokaler. Förvärvet är första steget för Projektengagemangs etablering i Göteborg. I augusti köptes även Novamark AB, som är verksamma inom landskapsarkitektur samt utformning och projektering av väg- och VA-anläggningar. Företaget har 20 anställda och är verksamt i Stockholmsregionen.

Fransmän växer i Norden

I maj förvärvade **Alten** det finska teknikkonsultbolaget Alte Oy, med 312 anställda på sju orter. Förvärvet görs genom Alten Sweden och representerar den franska gruppens inträde på den finska marknaden. Genom förvärvet förstärker gruppen sin position på den

De 50 största grupperna inom industriteknik

	13/14	12/13	Koncern / Företag	Bokslut	Omsättning, Mkr	(Föregående)	Antal anställda
	1	1	ÅF (Divisioner Industri & Energi) proforma	13	5850,0	6108,0	5100
STD	2	2	Semcon AB	13	2508,4	2570,9	2874
	3	4	Combitech AB	13	1538,5	1352,5	1290
	4	3	HIQ International AB	13	1305,1	1380,2	1202
	5	6	Alten Sverige	13	901,6	734,7	1054
STD	6	5	Rejlerkoncernen AB	13	878,0	853,0	950
STD	7	7	SWECO Industry	13	726,0	707,5	730
STD	8	8	Pöyry (Sweden+Swedpower+Management)	13	560,6	662,2	471
	9	9	Vattenfall Research&Development AB	13	534,5	638,3	366
STD	10	10	WSP Industry	13	530,0	480,0	430
	11	16	Altran Sverige (förvärvat Scalae) proforma	13	417,7	297,8	413
STD	12	11	Etteplan Sverige *proforma	13	406,9	442,0	424
STD	13	15	Ansaldo STS Sweden AB	13	403,1	301,2	49
STD	14		Knightec AB	13/14	354,1	323,3	358
STD	15	12	COWI AB	13	360,0	350,0	370
STD	16	17	Avalon Innovation AB	13	246,9	255,9	207
	17	18	Elektroautomatik i Sverige AB	13	216,1	215,9	87
STD	18	49	Leannova Engineering AB	13	213,3	55,9	138
STD	19	19	PRC Group	13	206,3	193,6	182
STD	20	13	GVA Consultants AB	13	201,0	321,7	146
STD	21	20	Consat Engineering AB	13	174,5	191,4	181
	22	22	Eurocon Consulting AB	13	151,8	160,8	167
	23	25	Infotiv AB	13	147,8	139,9	160
	24	24	Technia AB	13	140,9	150,1	92
STD	25	26	FS Dynamics AB	13/14	137,3	126,4	143
STD	26	21	Goodtech Solutions AB	13	134,0	191,1	85
STD	27	36	Bassoe Technology AB	13	133,3	86,8	51
STD	28	23	i3tex AB	13	116,5	154,8	158
STD	29	28	Midroc Project Management AB	13	115,0	115,0	40
STD	30	29	Condesign AB	13	106,5	114,0	154
	31	33	Hot Swap AB	13	99,8	103,1	103
STD	32	43	Tricab 2.0 AB (bokslut, 18 mån)	12/13	94,6	69,4	70
STD	33	34	IKG Group AB	13/14	92,9	101,0	128
STD	34	37	Core Link AB	13	92,9	76,9	39
STD	35	55	Automations Partner AB	13	92,0	50,4	35
	36	38	QRTECH AB	13	90,2	75,6	71
STD	37	27	Benteler Engineering Services	13	88,7	118,6	53
	38	50	Essiq AB	13/14	88,2	64,3	117
STD	39	30	Engineeringpartner Automotive Nordic AB	13	87,0	111,3	107
STD	40		Aker Solutions AB	13	86,1	41,0	82
STD	41	35	Devport AB	13	84,2	88,9	66
STD	42	52	HRM Engineering AB	13	81,3	51,9	92
STD	43	51	Elajo Engineering AB	13	80,3	52,1	83
STD	44		Evomatic AB	13/14	78,8	95,8	44
STD	45	31	Citec Engineering AB (fd KPA)	13	78,4	107,8	84
STD	46	46	AcobiaFlux AB *	13	73,3	62,8	45
STD	47	40	Sigma Technology Development AB	13	70,9	71,9	81
STD	48	32	Rücker Nord AB	13	70,8	105,5	90
	49	42	Conmore Ingenjörbyrå AB	13	64,3	69,6	94
STD	50	59	Tüv Nord Sweden AB	13	61,4	46,0	22

STD = medlem i Svenska Teknik&Designföretagen. (*) = jämförbar uppgift saknas/proforma/bedömd. De 50 största grupperna inom industriteknik omsatte 21 372 Mkr (21 270 Mkr 2012). Medelantalet anställda var 19 577 (18 523) och omsättningen per anställd var 1 092 kkr (1 148 kkr).

Källa: Svenska Teknik&Designföretagen

nordiska marknaden. Alte kompletterar det nordiska utbudet av ingenjörstjänster inom mekanik, process och automation.

Altran Sverige slutförde i januari köpet av Scalae AB, ett företag med 39 anställda och en omsättning på knappt 40 miljoner kronor. Scalae erbjuder tjänster inom industriell design, mekanik, elektronik, produktion och outsourcing utveckling. Köpet förstärker Altrans portfölj av produktutvecklingstjänster och är en satsning för att kunna ta större marknadsandelar i Skandinavien.

COWI förvärv

I januari köpte COWI Grydbeck's Ingenjörbyrå AB i Skövde med fyra medarbetare. Grydbeck är en elkonsultverksamhet inom främst bygg och fastighet samt infrastruktur. I augusti förvärvade COWI Vinga Elprojektering AB. Vinga Elprojektering har 20 anställda och genom företagsköpet stärker COWI Sverige sin position inom elprojektering.

Pär Hammarberg tog över som vd för COWI Sverige efter Anders Rydberg, som slutade efter 25 år som vd i organisationen. Pär Hammarberg har tidigare varit vd för Sweco Central & Eastern Europe.

I februari förvärvade **Knightec Teknik Konsult Gruppen, TKG**, baserade i Västerås. TKG har cirka 30 anställda och omsätter 45 miljoner kronor. Företaget erbjuder tjänster inom mekanik, elteknik, elkraft och projektledning. **Rücker Nord AB** byter namn till **EDAG Engineering AB** som ett led i sammanläggningen av de två tyska fordonskonsulterna Rücker GmbH och EDAG GmbH. Mer om detta i det internationella avsnittet.

Den 1 oktober tillträdde Johan Renvall som vd för **Projektel** och ersatte Lennart Harging. Johan Renvall var tidigare vd för Brandgruppen AB. Lennart Harging kommer att fortsätta vara aktiv i Projektel som arbetande styrelseordförande. Projektelkoncernen består av Projektel med de helägda dotterbolagen Projektsäkerhet, Projekthiss och just Brandgruppen. Koncernen är verksam inom brand- och säkerhetsfrågor.

Devport och Tricab 2.0 går samman
Den 1 september gick DevPort och Tricab 2.0 samman som ett gemensamt

De 30 största koncernerna i Sverige (enbart verksamhet i Sverige)

2014	2013	Koncern	Verksamhet	Bokslut	Omsättning totalt MSEK	varav omsättning i Sverige MSEK	Antal anställda totalt	varav antal anställda Sverige
	1	1 ÅF (förvärvat Sprängkonsult i Gbg & Tekmat, jan 2014)	MD	13	8342,4	6239,0	6689	5042
STD	2	2 SWECO AB (förvärvat Alfakonsult) (proforma)	MD	13	8961,1	5489,0	8501	4576
STD	3	3 WSP Sverige (förvärvat Teknikfunktion G. Clemensson, jan 2014) proforma	MD	13	2692,7	2692,7	2388	2388
STD	4	4 Ramböll AB	MD	13	1567,2	1567,2	1271	1271
	5	5 Combitech AB	I	13	1538,5	1521,0	1290	1280
STD	6	7 Tyréns AB	CE,PM	13	1265,0	1127,0	1169	981
STD	7	6 Semcon AB	I	13	2508,4	1118,5	2874	1298
	8	8 HIQ International AB	I	13	1305,1	1087,6	1202	952
STD	9	9 Rejlerkoncernen AB	E,I	13	1463,2	1032,6	1537	989
STD	10	10 COWI AB	MD	13	993,8	993,8	845	845
	11	12 Alten Sverige	I	13	901,6	901,6	1054	1054
STD	12	11 Grontmij Sverige AB	MD	13	856,5	856,5	702	702
STD	13	13 Inspecta Sweden AB	CT	13	699,5	699,5	660	660
STD	14	14 White Arkitekter AB	A,PM,Env	13	758,8	683,8	557	513
STD	15	15 Pöry (Sweden+Swedpower+Management)	MD,I	13	560,6	560,6	471	471
	16	16 Vattenfall Research&Development AB	Enr,E,CE	13	534,5	515,8	366	366
STD	17	19 Dekra Sweden (Industrial + Automotive) Proforma	CT	13	507,0	507,0	462	462
STD	18	20 Midroc Project Management AB	CE,I	13	482,0	482,0	134	134
STD	19	21 Structorgruppen	CE,PM, Env	13	464,2	464,2	339	339
STD	20	17 Tengbomgruppen	A,IA	13	444,9	444,9	520	520
STD	21	22 Projektengagemang AB	MD	13	442,0	442,0	364	364
	22	28 Altran Sverige (förvärvat Scalae) proforma	I	13	417,7	417,7	413	413
STD	23	18 Etteplan Sverige *proforma	I	13	406,9	406,9	424	424
STD	24	27 Ansaldo STS Sweden AB	I	13	403,1	403,1	49	49
STD	25	29 Reinertsen Sverige AB	CE	13	373,2	373,2	357	357
STD	26	23 Norconsult AB	CE,Env,A	13	371,2	371,2	331	331
STD	27	35 Bengt Dahlgren AB	M,Enr,Env	13	371,0	371,0	335	335
STD	28	26 Knightec AB	I	13/14	354,1	354,1	358	358
STD	29	24 Hifab Group AB	PM,	13	460,3	328,4	413	328
STD	30	30 Bjerking AB	CE,M,A	13	283,6	283,6	250	250

STD = Medlem i Svenska Teknik&Designföretagen. (*) = jämförbar uppgift saknas/proforma/bedömd. – = uppgift saknas.

PM = Projektledning, A = Arkitektur, CE = Bygg- och anläggningsteknik, CT = Certifiering o prövning, Env = Miljö, Enr = Energi, E = Elteknik, M = VVS-teknik, I = Industriteknik, MD = Multi Disciplin.

bolag. Det nya företaget kommer att gå under namnet Devport och Tricab byter namn till DevPort Väst AB. Gruppen kommer att sysselsätta omkring 180 personer. DevPort är ett industrikonsultföretag som erbjuder produktutvecklingstjänster inom mekanik och inbyggda system.

Förklaring av skillnaden mellan de båda listorna

Listan över de 300 största svenska koncernerna redovisar hela koncernerna för svenska företag, alltså även deras internationella verksamhet med dotterbolagen utomlands. För de utlandsägda företagen redovisas endast deras svenska verksamhet.

Listan med de 30 största koncernerna i Sverige redovisar endast svensk verksam-

het, även för de större svenska koncernerna. Alltså internationell verksamhet i utländska dotterbolag har plockats bort. Listan visar vilka som har störst verksamhet i Sverige. För utlandsägda företag redovisas alltså samma siffror i båda tabellerna. Vi redovisar endast de 30 största i den här listan då de flesta resterande koncernerna endast har verksamhet i Sverige eller marginell utländsk verksamhet.

De 300 största svenska arkitekt-, teknikkonsult- och industrikonsultkoncernerna (för svenska bolag redovisas hela koncernens verksamhet)

	2014	2013	Koncern	Verksamhet	Bok- slut	Om- sättning MSEK	(Före- gående)	Medel- antal anställda	Resultat e finans. poster MSEK	Föräd- lings- värde/ anst. kSEK	Balans- omslut- ning MSEK	Koncernchef
STD	1	1	SWECO AB (förvärvat Alfakonsult) (proforma)	MD	13	8961,1	8830,5	8501	526,70	631	6022,9	Tomas Carlsson (Koncern), Åsa Bergman (Sverige)
	2	2	ÅF (förvärvat Sprängkonsult i Gbg & Tekmat, jan 2014)	MD	13	8342,4	8113,4	6689	479,85	735	7076,0	Jonas Wiström
STD	3	3	WSP Sverige (förvärvat Teknikfunktion G. Clemensson, jan 2014) proforma	MD	13	2692,7	2663,0	2388	187,86	769	2170,3	Magnus Meyer
STD	4	4	Semcon AB	I	13	2508,4	2570,9	2874	117,80	596	1305,6	Markus Granlund
STD	5	5	Ramböll AB	MD	13	1567,2	1461,8	1271	127,45	775	729,4	Bent Johannesson
	6	7	Combitech AB	I	13	1538,5	1352,5	1290	125,46	719	559,8	Marie Bredberg
STD	7	8	Rejlerkoncernen AB	E,I	13	1463,2	1328,5	1537	63,70	636	874,4	Peter Rejler
	8	6	HIQ International AB	I	13	1305,1	1380,2	1202	139,30	795	954,4	Lars Stugemo
STD	9	9	Tyréns AB	CE,PM	13	1265,0	1232,2	1169	51,74	726	688,6	Ulrika Francke
STD	10	10	COWI AB	MD	13	993,8	883,7	845	67,99	735	526,6	Pär Hammarberg
	11	13	Alten Sverige	I	13	901,6	734,7	1054	73,82	593	477,5	Fredrik Nyberg
STD	12	11	Grontmij Sverige AB	MD	13	856,5	874,2	702	20,39	761	410,1	Jeroen van der Neut
STD	13	12	White Arkitekter AB	A,PM,Env	13	758,8	817,2	557	42,89	750	300,2	Monica von Schmalensee
STD	14	14	Inspecta Sweden AB	CT	13	699,5	676,9	660	31,27	680	363,9	Jacob Lundberg
STD	15	15	Pöyry (Sweden+Swedpower+Management)	MD,I	13	560,6	662,2	471	-2,29	743	156,0	Johnny Stridh (Sweden), Jenny Edfast (Swedpower), Jarkko Sairanen (Management)
	16	16	Vattenfall Research&Development AB	Enr,E,CE	13	534,5	638,3	366	-99,21	625	771,5	Karl Bergman
STD	17	20	Dekra Sweden (Industrial + Automotive) Proforma	CT	13	507,0	437,6	462	7,00	674	820,0	Jörgen Backersgård (Industrial) Jan Martinsson (Automotive)
STD	18	19	Midroc Project Management AB	CE,I	13	482,0	439,3	134	-17,33	655	192,3	Stefan Kronman
STD	19	22	Structorgruppen	CE,PM,Env	13	464,2	388,2	339	62,14	898	211,5	Fladvad, Hulthén, Texte
STD	20	21	Hifab Group AB	PM,	13	460,3	418,1	413	13,71	607	179,2	Jeanette Saveros
STD	21	17	Tengbomgruppen	A,IA	13	444,9	469,1	520	-27,78	554	146,5	Bo Ringdahl
STD	22	23	Projektengagemang AB	MD	13	442,0	386,7	364	34,30	747	244,6	Per-Arne Gustavsson
	23	28	Altran Sverige (förvärvat Scalae) proforma	I	13	417,7	297,8	413	43,19	711	240,0	Hans Johansson
STD	24	18	Etteplan Sverige *proforma	I	13	406,9	442,0	424	-5,18	585	107,9	Mikael Vatn
STD	25	27	Ansaldo STS Sweden AB	I	13	403,1	301,2	49	53,09	1924	599,1	Alfredo Drago
STD	26	29	Reinertsen Sverige AB	CE	13	373,2	296,2	357	18,01	719	124,6	Thomas Johansson
STD	27	24	Norconsult AB	CE,Env,A	13	371,2	347,8	331	4,09	685	153,7	Ljot Strömseng
STD	28	35	Bengt Dahlgren AB	M,Enr,Env	13	371,0	223,5	335	31,06	768	147,7	ingen koncernchef
STD	29	26	Knightec AB	I	13/14	354,1	323,3	358	21,99	692	110,1	Dimitris Gioulekas
STD	30	30	Bjerkning AB	CE,M,A	13	283,6	259,5	250	17,63	756	142,7	Anders Wärefors
STD	31	38	ELU Konsult AB	CE	13/14	257,1	206,8	159	18,90	888	86,7	Sten-Åke Torefeldt
STD	32	31	Avalon Innovation AB	I	13	246,9	255,9	207	-3,14	713	153,1	Atle Andersen
STD	33	34	Force Technology Sweden	CT	13	245,2	230,6	244	7,37	658	117,1	Hans Ole Olsen
STD	34	33	Atkins Sverige AB	CE	13/14	236,7	235,3	170	9,86	740	84,7	Johannes Erlandsson
STD	35	40	VA-Ingenjörerna AB	Env	13	235,4	199,7	56	-23,12	325	108,8	Peter Hjelm
	36	36	Elektroautomatik i Sverige AB	I	13	216,1	215,9	87	6,29	735	88,7	Mikael Gustavsson
STD	37	32	Orbion Consulting AB	E, Enr, Env	13	214,5	239,0	189	19,18	681	118,7	Erik Oldmark
STD	38	111	Leannova Engineering AB	I	13	213,3	55,9	138	38,43	955	79,6	Tomas Camén
STD	39	41	PRC Group	I	13	206,3	193,6	182	8,45	700	65,4	Peter Bräck
	40	39	Forsen Projekt AB	PM	13	201,7	206,0	125	24,22	966	81,3	Bengt Johansson
STD	41	25	GVA Consultants AB	I	13	201,0	321,7	146	-17,84	728	258,4	Mats Lindén
STD	42	37	Faveo Projektledning AB	PM	13	195,9	214,0	133	4,84	895	63,7	Lise Langseth
STD	43	45	Temagruppen Sverige AB	A,PM	13	191,0	184,5	173	6,29	711	49,9	Håkan Persson
	44		Svenska Mätcenter AB	CE, Enr	13/14	187,7	177,3	192	3,72	607	73,7	Fredrik Andershed
STD	45	42	Consat Engineering AB	I	13	174,5	191,4	181	8,91	685	72,0	Jan Bertil Johansson
STD	46	57	Niras AB	PM	13	172,5	121,6	109	-4,66	751	193,0	Markus Davelid
STD	47	46	Golder Associates AB	CE, Env	13	163,1	175,7	120	9,57	775	78,5	Anna-Lena Öberg
	48	49	EBAB i Stockholm AB	PM	13	156,9	151,5	115	1,63	799	82,4	Karel Lehiste

STD = Medlem i Svenska Teknik&Designföretagen. (*) = jämförbar uppgift saknas/proforma/bedömd. - = uppgift saknas.

PM = Projektledning, A = Arkitektur, CE = Bygg- och anläggningsteknik, CT = Certifiering o prövning, Env = Miljö, Enr = Energi, E = Elteknik, M = VVS-teknik, I = Industri teknik, MD = Multi Disciplin.

De 300 största svenska arkitekt-, teknikonsult- och industrikonsultkoncernerna

	2014	2013	Koncern	Verksamhet	Bokslut	Om-sättning MSEK	(Före-gående)	Medel-antal anställda	Resultat e finans. poster MSEK	Föräd-lings-värde/ anst. kSEK	Balans-omslut-ning MSEK	Koncernchef
STD	49	44	Wingårdh-koncernen	A	13	152,0	184,7	137	2,83	728	121,2	Gert Wingårdh
	50	47	Eurocon Consulting AB (förvärvat Automation West Engineering, sept 2013)	I	13	151,8	160,8	167	7,48	608	82,9	Peter Johansson
	51	51	Infotiv AB	I	13	147,8	139,9	160	7,57	600	63,0	Alf Berntsson
STD	52	53	INCOORD AB	M	13	144,9	127,1	77	26,39	1119	53,0	Olle Edberg
	53	52	URS Nordic AB (Norden)	Env	13	142,7	138,4	44	-1,93	489	39,6	Abraham Marett
	54	50	Technia AB	I	13	140,9	150,1	92	3,16	891	64,4	Jonas Gejer
STD	55	54	FS Dynamics AB	I	13/14	137,3	126,4	143	10,40	686	49,9	Ulf Mårtensson
STD	56	43	Goodtech Solutions AB	I	13	134,0	191,1	85	-12,34	532	77,3	Hans Vedde
STD	57	79	Bassoe Technology AB	I	13	133,3	86,8	51	9,67	1105	55,0	Helge Larsen
STD	58	56	Projektbyrå Stockholm AB	PM	13/14	120,0	122,5	78	15,31	989	38,6	Jonas Hellström
STD	59	55	Projekt-el AB	E,M	13	119,8	125,7	102	3,91	710	48,9	Johan Renvall
STD	60	120	EQC Group	CE	13	117,4	52,0	97	11,50	720	40,8	Magnus Trollius, Pär Opard
STD	61	48	i3tex AB	I	13	116,5	154,8	158	0,55	553	46,1	Ulf Aiff
	62	76	FVB Sverige AB	Enr	13	106,7	91,3	97	8,38	773	49,9	Leif Breitholtz
STD	63	59	Condesign AB	I,E	13	106,5	114,0	154	-3,63	510	27,6	Fredrik Bromander
	64	87	Bygg-Fast AB	PM	13	101,1	74,9	51	0,15	687	71,5	Peter Bellevik
STD	65	69	Link Arkitektur AB	A	13	100,2	99,1	99	0,43	761	32,7	John Lydholm
	66	65	Hot Swap AB	I	13	99,8	103,1	103	-3,69	687	27,0	Thomas Davidsson
STD	67	60	Nitro Consult AB	CE	12/13	96,9	113,3	69	15,51	1069	176,1	Donald Jonson
STD	68	67	TM-Konsult AB	CE, I	12/13	96,0	101,1	89	2,99	567	107,6	Kennet Holmbom
STD	69	94	Tricab 2.0 AB (bokslut, 18 mån)	I	12/13	94,6	69,4	70	-0,43	760	15,8	Erik Fogelberg
STD	70	82	Arkitekterna Krook & Tjäder AB	A	13	93,7	83,5	93	5,83	645	34,2	Mats Bergstrand
STD	71	66	NYRÉNS Arkitektkontor AB	A	13	93,5	101,7	91	3,15	678	53,2	Tomas Alsmarker
STD	72	68	IKG Group AB	I	13/14	92,9	101,0	128	-4,05	563	28,7	Magnus Ahlmark
STD	73	84	Core Link AB	I	13	92,9	76,9	39	-0,86	643	81,0	Jörgen Jensen
STD	74	126	Automations Partner AB	I	13	92,0	50,4	35	-8,24	737	49,6	Thomas Lindgren
STD	75	105	VBK Konsult	CE	13	91,7	58,9	84	5,81	748	26,6	Ulf Kjellberg
STD	76	77	Integra Engineering AB	PM,CE	13	91,4	89,2	88	16,00	796	49,2	Anders Skoglund
STD	77	70	FOJAB AB (koncernen)	A	12/13	90,7	98,5	82	8,64	770	28,0	Daniel Nord
	78	85	QRTECH AB	I	13	90,2	75,6	71	3,90	731	37,9	Bengt Nordén
STD	79	72	Consultecgruppen (proforma)	A,CE	13	89,9	94,5	92	4,18	605	84,0	Allan Forslund
STD	80	58	Benteler Engineering Services (fd Fasitet PDE AB)	I	13	88,7	118,6	53	-0,84	479	42,3	Ingrid Bergqvist
	81	116	Essiq AB	I	13/14	88,2	64,3	117	8,17	588	36,0	Jonas Sohtell
STD	82	74	AIX Arkitekter AB	A	13/14	87,7	91,6	74	5,10	765	32,8	Gunilla Persson
STD	83	61	Engineeringpartner Automotive Nordic AB	I	13	87,0	111,3	107	3,76	617	19,9	Fredrik Blomberg
STD	84	80	Liljewall Arkitekter AB	A	13	87,0	86,4	86	4,93	699	30,3	Per-Henrik Johansson
STD	85		Aker Solutions AB	I	13	86,1	41,0	82	4,01	686	30,2	Jesper Siljeäng
STD	86	81	PQR Consult AB	M,E	12/13	84,4	85,4	51	1,62	660	20,0	Karl-Fredrik Liljestrand
STD	87	78	Devport AB	I	13	84,2	88,9	66	2,78	637	26,0	Bertil Nordenberg
STD	88	121	HRM Engineering AB		13	81,3	51,9	92	4,46	584	30,1	Mats Rogbrandt
STD	89	73	Geosigma AB	CE,Env	13	80,4	93,1	68	-1,66	651	28,0	Peter Andersson
STD	90	119	Elajo Engineering AB	I	13	80,3	52,1	83	17,17	887	30,3	Anders Lindh
STD	91	90	Riba koncernen AB	M,Enr	12/13	79,3	71,7	46	4,41	770	39,8	Micael Andersson
STD	92	71	Evomatic AB	E	13/14	78,8	95,8	44	2,59	683	27,4	Jonas Persson
STD	93	62	Citec Engineering AB (fd KPA)	I	13	78,4	107,8	84	-10,10	512	18,3	Gary Manders
STD	94	83	Kadesjös Ingenjörbyrå AB	CE,M	13/14	77,0	81,5	52	7,92	918	35,3	Birgitta Lindblad
STD	95	75	Brunnberg & Forshed Arkitektkontor AB	A	13	75,6	91,4	63	9,75	871	24,4	Bengt Hellström
STD	96	100	AcobiaFlux AB *	I	13	73,3	62,8	45	2,92	737	31,3	Mikael Nilsson
STD	97	97	Bergsäker AB	CE	13	72,1	67,6	37	8,26	823	30,8	Göran Karlsson
STD	98	104	Cedervall Arkitekter	A	13	71,5	59,9	55	1,13	540	23,4	Björn Stillefors
STD	99	89	Sigma Technology Development AB	I	13	70,9	71,9	81	9,57	664	35,7	Klas Persson
	100	92	Brandskyddslaget AB	M	13	70,8	69,8	46	13,19	1105	46,4	Martin Olander
STD	101	64	Rücker Nord AB	I	13	70,8	105,5	90	3,21	531	41,2	Jürgen Vogt
STD	102	115	BAU Arkitekter AB	A	13	68,8	53,9	49	12,74	894	33,8	Per-Eric Sundby

2014	2013	Koncern	Verksamhet	Bokslut	Om-sättning MSEK	(Före-gående)	Medel-antal anställda	Resultat e finans. poster MSEK	Föräd-lings-värde/ anst. kSEK	Balans-omslut-ni ng MSEK	Koncernchef	
STD	103	102	ELE Engineering AB	E	13/14	68,2	62,3	75	0,25	633	21,4	Henrik Eriksson
STD	104	99	BERGAB Berggeologiska Undersökningar AB	CE	13	68,2	64,1	39	5,43	939	31,3	Örjan Wolff
	105	103	HOAB-gruppen *	PM	13	65,1	60,0	49	5,15	108	31,0	P. Olsson, Th. Liljenberg, P. Svensson, R. Nordin, m fl
STD	106	201	ÅWL Arkitekter AB (bokslut 6 mån)	A	13	64,6	30,3	59	6,49	761	20,2	Jacob Haas
	107	93	Conmore Ingenjörbyrå AB	I	13	64,3	69,6	94	5,38	505	22,2	Joakim Olsson
STD	108	109	Havd Group		13	64,0	57,0	20	4,56	727	28,7	Björn Hedenberg
STD	109	143	BSK Arkitekter AB	A	13	63,4	43,8	43	8,36	841	37,0	Ulf Mangefors
	110	112	AB Teknoplan	E	13/14	62,7	55,8	40	10,56	945	23,1	Svante Lundqvist
	111	107	Konkret Rådgivande Ingenjörer AB	CE	13	62,2	57,8	47	14,14	930	26,0	Olle Norrman
	112	240	Helm (Project Management & Systems) *	PM,Ce	13	61,5	23,2	13	3,00	915	14,6	Michael Johansson, Michael Claesson
STD	113	137	Tüv Nord Sweden AB	I	13	61,4	46,0	22	8,68	1416	24,5	Anders Egerbo
STD	114	95	Vega-Energi AB	Enr, M, I	13	60,7	68,2	36	6,08	707	21,9	Ronny Axelsson
STD	115	101	Semrén & Månsson Arkitektkontor AB	A	12/13	60,0	62,8	70	3,03	593	42,9	Adelina Mehra (VD), Magnus Månsson (Koncernchef)
STD	116	110	LEB Consult AB	M	13/14	59,3	56,0	46	11,53	878	24,7	Lars Mohlin
STD	117	91	Centaur Segula Tech AB	I	13	59,2	70,2	81	-0,28	524	21,4	Jean Pierre Bordon
	118	88	Strategisk Arkitektur Fries & Ekeröth AB	A	13	57,2	74,8	51	-0,51	621	18,2	Maria Börtemark
STD	119	106	Ansys Sweden	I	13	55,5	58,7	21	0,07	965	105,1	James Cashman
STD	120	190	Crabat AB	CE	13/14	55,1	33,0	14	1,90	986	15,7	Gustav Glader
STD	121	130	Projektleddarhuset i Stockholm AB	PM	13/14	54,8	49,7	38	4,35	976	23,2	Örjan Kjellström
STD	122	63	Reflex Arkitekter AB	A	13/14	54,6	106,8	51	4,49	676	27,0	Johan Linnros
STD	123	117	TQI	M, PM, Env, Enr	13/14	54,5	53,0	48	11,40	799		Kenneth Thunvall
	124	98	Veryday AB (fd Ergonomidesign)	I	12/13	54,4	65,6	57	3,20	611	42,6	Krister Torssell
STD	125	108	Helenius Ingenjörbyrå AB	M	13	54,4	57,6	42	8,96	828		Arne Wallström
	126	133	Brandkonsulten Kjell Fallqvist AB	M	13	54,2	48,1	28	11,95	1446	12,6	Kjell Fallqvist
STD	127	127	Installation & Kraftkonsulterna AB (förvärvat LBK , sept 2013)	M, CE, Enr	13	54,0	50,4	44	4,78	835	20,3	Stefan Svan
STD	128	141	Järnvägen *proforma	I	13/14	52,8	49,4	41	5,80	746	15,7	Tord Hägglund (SO)
STD	129	149	Inhouse Tech Gruppen *	PM,CE, Env	13	52,7	41,0	28	9,89	1093	23,9	Fredrik Thunström, Anders Sundberg, Marcus Dahlström
STD	130	179	Byggnadstekniska Byrån i Stockholm AB *	CE	13	52,0	34,9	52	6,90	668	13,0	Erik Löb
STD	131	118	Envac AB	Env	13	51,5	52,4	18	64,24	1445	295,2	Christer Öjdemark
STD	132	125	Thomas Eriksson Arkitektkontor AB	A	13/14	51,5	52,8	37	-0,88	490	13,9	Thomas Eriksson
	133	113	Wester+Elsner Arkitekter AB	A	13	51,2	55,0	40	7,97	837	15,8	Lars Wester
STD	134	96	Cross Design i Göteborg AB	I	13	51,2	68,1	65	0,28	447	25,0	Tommy Bergh
STD	135	157	Altair Engineering	I	13	50,7	39,4	25	0,94	843	12,4	Håkan Ekman
STD	136	86	Vicura AB	I	13	50,6	75,4	59	-9,64	521	37,5	Magnus Lundblad
	137	131	Aperto Arkitekter Byggkonsulter AB	A,CE	12/13	50,5	48,8	45	3,32	649	17,0	Per Gyllhammar
STD	138	150	Erséus Arkitekter AB	A	13	49,7	40,6	34	5,83	855	19,1	Peter Erséus
STD	139	122	Berg/C.F. Möller Architects	A	13	49,5	51,2	42	6,04	774	14,4	Mårten Leringe
STD	140	168	Carlstedt Arkitekter AB	A	13	49,1	36,5	44	5,44	674	25,6	Kerstin Eken
STD	141	154	Ingenjörprojekt i Karlshamn	I	13/14	49,0	39,5	44	12,63	809	13,4	Anders Johansson
	142	202	SweRoad AB	CE	13	48,0	30,0	16	-1,26	709	34,9	Jonas Hermansson
	143	123	Triathlon AB	I	12/13	47,2	51,1	45	5,94	699	23,5	Per-Olof Sverlinger
STD	144	191	BBH Arkitekter & Ingenjörer AB	A,CE	13	46,9	32,9	24	3,07	717	9,6	Emma Berggren
STD	145	138	Mats Strömberg Ingenjörbyrå AB	E	13	46,1	45,7	33	5,46	769	15,9	Peter Granberg
STD	146	146	Arkitekthuset Monarken AB	A	13/14	45,2	41,6	40	7,51	699	36,5	Per Sandkvist
STD	147	153	BSV Arkitekter & Ingenjörer AB	A,CE	13	45,2	39,6	43	4,50	682	15,7	Johnny Grauengaard
STD	148	145	VAP VA-Projekt AB	Env	13/14	45,0	42,1	34	8,39	838	31,7	Mikael Melin
STD	149	129	Andersson & Hultmark AB	M	13	44,2	49,8	45	6,16	706	21,5	Tobias Bodén
STD	150	174	Optronic Partner dp AB	I	13/14	44,2	44,4	21	1,29	810	10,3	Peter Fredriksson
STD	151	139	Pyramiden Arkitekter i Göteborg AB	A	13	43,4	45,6	36	3,08	766	17,4	Dan Nyström

STD = Medlem i Svenska Teknik&Designföretagen. (*) = jämförbar uppgift saknas/proforma/bedömd. – = uppgift saknas.

PM = Projektleddning, A = Arkitektur, CE = Bygg- och anläggningsteknik, CT = Certifiering o prövning, Env = Miljö, Enr = Energi, E = Elteknik, M = VVS-teknik, I = Industriteknik, MD = Multi Disciplin.

De 300 största svenska arkitekt-, teknikonsult- och industrikonsultkoncernerna

	2014	2013	Koncern	Verksamhet	Bokslut	Om-sättning MSEK	(Före-gående)	Medel-antal anställda	Resultat e finans. poster MSEK	Föräd-lings-värde/anst. kSEK	Balans-omslut-ning MSEK	Koncernchef
	152	177	Byggladare i Roslagen AB (Bylero)	CE,PM	13/14	43,1	39,2	33	2,44	709	23,7	Torbjörn Frilund
STD	153	142	MAF Arkitektkontor AB	A	12/13	42,7	43,8	29	3,77	758	16,2	Mats Jakobsson
STD	154	203	Arkitema DOT	A	13	42,6	30,0	34	2,80	684	17,5	Urban Blomberg
STD	155	158	Alteco AB	E	13	42,3	38,4	26	4,53	805	21,7	Andreas Lundström
STD	156	134	Assign Group AB	I	13	42,1	48,0	45	-1,02	601	17,3	Kent-Åke Johansson
STD	157	182	A & P Arkitektkontor AB	A	13	42,0	34,7	27	3,31	684	16,6	Gunnar Hellman
STD	158	175	AQ Arkitekter i Eskilstuna AB	A	13/14	41,8	35,6	37	4,38	124	16,7	Magnus Parkler
	159	193	IETV Elektroteknik AB	I	13	41,8	31,8	22	4,95	810	19,5	Krister Karlsson
STD	160	264	Kåver & Mellin AB	CE	13	41,1	20,7	25	5,82	682	15,0	Anders Hedberg
STD	161	147	Archus Arosia Arkitekter AB	A	13	40,7	41,2	36	4,93	799	28,0	Johnnie Pettersson
STD	162	180	Projektgaranti AB	PM	12/13	40,6	34,9	35	2,24	729	13,2	Kajsa Hessel
	163	136	Escenda Engineering AB *	I	13	40,0	46,8	32	2,46	599	16,7	Daniel Adin
STD	164	155	Wikström VVS-Kontroll AB	PM, CT, ENV, Enr, M	13/14	40,0	39,5	34	0,81	702	18,0	Annika Aarthun
STD	165	165	Scheiwiller Svensson Arkitektkontor AB	A	13/14	39,7	36,8	27	2,88	799	14,9	Ari Leinonen
	166	160	Solvina AB	I	12/13	39,5	38,0	36	7,03	843	24,4	Amer Omanovic
STD	167	124	Koteko AB	I	13	39,4	51,0	28	0,99	694	20,6	Lars Nyström
STD	168	148	SCIOR Geomanagement AB (fd Sundsvalls Mätcenter AB)	CE	13	39,3	41,1	29	2,62	840	26,1	Fredrik Landqvist
	169	173	TechRoi AB	I	13	38,9	35,8	78	0,56	353	31,5	Tommy Christensen
STD	170	135	Besiktningsföretaget Ansvars-besiktning AB	CE	13/14	38,2	38,6	30	2,64	518	12,3	John Widmark
	171	237	Exengo Installationskonsult AB	M	13	37,8	23,5	28	6,23	916	12,8	Östen Innala
STD	172	163	FLK Sverige AB	M	13	37,7	37,7	50	6,13	621	28,7	Niils Zinn
STD	173	170	MoRe Research Örnsköldsvik AB	I	13	37,5	36,4	41	2,90	604	20,9	Stefan Svensson
STD	174	188	Sören Lundgren Byggkonsult AB	CE,PM	13/14	37,3	33,7	25	4,17	971	13,1	Anders Harlin
STD	175	231	Provab AB	CE	12/13	37,1	24,3	28	1,02	666	10,0	Ulf Andersson
STD	176		Frank Projektpartner	CE	13	37,0	36,7	22	2,84	1013	13,5	Henrik Nordling
	177	166	EVU Energi & VVS Utveckling AB	Enr, M	13	36,9	36,6	37	0,73	665	12,6	Per-Otto Bengtsson
STD	178	184	Electro Engineering koncernen AB	E	13/14	36,6	34,3	34	8,18	821	16,5	Bo Andersson
STD	179	186	AG Arkitekter AB	A	13	36,1	33,9	35	3,32	755	14,3	Fredrik Kihlman
	180	189	LMT Elteknik AB	I,E	12/13	36,1	33,5	36	2,80	657	17,4	Anders Engqvist
STD	181	169	Equator Stockholm AB	A	13	35,9	36,4	35	2,96	661	16,3	Annica Carlsson
STD	182	161	BK Beräkningskonsulter AB	CE,I	12/13	35,8	38,0	33	3,92	745	18,3	Tomas Carlsäng
STD	183	229	Neste Jacobs AB	I	13	35,8	24,6	39	-5,84	371	17,3	Johan Bengtsson
	184	144	Camatec Industriteknik AB	I	13/14	35,8	42,2	37	3,26	638	11,7	Johan Ljungner
	185	140	Devex Mekatronik AB	I	13	35,3	44,5	47	-1,78	559	7,8	Erik Boström
STD	186	262	Yellon AB	A	13	35,0	21,0	39	-1,71	613	19,8	Markus Leijonberg
STD	187	176	KLT Konsult AB	I	13	34,9	35,5	37	3,32	678	18,4	Jonas Kroll
	188	178	Clinton Mätkonsult AB	CE	12/13	34,7	35,0	27	0,77	564	10,0	Johan Nyström
STD	189	164	DHI Sverige AB	Env, M	13	34,2	37,1	32	0,53	645	11,2	Cecilia Wennberg
	190	199	Deltatec AB	I	13	34,1	30,5	14	1,90	724	11,8	Stefan Löfgren
	191	162	KFS Anläggningskonstruktörer AB	CE,PM	12/13	33,6	38,0	23	5,83	1098	26,6	Patrik Pålsson
STD	192	132	Centerlöf & Holmberg AB	CE	13	33,5	48,8	39	2,57	606	32,3	Bengt Andersson
	193	207	Tjuren Projektpartner AB	PM,M	13	33,2	28,5	19	7,66	1304	17,4	Niklas Haglund
STD	194	252	Knut Jönson Ingenjörbyrå AB (gruppen)	CE	13/14	33,0	22,1	20	6,77	921	64,0	Per Arne Näsström
	195	151	Vepro AB	I	13	32,8	40,5	42	-4,29	403	8,0	Jens Bernholtz
STD	196	114	SYD ARK Konstruera AB (8 mån bokslut)	A,CE	13	32,4	54,3	42	0,07	365	31,1	Ulf Larsson
STD	197	192	Arkitektgruppen G.K.A.K AB	A	13	32,2	32,0	25	3,07	760	13,7	Bo Johansson
	198	194	Infrakonsult Sverige AB	CE	12/13	32,1	31,6	15	6,11	1239	10,8	Torbjörn Byrnäs
	199	159	Creator Teknisk Utveckling AB	I	13	31,9	38,2	37	-5,68	488	63,0	Håkan Gustavsson
STD	200	187	Konsultgruppen i Bergslagen AB	I	13/14	31,9	33,8	15	2,34	1075	9,0	Ove Larsson
STD	201	181	Deva Mecaneyes AB	I	13	31,8	34,8	35	-0,47	625	14,3	Magnus Welén
	202	167	HillStatik AB	S,CE	13	31,6	36,6	20	14,88	1214	26,0	Conny Höggren
STD	203	251	Landskapslaget AB	A	13	31,5	22,2	24	2,74	761	11,4	Soon Hammarström
STD	204	211	Ettelva Arkitekter AB	A	13	31,3	27,5	28	2,93	658	13,9	Anders Lindh

2014	2013	Koncern	Verksamhet	Bokslut	Om-sättning MSEK	(Före-gående)	Medel-antal anställda	Resultat e finans. poster MSEK	Föräd-lings-värde/ anst. kSEK	Balans-omslut-nings MSEK	Koncernchef	
	205	230	ABAKO Arkitektkontor AB	A	13	31,3	24,3	32	1,54	566	13,1	Maria Niklasson
STD	206	172	P O Andersson Konstruktionsbyrå AB	M	13	31,0	36,2	19	-9,42	1388	25,2	Gunnar Hörle
STD	207	200	TEAM TSP Konsult AB	E	13	30,9	30,4	21	3,32	986	14,2	Göran Berg
STD	208	235	Tecnet Nordic AB	I	13/14	30,7	23,7	29	2,73	776	11,7	Göte Nordmark
STD	209	204	DGE Mark och Miljö AB	Env	13	30,6	29,0	28	1,01	620	9,5	Johnny Sjögren
STD	210	185	Nne Pharmaplan AB	I	13	30,4	34,1	28	1,63	664	16,7	Mogens Larsson
STD	211	261	Projectpartner AB	PM	13	29,8	21,0	12	2,19	923	12,3	Tommy Backman
	212	205	C&M Projekt i Stockholm AB	CE	13	29,8	28,7	16	4,97	1258	10,9	Krusbeth Kristensson
	213	218	Kanozi Arkitekter AB *	A	12/13	29,8	27,1	33	2,80	535	20,0	Johan Norén
	214	215	Hedström & Taube Projektledning AB	PM	13	29,6	27,2	17	7,03	1160	14,8	Göran Melin
	215	209	Ågren Sverige AB	A,PM	12/13	29,6	27,9	21	3,00	925	11,5	Anders Röstlund
STD	216	227	Creacon Halmstads Konsult AB	CE	13	29,5	25,0	31	0,04	552	12,0	Göran Feldt
STD	217	196	Projektbyggaren i Blekinge AB	PM,A	13	29,4	31,0	32	1,81	618	15,2	Christer Lennartsson, Mats Persson (SO)
	218	285	Mekaniska Konstruktion Norrbotten AB	I	13	29,1	18,1	13	1,07	669	7,8	Erik Andersson
	219	208	PB-Teknik AB	M	12/13	28,4	31,7	29	1,90	530	14,6	Per Nordlund
STD	220	214	STIBA AB	CE	13	28,4	27,3	22	7,44	1084	13,5	Rune Dalmyr
	221	225	Creanova AB	M,Enr	12/13	27,2	25,1	22	6,29	878	13,1	Göran Olsson
	222	232	Optimation AB	I	13/14	27,0	25,9	21	4,18	924	18,9	Tomas Eriksson
STD	223	217	CA consult gruppen	PM	13	26,9	27,1	28	0,83	654	14,8	Daniel Däverhög
STD	224	260	Komab Industri teknik AB (fusionerats med Selcon Elteknik)	I	12/13	26,9	22,6	16	3,69	804	11,1	Tommy Olsson
	225		Sandellsandberg arkitekter AB	A	13	26,9	36,9	26	4,23	719	17,7	Joakim Uebel
STD	226	244	Lindberg Stenberg Arkitekter AB	A	13	26,7	22,9	25	5,23	769	11,0	Dag Lindberg
STD	227	248	Profu - Projektinriktad Forskning o Utveckling i Göteborg	Enr, Env	12/13	26,7	22,7	15	7,33	1251	15,3	Bo Rydén (VD), Håkan Sköldberg (SO)
STD	228	223	Alessandro Ripellino Arkitekter (Fd Rosenbergs arkitektur)	A	13	26,6	25,2	30	2,14	600	9,8	Alessandro Ripellino
STD	229	222	Mekaniska Prövningsanstalten MPA AB	M	13	26,3	25,5	14	2,47	1361	10,3	Torbjörn Ohlsson
STD	230	210	Fagerström Industri konsult AB	PM, Enr, I	13/14	26,2	27,9	23	2,91	751	15,0	Per Fagerström
	231	234	Visbyark AB	A,CE	13	26,1	23,8	22	0,57	677	8,0	Annalena Mosséen (SO)
STD	232	236	Calluna AB	Env	13/14	25,8	23,7	35	0,64	494	9,5	John Askling
	233	221	Jan Håkansson Byggplanering AB	CE,PM	13	25,8	26,1	16	5,00	842	18,0	Jan Håkansson
STD	234	322	Knut Jönson Byggadministration i Stockholm	PM	13/14	25,7	13,5	9	4,49	1233	8,5	Tom Ågstrand
STD	235	269	Jelmtech Produktutveckling AB	I	12/13	25,4	20,0	20	2,60	830	9,5	Staffan Viebke
STD	236	242	Elektrotekniska Byrån i Karlstad AB	E,I	13/14	25,3	23,0	24	2,04	659	12,5	Jonas Bjuresäter
STD	237	213	Prodelox AB	I	12/13	25,1	27,4	30	0,29	566	8,4	Johannes Walfridsson
STD	238	255	HMXW Arkitekter AB	A	13	25,1	21,9	20	3,15	598	10,2	Ragnar Widegren
	239	239	Licab AB	CE	12/13	25,0	23,3	22	2,14	740	11,9	Andreas Andersson
STD	240		Rotpartner		12/13	24,9		23	2,59	705	7,5	Fredrik Olsson
STD	241	238	Rockstore Engineering AB	CE	13	24,6	23,5	15	4,06	1038	12,8	Per Ulvehed
STD	242	306	QE Quality Engineering Group AB	I	13	23,8	15,3	18	5,32	998	12,4	Fredrik Lundström
STD	243	241	Arkitekter Engstrand och Speek AB	A	13	23,8	23,2	21	5,28	777	17,1	Olle Dahlkild
STD	244	245	Rolf Tellstedt i Göteborg AB	CE	13	23,7	22,8	24	0,28	605	25,5	Björn Tellstedt
STD	245	183	Murman Arkitekter AB	A	13	23,7	34,6	25	-1,30	551	6,6	Ulla Alberts
STD	246	152	Anders Bergkrantz Arkitekter AB	A	13	23,6	39,7	18	-0,18	476	6,2	Anders Bergkrantz
	247	220	Oxyma Innovation AB	I	12/13	23,5	26,5	26	-2,22	660	9,0	Johan Norelius
STD	248	258	Fredblad Arkitekter AB	A	13/14	23,4	21,4	23	4,80	778	10,1	Leif Jönsson
STD	249	219	High Vision Engineering Sweden AB	I	13	22,8	26,9	25	0,60	666	7,0	Peter Weston
STD	250	254	mCUB AB	I	12/13	22,8	22,0	32	0,43	537	5,3	Marcus Blomberg
STD	251	247	Total Arkitektur & Urbanism AB (fd Mondo&FRS Ark)	A	13	22,8	22,7	22	4,18	769	9,3	Andreas Palme
STD	252	195	Pidab Instrumentdesign AB	I	13/14	22,7	31,5	25	-2,14	548	8,1	Per Forsbring
STD	253	287	Uulas Arkitekter AB	A	13	22,6	17,7	19	3,26	750	9,0	Jerker Edfast
	254	250	Kemakta Konsult AB	Env	13	22,6	22,3	16	-0,17	774	7,8	Bertil Grundfelt

STD = Medlem i Svenska Teknik&Designföretagen. (*) = jämförbar uppgift saknas/proforma/bedömd. – = uppgift saknas.

PM = Projektledning, A = Arkitektur, CE = Bygg- och anläggningsteknik, CT = Certifiering o prövning, Env = Miljö, Enr = Energi, E = Elteknik, M = VVS-teknik, I = Industri teknik, MD = Multi Disciplin.

De 300 största svenska arkitekt-, teknikkonsult- och industrikonsultkoncernerna

	2014	2013	Koncern	Verksamhet	Bokslut	Om-sättning MSEK	(Före-gående)	Medel-antal anställda	Resultat e finans. poster MSEK	Föräd-lings-värde/anst. kSEK	Balans-omslut-ning MSEK	Koncernchef
	255	212	Apocca AB	I	13	22,4	27,4	10	2,46	926	9,3	Alexander Andersson
STD	256	274	JOLIARK AB (Johanson Linnman Arkitekter)	A	12/13	22,3	19,3	24	3,18	728	7,5	Magnus Pörner
STD	257	224	Rördesign i Göteborg AB	I,M	13/14	22,1	25,2	25	0,55	735	0,0	Sture Börjesson
STD	258	289	Nordprojektering i Luleå El + VVS AB *proforma	E	13	21,7	17,6	19	4,10	837	14,3	Mikael Fredriksson
STD	259	226	Co-Pilot Bygg & Projektledning AB	CE	12/13	21,5	25,0	16	0,33	759	9,1	Nils Johansson
STD	260	256	Ingenjörfirman Rörkraft AB	I	13/14	21,3	21,6	23	-0,28	613	6,1	Clas Wollberg
STD	261	253	Adiga AB	I	12/13	21,1	22,0	22	-0,12	450	5,2	Ricardo Heras
	262	267	Projektidé i Uppsala AB	PM	12/13	21,1	20,4	14	3,66	947	11,5	Henrik Billing (SO)
STD	263	263	Säkerhetspartner Norden AB	CE	12/13	20,8	18,2	7	0,65	1358	9,8	Leif Nyström
STD	264	233	Contekton Arkitekter Fyrstad AB	A	12/13	20,7	23,9	19	4,43	827	13,6	Peter Bergmann
STD	265	268	Markstyrkan AB	CE	12/13	20,6	20,3	10	3,54	947	9,8	Thomas Wolf
	266	228	Werket Arkitekter AB	A	13/14	20,4	24,7	19	3,10	706	9,9	Greger Wolter
STD	267	206	Arkitektbyrån Design i Göteborg	A	13	20,4	28,5	25	-2,12	442	6,4	Jan Åkerblad
STD	268	300	Prevecon Brand & Riskkonsult AB	CE	13/14	19,9	16,5	20	2,21	732	6,9	Fredrik Hellgren
STD	269	294	Landskapsgruppen AB	CE	13/14	19,6	21,0	22	2,35	686	9,5	Ulf Rehnström
	270	288	Acad International AB	CE	12/13	19,6	17,7	13	5,92	1122	10,8	Anders Schönbeck
STD	271	271	Metlab Miljö AB	Env	13	19,4	19,8	15	0,81	756	10,7	Lars Månsson
	272		Mårtensson Consulting (förvärvat CEKAB) proforma		13/14	19,2	20,5	16	2,58	752	12,0	Nils Mårtensson
STD	273	278	Vatten och Samhällsteknik AB	Env	12/13	19,1	18,6	19	0,31	680	8,8	Stefan Ljung
	274	284	VVS Plan i Värmland AB	M	12/13	19,1	18,2	19	3,58	822	11,0	Per Widstrand
	275	257	Svea Teknik AB	I	13	19,0	21,5	18	3,41	914	11,3	Johan Lindberg
	276	282	M for Solutions AB	I	13	19,0	18,4	24	0,16	508	9,2	Mikael Andersson
STD	277	291	Svenska Teknikingenjörer AB	I	12/13	18,9	17,2	15	1,45	718	7,3	Hans Aderum
STD	278	276	Jais Arkitekter	A	12/13	18,9	20,8	16	3,72	876	10,9	Nils-Erik Landén
STD	279	292	Arkitekthuset Jönköping AB	A	13/14	18,8	17,1	17	3,43	825	9,8	Thomas Hultegård
STD	280		We Consulting AB	E	13	18,7		18	0,55	589	17,5	Mats Rönnlund
	281	304	Epsilon Byggkonsult AB	CE	12/13	18,3	15,3	18	3,37	763	6,3	Jimmy Bredstenslien
STD	282	277	Atrio Arkitekter Kalmar AB	A	13	18,1	18,7	17	0,57	671	11,7	Johan Lunde
STD	283	305	Vcon VVS-Konsult AB	M	13/14	18,0	15,3	17	4,95	849	18,1	Nicklas Andersson
STD	284	299	Nordcert AB	CT	13	17,7	15,7	10	2,31	1036	24,1	Douglas Wallding
	285	302	Spets AB	I	13/14	17,6	15,6	21	2,00	702	7,5	Patrik Karlsson
STD	286	280	Marktema AB	CE	12/13	17,5	18,5	12	1,26	781	7,1	Johan Gréen
STD	287	317	Ingenjörgruppen Ståhlkloo AB	M	13	17,2	14,0	15	1,64	588	7,2	Torbjörn Pettersson
	288	266	MRM Konsult AB	CE,Env	13	17,2	20,5	17	2,50	631	10,0	Håkan Rosén
STD	289	246	Addiva Engineering	E,I	12/13	17,2	22,8	15	0,79	777	3,3	Björn Lindström
STD	290	281	Seveko VVS Konsult AB	M	13	17,0	17,0	15	2,45	828	6,7	Henrik Sandén
	291	333	Mårtensson & Håkanson Byggråd-givare AB	PM	12/13	16,9	13,0	10	1,53	939	8,1	Ralph Håkansson
	292	279	Otec Elkonsult AB	CE,PM	13	16,7	18,5	15	2,89	759	16,2	Stefan Karlsson
	293	321	Kjellander & Sjöberg AB	A	12/13	16,1	13,5	19	0,87	565	4,0	Mi Inkinen
STD	294	349	Danewids Ingenjörbyrå AB	CE	13/14	15,9	12,1	10	2,26	968	8,7	Johan Hellqvist
STD	295	324	Eco Konsult i Stockholm AB	E	13/14	15,9	13,4	14	1,71	781	6,3	Maria Hildeby
STD	296	216	Foran Sverige AB	Env	13	15,8	27,2	15	-2,15	408	8,0	Tobias Jonmeister
STD	297	329	Brand & Riskanalys – Aspegren & Widlind AB	CE	13/14	15,8	13,6	12	2,92	667	5,7	Ingemar Aspegren
STD	298	361	EMA Energy AB	Enr, M	13	15,7	11,4	8	0,55	631	6,3	Patrik Glansberg
STD	299	286	Ingenjörbyrå Forma	I	13/14	15,7	14,8	17	1,42	677	6,2	Anders Grahm
STD	300	355	Björn Borgström Kreativ Byggkonsult AB	CE	13	15,7	11,9	17	0,67	455	3,9	Björn Borgström

STD = Medlem i Svenska Teknik&Designföretagen. (*) = jämförbar uppgift saknas/proforma/bedömd. – = uppgift saknas.

PM = Projektledning, A = Arkitektur, CE = Bygg- och anläggningsteknik, CT = Certifiering o prövning, Env = Miljö, Enr = Energi, E = Elteknik, M = VVS-teknik, I = Industriteknik, MD = Multi Disciplin.

A photograph of a large industrial robotic assembly line. Multiple robotic arms, primarily in shades of blue and grey, are positioned along a long, dark conveyor belt. The arms are arranged in a row, receding into the distance. The background shows the structural elements of a large factory or warehouse, including white beams and a high ceiling. The lighting is bright and even.

Den nordiska marknaden ●

Den nordiska marknaden

Det nordiska avsnittet i Branschöversikten tas fram i samarbete med kollegorna i Finland, Norge, Danmark och på Island. FRI presenterar utvecklingen på den danska marknaden och RIF presenterar utvecklingen på den norska marknaden. SKOL (teknikkonsulter och arkitektföretag) och ATL (arkitektföretag) presenterar den finska marknaden. Den isländska marknaden presenteras av FRV.

Jämförelse av nyckeltal

Nedan jämförs några av nyckeltalen för de nordiska länderna. Siffrorna är beräknade utifrån de listor som gjorts för respektive land och med de siffror som funnits att tillgå. De svenska siffrorna motsvarar alltså de 300 största koncernerna i Sverige. I Norge, Danmark och Finland motsvarar siffrorna de 100 största företagen. På Island gäller siffrorna för de 15 största företagen.

Beräkningarna har gjorts på genomsnittliga valutakurser under 2013, som redovisas högst upp i diagrammet nedan.

I Norge har man högst omsättning per anställd, nästan 180 kEUR (167 kEUR föregående år). På Island är den 82 kEUR. I övriga länder är den: Finland 91 kEUR; Sverige 133 kEUR; Danmark 118 kEUR. Bäst lönsamhet under 2013 hade företagen i Norge, med en genomsnittlig vinstmarginal på 6,6 %. I övriga

länder var vinstmarginalen; Finland: 4,3 %. Danmark: 4,3 %. Sverige: 5,6 %. Island: -1,7 %. Lönsamheten har förbättrats i Norge, Danmark och Finland, jämfört med 2012. I Sverige och på Island har den försämrats.

Det ska dock noteras att vi har kompletta underlag för samtliga företag i Sverige och Norge. För företagen på Island, i Finland och i Danmark så är uppgifterna något bristfälliga.

Nordisk jämförelse av nyckeltal

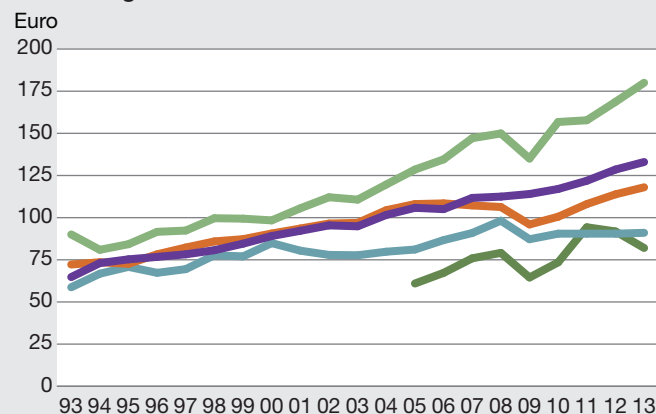
Siffrorna är beräknade med valutakurserna nedan, som motsvarar årsgenomsnittet 2013.

1 Euro = 8,6494 SEK   7,45734 DKK   5,9457 FIM   7,79604 NOK   175,0997 ISK

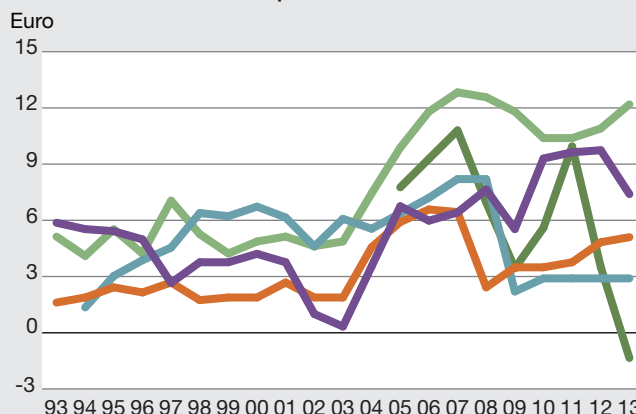
Källa: Sveriges Riksbank

Sverige   Danmark   Finland   Norge   Island

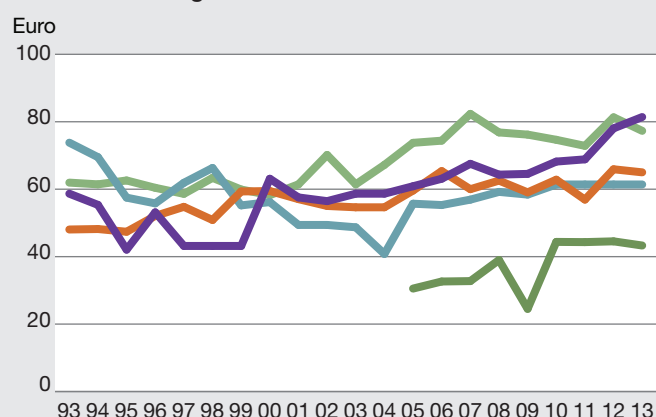
Omsättning/anställd

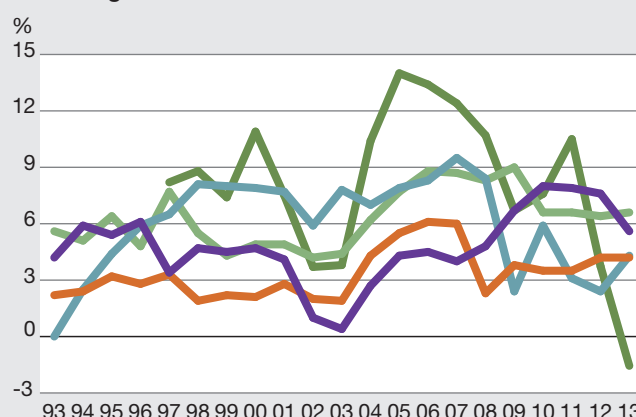
Resultat efter finansiella poster/anställd

Balansomslutning/anställd

Vinstmarginal

Nordens 100 största arkitektgrupper

	2014	2013	Koncern/företag	Land	Bokslut	Medel- antal anställda	(Före- gående)	Om- sättning	Valuta	Om- sättning MEUR
STD	1	2	SWECO Architects	SE	13	650	600	564,0	MSEK	65,2
STD	2	1	White Arkitekter AB	SE	13	557	534	758,8	MSEK	87,7
STD	3	3	Tengbomgruppen	SE	13	520	437	444,9	MSEK	51,4
	4	5	LINK Arkitektur-gruppen	NO	13	330	275	322,1	MNOK	41,3
	5	4	Arkitektfirmaet C.F. Møller	DK	13	319	322	298,0	MDKK	40,0
	6	6	Arkitema K/S	DK	13	244	239	203,1	MDKK	27,2
	7	8	Henning Larsen Architects	DK	13/14	232	173	196,6	MDKK	26,4
	8	14	BIG / Bjarke Ingels Group	DK	13	196	130	166,6	MDKK	22,3
STD	9	9	Temagruppen Sverige AB	SE	13	173	171	191,0	MSEK	22,1
	10	13	Snohetta Group *proforma	NO	13	158	138	182,5	MNOK	23,4
	11	10	Årstiderne Arkitekter A/S	DK	12/13	151	151	95,8	MDKK	12,8
FRI	12	7	Rambøll Arkitekter/Witraz *	DK	13	150	190		MDKK	
	13	12	DARK Gruppen Arkitekter AS * proforma	NO	13	140	140	216,5	MNOK	27,8
STD	14	11	Wingårdh-koncernen	SE	13	137	148	152,0	MSEK	17,6
	15	15	Schmidt, Hammer & Lassen Architects K/S	DK	13	131	113	103,1	MDKK	13,8
	16	16	Nordic Office of Architecture	NO	13	115	99	226,7	MNOK	29,1
STD	17	20	Arkitekterna Krook & Tjäder AB	SE	13	93	80	93,7	MSEK	10,8
STD	18	17	NYRÉNS Arkitektkontor AB	SE	13	91	97	93,5	MSEK	10,8
STD	19	18	Liljewall Arkitekter AB	SE	13	86	93	87,0	MSEK	10,1
STD	20	19	FOJAB Arkitekter AB	SE	12/13	82	88	90,7	MSEK	10,5
	21	23	Mangor & Nagel A/S	DK	13/14	77	71	54,3	MDKK	7,3
	22	33	Gottlieb & Paludan Architects	DK	13	76	59	79,0	MDKK	10,6
	23	27	CUBO Arkitekter A/S *	DK	12/13	75	64	68,0	MDKK	9,1
STD	24	22	AIX Arkitekter AB	SE	13/14	74	74	87,7	MSEK	10,1
STD	25	26	Semrén & Månsson Arkitektkontor AB	SE	12/13	70	64	60,0	MSEK	6,9
	26	21	3XN A/S (3XNielsen A/S *)	DK	12/13	68	75	98,4	MDKK	13,2
FRI	27	31	AI-Gruppen A/S	DK	13	66	60	48,8	MDKK	6,5
	28	44	Aarhus Arkitekterne A/S *	DK	12/13	64	49	80,0	MDKK	10,7
STD	29	24	Brunnberg & Forshed Arkitektkontor AB	SE	13	63	65	75,6	MSEK	8,7
	30	41	Vilhelm Lauritzen AS *	DK	13	62	50	51,9	MDKK	7,0
	31	35	Lpo Arkitekter As	NO	13	61	58	70,5	MNOK	9,0
STD	32	30	ÅWL Arkitekter AB	SE	13	59	60	64,6	MSEK	7,5
	33	39	PLH Arkitekter AS *	DK	13	57	50	66,6	MDKK	8,9
	34	75	Aart A/S *	DK	12/13	57	35	61,7	MDKK	8,3
	35	32	KPF Arkitekter A/S	DK	13	56	60	47,0	MDKK	6,3
	36	34	Tegn3 AS (Reinertsen)	NO	13	56	58	54,7	MNOK	7,0
ATL	37	36	L Arkkitehdit Oy (Arkkittehtitoimisto Larkas & Laine Oy)	FIN	13	56	56	5,1	MEUR	5,1
STD	38	42	Cedervall Arkitekter	SE	13	55	49	71,5	MSEK	8,3
	39	28	JJW Arkitekter A/S *	DK	13	54	64	40,6	MDKK	5,4
	40	47	Ratio Arkitekter AS (fd Bgo og Medplan Arkitekter)	NO	13	52	48	86,8	MNOK	11,1
	41	29	Strategisk Arkitektur Fries & Ekeröth AB	SE	13	51	62	57,2	MSEK	6,6
	42	37	Creo Arkitekter A/S	DK	13	51	52	52,3	MDKK	7,0
STD	43	50	Reflex Arkitekter AB	SE	13/14	51	46	54,6	MSEK	6,3
	44	84	Rørbaek og Møller Arkitekter ApS	DK	13/14	51	33	57,8	MDKK	7,8
ATL	45	46	Helin & Co Architects	FIN	12/13	49	48	9,9	MEUR	9,9
STD	46	48	BAU Arkitekter AB	SE	13	49	47	68,8	MSEK	8,0
	47	61	Aperto Arkitekter Byggkonsulter AB	SE	12/13	49	39	50,5	MSEK	5,8
	48	38	Niels Torp AS Arkitekter	NO	13	47	51	202,9	MNOK	26,0
	49	58	Lundgaard & Tranberg Arkitekter A/S *	DK	12/13	47	40	73,2	MDKK	9,8
ATL	50	52	Arkkittehtitoimisto SARC Oy	FIN	12/13	44	44	5,2	MEUR	5,2

Nordens 100 största arkitektgrupper

	2014	2013	Koncern/företag	Land	Bokslut	Medel- antal anställda	(Före- gående)	Om- sättning	Valuta	Om- sättning MEUR
	51		Christensen & Co. Arkitekter A/S	DK	13	44	44	52,8	MDKK	7,1
	52	65	AMB Arkitekter AS	NO	13	44	39	45,0	MNOK	5,8
STD	53	83	Carlstedt Arkitekter AB	SE	13	44	33	49,1	MSEK	5,7
	54	149	Lund Hagem Arkitekter AS	NO	13	44	21	58,2	MNOK	7,5
STD	55	57	BSV Arkitekter & Ingenjörer AB	SE	13	43	40	45,2	MSEK	5,2
STD	56	70	BSK Arkitekter AB	SE	13	43	36	63,4	MSEK	7,3
STD	57	55	SYD ARK Konstruera AB	SE	13	42	41	32,4	MSEK	3,7
	58		Schönherr A/S *	DK	13	42	43	69,0	MDKK	9,3
	59	49	Kullegaard Arkitekter A/S *	DK	12/13	41	47	40,2	MDKK	5,4
	60	51	Wester+Elmsner Arkitekter AB	SE	13	40	45	51,2	MSEK	5,9
STD	61	63	Arkitekthuset Monarken AB	SE	13/14	40	39	45,2	MSEK	5,2
	62	78	Solem Arkitektur AS	NO	13	40	35	41,5	MNOK	5,3
	63	80	SLA Arkitekter A/S	DK	13	40	34	28,2	MDKK	3,8
	64	81	Arcasa Arkitekter AS	NO	13	39	34	60,0	MNOK	7,7
STD	65	183	Yellon AB	SE	13	39	17	35,0	MSEK	4,0
	66	54	Hille Melbye Arkitekter AS	NO	13	38	42	49,5	MNOK	6,4
	67	68	Lund & Slaatto Arkitekter AS	NO	13	38	38	46,3	MNOK	5,9
	68		OG Arkitekter AS	NO	13	38		34,3	MNOK	4,4
STD	69	45	Thomas Eriksson Arkitektkontor AB	SE	13/14	37	50	51,5	MSEK	6,0
ATL	70	56	Architecture Office Sigge Ltd/ Viiva arkkitehtuuri (Arkkitehtitoimisto Sigge Oy)	FIN	12/13	37	41	3,9	MEUR	3,9
	71	60	Dyrvik Arkitekter A/S	NO	13	37	40	43,8	MNOK	5,6
STD	72	73	AQ Arkitekter i Eskilstuna AB	SE	13/14	37	35	41,8	MSEK	4,8
STD	73	62	Pyramiden Arkitekter i Göteborg AB	SE	13	36	39	43,4	MSEK	5,0
STD	74	64	Archus Arosia Arkitekter AB	SE	13	36	39	40,7	MSEK	4,7
	75	77	Uki Arkkitehdit Oy	FIN	13	36	35	3,0	MEUR	3,0
	76	25	Rubow Arkitekter A/S *	DK	13	35	65	79,2	MDKK	10,6
	77	40	Erik Møller Arkitekter A/S *	DK	12/13	35	50	7,0	MDKK	0,9
	78	43	Friis & Moltke A/S *	DK	13	35	49	57,4	MDKK	7,7
	79	53	Arkitektfirmaet Kjaer & Richter A/S *	DK	12/13	35	43	53,8	MDKK	7,2
	80	66	KHR Arkitekter AS *	DK	13	35	38	42,8	MDKK	5,7
	81	67	SAHL Arkitekter A/S	DK	12/13	35	38	42,1	MDKK	5,6
ATL	82	69	Pes-Arkkitehdit Oy (Pekka Salminen)	FIN	13	35	37	3,1	MEUR	3,1
STD	83	71	Equator Stockholm AB	SE	13	35	36	35,9	MSEK	4,2
	84	72	Gehl Architects A/S *	DK	12/13	35	36	24,8	MDKK	3,3
STD	85	74	AG Arkitekter AB	SE	13	35	35	36,1	MSEK	4,2
	86	76	Tegnestuen Vandkunsten ApS	DK	13	35	35	64,1	MDKK	8,6
	87	79	PIR II architects AS	NO	13	35	35	34,6	MNOK	4,4
SKOL/ ATL	88	88	Parviainen Arkkitehdit Oy	FIN	13	35	31	3,3	MEUR	3,3
	89	96	Nova 5 Arkitekter A/S	DK	12/13	35	28	29,7	MDKK	4,0
STD	90	89	Erséus Arkitekter AB	SE	13	34	30	49,7	MSEK	5,7
	91		Alliance Arkitekter AS	NO	13	33		31,2	MNOK	4,0
	92	119	Kanozi Arkitekter AB	SE	13/14	33	25	29,8	MSEK	3,4
	93	87	ABAKO Arkitektkontor AB	SE	13	32	31	31,3	MSEK	3,6
	94	98	Juul Frost Arkitekter A/S	DK	13	32	28	29,7	MDKK	4,0
SKOL	95	99	Kva Arkkitehdit Oy	FIN	13	32	30	2,4	MEUR	2,4
	96	59	d.a.i. Gruppen A/S	DK	13	31	40	25,3	MDKK	3,4
	97		Bertelsen Og Scheving Arkitekter Aps	DK	13	31		31,5	MDKK	4,2
	98		GPP Arkitekter	DK	13	31	25	24,1	MDKK	3,2
	99	82	PKA - Per Knudsen Arkitektkontor AS	NO	13	31	34	34,3	MNOK	4,4
STD	100	86	Alessandro Ripellino Arkitekter	SE	13	30	31	26,6	MSEK	3,1

(*) = jämförbar uppgift saknas/proforma/bedömd. – = uppgift saknas.

Ramboll adds 1.000 new employees in first half of 2014

In the last year Ramboll showed impressive growth, both organic and through acquisitions. More than 1000 new employees joined Ramboll in the last year bringing the total number of employees above 11,000. Revenue was also steadily rising and reached EUR 1,045 million in 2013, while earnings were EUR 19 million. With close to 200 offices in more than 20 countries, Ramboll is an international player, which also shows in the geographical and professional diversity of the projects they win. In Norway, Ramboll will be designing the new government quarters, which will accommodate 5,700 workplaces.

Another major Scandinavian project is the new subway line between Akalla and Barkarby in Stockholm, where Ramboll will investigate and plan the expansion. In the UK, Ramboll was selected to work on an offshore project in the North Sea at 90 metres depth. Ramboll will also be working on an EUR 100 million wind farm in Finland, which will

provide power for nearly 10,000 homes. In Croatia, Ramboll won a major contract for the expansion programme at Dubrovnik Airport and Ramboll was also selected to be the structural designer of the Central Library in Helsinki, a 16,000 m² zero energy building. In Denmark, Ramboll is working on a new light rail near Copenhagen and a new

128,000 m² hospital in Hillerød. Most of Ramboll's recent growth was generated through acquisitions, the largest of which was the Building Division of the Finnish consulting company Pöyry with 435 employees. Ramboll also acquired German management consultants Putz & Partner with 100 employees. In the UK, Ramboll took over the Aberdeen-based company Apply Altra to strengthen their oil and gas activities. Ramboll also recently opened a new office in Canada to focus on the growing North American market for district heating.

COWI shows impressive results

In 2012, COWI had a rough year due to depreciations. Looking at revenue and earnings for 2013, the losses in 2012 is looking to be a minor speed bump along the way. In 2013, revenue reached EUR 708 million, which was an increase by 3 percent compared to 2012 and, with earnings at EUR 19 million, 2013 was one of the best years ever for COWI. Many exciting projects were won by COWI in 2014. In Sweden, COWI won the siting evaluation for a new high-speed railway and the technical design for The Point, a 110 metres tall building in Malmö. COWI will also be working on the European Spallation Source in Lund, a EUR 1.73 billion project, and The Polestar Tower in Gothenburg, the tallest building in Scandinavia (230 metres). In the Balkans, a COWI-led consortium won a contract for the European Investment Bank to develop the infrastructure. In Africa, COWI is literally shaping countries as they won the assignment to map unclear borders between Malawi and Mozambique. Across the Atlantic, COWI will help the Chilean government build the longest suspension bridge in South America. On the North American market, COWI was selected to provide technical and project management services to Canada's first offshore windfarm with 110 turbines. COWI will also help in protecting New York from future flooding by building a series of breakwaters along the coast of Staten Island. As a consulting engineer, COWI is a world leader when it comes to bridges and tunnels. This position was further cemented by the acquisition

About FRI

The Danish Association of Consulting Engineers (FRI), founded in 1904, is a trade association for Danish consultancy firms providing independent consultancy services on market terms. FRI is a part of the Confederation of Danish Industry (DI).

Approximately 330 firms are members of FRI and, in total, they employ nearly 23,000 staff in Denmark and abroad. The association is the only trade association for independent technical consultants in Denmark.

The objective of FRI is to support its member firms by contributing to improving their business conditions, strengthening the industry's framework conditions, profiling the industry and increasing its recognition on national and international levels.

FRI is an association for firms. It focuses on business matters and has established good liaisons with authorities and other partners. The association attempts as far as possible to gain influence on the drafting of framework conditions and legislation affecting market conditions in the industry.

Henrik Garver, FRI

David Hedegaard Meyer, FRI

Internationally, the association is a member of FIDIC and, in Europe, it is a member of EFCA.

Address: Vesterbrogade 1E, 3rd floor
P.O. Box 367
DK-1504 Copenhagen V

Tel: +45-35 25 37 37
E-mail: fri@frinet.dk
www.frinet.dk

of British tunnel specialist Donaldson Associates Limited with 143 employees. In North America, COWI merged its two marine companies Ben C. Gerwick, Inc. and Ocean and Coastal Consultants, Inc. to establish COWI Marine NA. The result is a new major player on the North American marine engineering market.

Grontmij A/S is working on Denmark's largest PPP-project

With a slight increase in revenue to EUR 146 million and earnings at EUR 5.75 million, which is almost the same as the year before, Grontmij came out strong in 2013. As part of a team, Grontmij won the contract for the new 50,000 m² Psychiatric Centre in Aarhus. At EUR 175 million this project will be the largest PPP in Denmark to this date. Grontmij A/S is also working on refurbishing one of Denmark's largest power plants for EUR 240 million, so that it can run on wood chips. The construction management of a new 45,000 m² science building for Copenhagen University was also won by Grontmij A/S. Abroad, Grontmij A/S won a large project in Laos, where the company will help strengthen infrastructure along the Mekong River. Because of the workload presented by the many projects won by Grontmij A/S, the company is seeking to employ an additional 100 engineers in Denmark during 2014.

Record earnings for NIRAS

While revenue remained at EUR 160 million, the same as in 2012, earnings for NIRAS reached a new record of EUR 3.1 million in 2013. NIRAS is involved in many projects both home and abroad. In Denmark, NIRAS was chosen as part of a team to construct the new international school in Copenhagen. NIRAS also won its largest contract yet for environmental assessment of wind farms. In Africa, NIRAS won the job to plan and design a new oil terminal in Kenya, a project that is set to quadruple the capacity. NIRAS will also be consulting engineer on the construction of a 130 km road in Liberia, which will be asphalted and reinforced with gravel. In Guinea, NIRAS will supervise the extension of the port of Kamsar. In

2014, NIRAS acquired the local Danish company BVK Projektering with 15 employees.

ALECTIA is back on track

After a few years being in the red, ALECTIA has turned the business around. In 2013, revenue reached EUR 81 million and earnings were EUR 1.3 million. ALECTIA's primary focus is in construction and they were chosen as construction manager of the new Life Science & Bioengineering complex at the Technical University of Denmark, a EUR 175 million project. As the winner of a framework agreement, ALECTIA will also be working on maintenance and renovation on a 350,000 m² campus for Copenhagen University. ALECTIA also won the contract as client consultant on the construction of 60 new homes in Horsens, Denmark.

Orbicon to renovate famous Danish residential area

At EUR 56 million in 2013, Orbicon could present the highest revenue in years. On the project side, Orbicon was appointed as lead consultant on Vestre Fjordpark, a large green culture area estimated to cost EUR 6.7 million. Orbicon will also help breathing new life into Bellahøjhusene, one of Denmark's best-known residential areas. The comprehensive renovation will cost EUR 148 million. Another project won by Orbicon was Havhuset on Amager Island, a new residential complex with up to 12 floors overlooking the sea. In Copenhagen, Orbicon will be client consultant on a new large residential area designed to house 3,500 citizens, a EUR 400 million project.

Atkins Denmark selected to continue work on major railway project

While showing a slight decline in revenue from EUR 52 million in 2012 to EUR 51 million in 2013, Atkins Denmark still managed to keep earnings at EUR 3.4 million. Atkins Denmark is primarily focused on civil infrastructure and have been working vigorously on several major projects in Denmark such as the new ERTMS signalling system for the railways, the Naestved by-pass road and the Frederikssund motorway. Most

recently, Atkins Denmark was selected to continue the work on an additional 18 km of the ongoing Copenhagen-Ringsted railway line. Atkins Denmark also won a framework agreement as user experience specialist, put out to tender by KOMBIT, the Danish municipalities joint IT company.

MOE in a growth spurt

In the past year, MOE saw impressive growth. With an increase in revenue of 16 percent, MOE came out at EUR 51 million in 2013. Earnings reached EUR 2.1 million in 2013, which was an increase of 18 percent. Focusing mainly on the Danish market, MOE won several large projects this year. Among these is a new 124,000 m² hospital at EUR 510 million, where MOE was part of the winning team. As a specialist in laboratories, MOE will be lead consultant on the renovation of 8,250 m² for Copenhagen University and 1,900 m² new facilities for The Technical University of Denmark. MOE was also part of the winning team for Livsvitenskapsbygget, Norway's largest complex of educational buildings. A new 370 hectares town area designed for 20,000 citizens and complete with its own station will also be designed by MOE and Henning Larsen Architects.

The Danish Association of Architectural Firms join the Confederation of Danish Industry

To gain a stronger representation of interests, a better basis for collective bargaining as well as closer ties with the industry, the Danish Association of Architectural Firms (DANSKE ARK) decided to join the Confederation of Danish Industry in 2014. DANSKE ARK thereby joins FRI (the Danish Association of Consulting Engineers), which joined the Confederation of Danish Industry in 2008. The companies in DANSKE ARK generated EUR 537.3 million in revenue in 2013, which was an increase of 3.1 percent compared to 2012. While only 8 percent of the total revenue was generated internationally, Danish architects continued to make impressions worldwide. C.F. Møller won the design for a new 24 floor residential tower in Antwerp, while Schmidt

hammer lassen architects will redefine the skyline in Warsaw with a new 188 metres high office tower. Across the Atlantic, The Smithsonian selected BIG Bjarke Ingels Group to develop a master plan for its south campus, a project estimated to take 20 years. On the domestic market, Arkitema Architects won the assignment for a new psychiatric hospital in Skejby as well as the development of a new residential area for 1,200 homes.

Revenue reaches new milestone and profits improve

In 2013, the Danish consulting engineering firms continued their growth and reached a new milestone of EUR 2.68 billion (DKK 20 billion) in global revenue. This growth was mainly carried by foreign subsidiaries, which increased their revenue by more than 7 percent from EUR 1.10 billion to EUR 1.18 billion. Growth on the domestic market seems to have stagnated and revenue remained at EUR 1.55 billion, which is the same as 2012. Export accounted for approximately 21 percent of the domestic revenue, which is a decline from 24 percent in 2012. In 2013 the profit margin (EBIT) improved substantially to 6.1 percent from the unsatisfactory 1.1 percent the year before. Danish consulting engineering firms employed approximately 23,000 staff globally, with 11,000 staff employed in foreign subsidiaries and 12,000 staff employed in Denmark.

Outlook

The Danish economy is still feeling the effects of economic crisis. The GDP growth is expected to reach 1.5 percent in 2014 and 2.0 percent in 2015. In 2013, residential investments declined by 5 percent but are expected to start rising again in 2014. Business investments are expected to increase by 1.5 percent in 2014 and 6.0 percent in 2015. This is, in some part, due to the substantial investments in infrastructure. Based on the latest FRI-survey (Oct. 2014), the Danish consulting engineering industry expects an increase in number of employees over the next six months. The survey shows that 43 percent of companies expect to increase their workforce, while only 1 percent

expects to decrease it. When asked about expected backlog, 32 percent of the companies expect an increased backlog over the coming six months, while only 3 percent expect their workload to decrease. During the past several years, the consulting engineering industry in Denmark only saw minor growth in the domestic market. In the same period, however, revenue generated by exports and in foreign subsidiaries grew impressively and now accounts for 55 percent of total revenue in the industry.

Sector market performance

For several years, the Infrastructure Sector has been the largest on the Danish market and this trend continued in 2013 where it amounted to 28 percent of the total revenue. The Building Sector was a close second with 27 percent, followed by Energy and Environment with 18 percent and 15 percent, respectively, of the total revenue. The remaining revenue was produced in smaller sectors like IT, Management Consultancy and Process Engineering.

Construction on Fehmarnbelt Tunnel set to begin in 2015

The planning for the joined tunnel project from Denmark to Germany has been underway for several years. Being one of the largest infrastructure projects in Europe and the world's longest car tunnel at 17.6 kilometres, this EUR 6.38 billion expensive project will generate a lot of work for consulting engineers. The important preliminary surveys have already generated much work for the consulting engineers and with construction set to begin in 2015, the coming years will be busy. The tunnel is scheduled to open in 2021.

Large scale investments in public infrastructure and hospitals continue

Investments from the EUR 3.82 billion government trainfund continue to generate work and revenue for the Danish consulting engineers. Several projects have already begun and more will follow over the next ten years. In the construction sector the EUR 5.36 billion investment in Danish hospitals is also being felt. These investments will have a profound impact on the Danish

market for consulting engineers in the years to come.

Revising the law for public procurement

During 2013 and 2014 the revision of the public procurement law in Denmark were in progress. FRI played a central role in this work as part of the committee supervising the revision. The changes in the law can have a profound impact on the public procurement and consulting engineers will have to adapt to new ways of tendering. The revised law is expected to take effect in 2015. Whether the changes will be a boon for consulting engineers remains to be seen.

Adapting to climate changes

Danish municipalities have been required to formulate strategies for how they will adapt to climate changes. These strategies will play a major role in the coming years in regards to risk assessment, wastewater management and infrastructure. These adaptations are expected to generate substantial revenue for the consulting engineering industry in addition to providing valuable experience, which may be an additional stepping stone for even stronger exports of consulting engineering services.

*David Hedegaard Meyer and
Henrik Garver, FRI*

De 100 största danska arkitekt-, teknikonsult- och industrikonsultkoncernerna

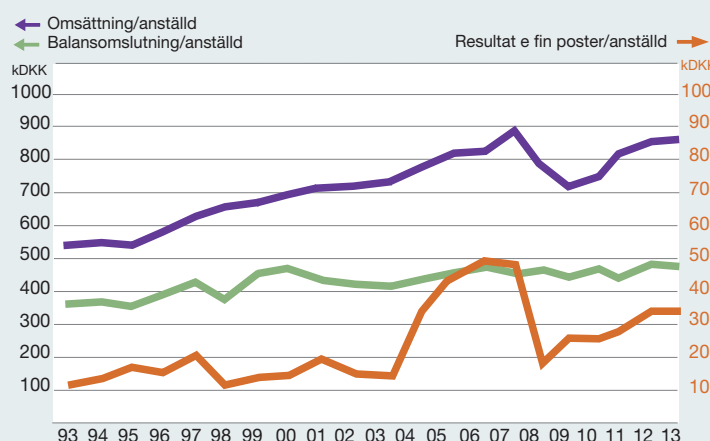
	13/14	12/13	Koncern	Verk-samhet	Bok-slut	Omsätt-ning MDKK	(före-gående)	Medel-antal anställda	Balans-omslutning MDKK	Koncernchef/VD
FRI	1	1	Rambøll Gruppen A/S	MD	13	7794,1	7552,5	10161	4289,5	Jens-Peter Saul
FRI	2	2	COWI Koncernen A/S	MD	13	5280,0	5118,0	6096	3000,0	Lars-Peter Søbye
FRI	3	3	NIRAS-Gruppen A/S	MD	13	1189,8	1191,1	1375	729,5	Carsten Toft Boesen
FRI	4	4	Grontmij A/S	MD	13	1089,0	1069,8	1071	725,2	Søren Larsen
FRI	5	5	Alectia A/S	CE,PM	13	601,1	595,3	657	306,0	Jesper Mailind
FRI	6	6	Atkins Danmark A/S	MD	13	575,4	590,6	574	187,1	Eva Rindom
FRI	7	7	Orbicon A/S	MD	13	416,7	390,4	467	193,8	Jesper Nybo Andersen
FRI	8	8	Moe & Brødsgaard A/S	MD	13	382,1	331,6	442	208,9	Christian Listov-Saabye
	9		Geo	I	13	330,1	254,6	221	274,3	Kim Silleman
	10	9	Arkitektfirmaet C.F. Møller	A	13	298,0	310,3	319	129,0	Klaus Toustrup
	11	10	Arkitema K/S	A	13	203,1	208,2	244	112,3	Peter Hartmann Berg
	12	11	ISC Rådgivende Ingeniører A/S	MD	13	200,0	197,0	240	168,0	Kjeld Thomsen
	13		Graintec *	I	13	200,0	239,9	54	156,7	Niels Pedersen
	14	12	Henning Larsen Architects	A	13/14	196,6	170,7	232	28,8	Mette Kynne Frandsen
	15		Eltronic A/S	I	13	180,8		168	48,4	Lars Jensen
	16	16	BIG / Bjarke Ingels Group	A	13	166,6	113,1	196	76,4	Sheela Maini Søgaard
FRI	17	13	EKJ Rådgivende Ingeniører A/S	MD	13	149,6	164,2	206	143,9	Jørgen Nielsen
FRI	18	17	Bascon Arkitekt-og Ingeniørfirma A/S	PM,CE, A,	13	110,3	100,9	112	53,3	Lars Svenningsen
FRI	19	15	OBH-Gruppen A/S	MD	13	107,0	117,4	122	115,3	Børge Danielsen
	20	19	Kuben Management A/S	PM	13	103,2	95,7	101	72,3	Ulf Christensen
	21	20	Schmidt, Hammer & Lassen Architects K/S	A	13	103,1	92,4	131	97,1	Bente Damgaard
	22	24	3XN A/S (3XNielsen A/S *)	A	12/13	98,4	83,2	68	55,8	Bo Boje Larsen
	23	14	Midtconsult A/S	MD	12/13	98,4	120,0	75	25,9	Thomas Duedahl
	24	22	Årstiderne Arkitekter A/S	A	12/13	95,8	87,0	151	23,1	Torben Klausen
FRI	25	45	DGE Group A/S	Env	13	93,2	42,9	114	41,7	Poul Erik Jensen
FRI	26	18	Balslev Rådgivende Ingeniører A/S	MD	12/13	90,9	97,7	120	52,4	Bo Memhave
FRI	27	21	Søren Jensen A/S Rådgivende Ingeniører	MD	12/13	90,4	89,4	120	59,3	Erik V. Jensen
	28	61	Aarhus Arkitekterne A/S *	A	12/13	80,0	30,9	64	55,8	Tommy Falch
	29	40	Rubow Arkitekter A/S *	A	13	79,2	48,3	35	30,2	Lars Bo Lindblad (AD)
	30	33	Gottlieb & Paludan Architects	A, PM, CE	13	79,0	53,9	76	43,8	Kristian Hagemann
	31	23	ÅF – ÅF Hansen & Henneberg A/S	PM	13	77,3	83,3	85	40,2	Per Seidelin
	32	29	Lundgaard & Tranberg Arkitekter A/S *	A	12/13	73,2	59,8	47	59,0	Peter Thorsen
	33		Schönherr A/S *	A	13	69,0		42	10,4	Rikke Juul Gram
	34	26	CUBO Arkitekter A/S *	A	12/13	68,0	63,9	75	26,0	Peter Dalsgaard
	35		Lodahl 2007 Aps *	I	13	68,0		35	10,5	Michael Roel Jørgensen
FRI	36	79	Sloth-Møller Rådgivende Ingeniører A/S *	CE	12/13	68,0	27,0	75		Jørn Plauborg
	37		Knud E. Hansen A/S Naval Architects	I	13	67,1		35	30,7	Finn Wollesen Petersen
	38	28	PLH Arkitekter AS	A	13	66,6	60,3	57	24,1	Torben Hjortso / Jan Sander Fredriksen / Steen Enrico Andersen
	39		Dansk Ingeniørservice A/S	I	13	66,2	54,2	80	47,0	Michael Carsten Christian Gadeberg
FRI	40	97	Cunningham Lindsey Leif Hansen A/S		13	65,4	21,0	72	30,3	Christian Leif Hansen
	41	63	Tegnestuen Vandkunsten ApS	A	13	64,1		35	21,6	Steffen Kragh
	42	31	Dansk Miljørådgivning A/S (DMR A/S)	Env	12/13	63,2	57,0	35	21,5	Mikael E. Nielsen
	43	25	Aart A/S	A	12/13	61,7	76,4	57	26,6	Torben Skovbjerg Larsen
	44	47	Rørbaek og Møller Arkitekter ApS	A	13/14	57,8	40,6	51	33,7	Nicolai Lund Overgaard
	45	34	Friis & Moltke A/S *	A	13	57,4	53,4	35	23,4	Palle Hurwitz
	46	37	Mangor & Nagel A/S	A	13/14	54,3	51,3	77	31,1	Torben Nagel
	47		Ingeniørfirmaet Viggo Madsen A/S	CE	13	54,3		37	18,5	Bjørn Schmelling
	48	30	Arkitektfirmaet Kjaer & Richter A/S *	A	12/13	53,8	57,4	35	19,3	Arne Egeskjold
	49		Christensen & Co. Arkitekter A/S	A	13	52,8		44	17,0	Michael Christensen
	50	38	Creo Arkitekter A/S	A	13	52,3	50,5	51	21,2	Hans Toksvig Larsen
	51	43	Vilhelm Lauritzen AS	A	13	51,9	45,1	62	57,8	Søren Daugbjerg
	52	39	White Arkitekter A/S	A	13	51,1	49,6	35	21,6	Frans Andersen
FRI	53	42	Wissenberg A/S	CE	13	50,1	45,6	49	29,5	Lars Bendix Christensen
FRI	54	62	Oluf Jørgensen Gruppen	CE,M,E,Enr	12/13	49,4	30,6	62	24,6	Brian Th. Andreasen
FRI	55	36	AI-Gruppen A/S	A,CE	13	48,8	51,4	66	27,3	Jan Bruus Sørensen
FRI	56	74	Henrik Larsen Rådgivende Ingeniører A/S	CE	13	48,0	27,9	35	14,5	Henriette Dybdal Cajar
FRI	57	66	OSK -Ship Tech A/S	I	12/13	47,7	30,2	35	15,2	Anders Ørgård Hansen
	58	41	KPF Arkitekter A/S	A	13	47,0	45,8	56	44,3	Michael Reventlow-Mourier
	59	51	Peter Jahn & Partnere A/S *	CE, A	12/13	43,4	36,9	25	14,7	Peter Jahn, Claus Dam
	60	57	KHR Arkitekter AS *	A	13	42,8	32,6	35	19,2	Henrik Danielsen
FRI	61	64	K2 Management A/S *	PM	12/13	42,8	30,4	35	19,8	Henrik Stamer
FRI	62	52	NTU Group	CE,PM	13	42,5	34,7	45	53,5	Lars Bentzen
	63	59	SAHL Arkitekter A/S	A	12/13	42,1	31,2	35	14,4	Michael B. Hylleborg
FRI	64	46	Dominia AS	CE, E, M, PM	13	41,6	42,0	45	25,2	Kjeld Christiansen
	65	50	JJW Arkitekter A/S *	A	13	40,6	38,3	54	18,7	Anders Holst Jensen
	66		Kullegaard Arkitekter A/S	A	12/13	40,2	44,8	41	19,9	Thomas Kullegaard
FRI	67	35	Brix & Kamp A/S	CE,E,I	13	40,0	52,8	47	29,6	Søren Jepsen

FRI = Medlem i FRI, Foreningen af Rådgivende Ingeniører. (*) = jämförbar uppgift saknas/proforma/bedömd. – = uppgift saknas. PM = Projektledning, A = Arkitektur, CE = Bygg- och anläggningsteknik, CT = Certifiering o prövning, Env = Miljö, Enr = Energi, E = Elektronik, M = VVS-teknik, I = Indusitriteknik, MD = Multi Disciplin.

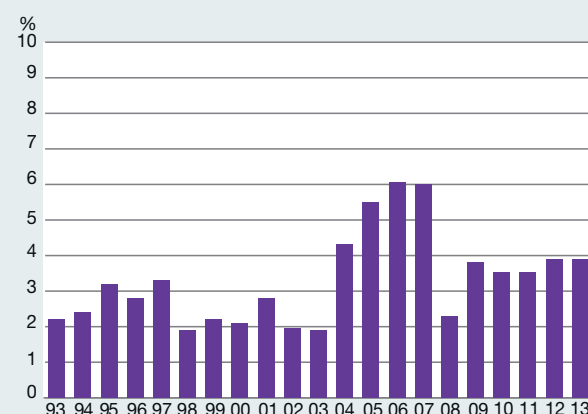

13/14	12/13	Koncern	Verksamhet	Bokslut	Omsättning MDKK	(föregående)	Medelantal anställda	Balansomslutning MDKK	Koncernchef/VD
68	71	LIC Engineering A/S	CE, Enr, M	13	40,0	28,7	40	36,0	Niels-Erik Ottesen Hansen
FRI 69	54	Hundsbaek & Henriksen A/S	MD	12/13	39,6	33,7	44	19,6	Niels Lerbech Sørensen
FRI 70	141	AlfaNordic ApS	I	13	38,8	7,5	15	8,9	Christian Ilsoe/Henrik Linnemann/Thomas Melgaard Petersen
FRI 71	93	Tri-Consult A/S	MD	12/13	38,6	22,6	32	13,4	Søren Ibsen
FRI 72	48	Dines Jørgensen & Co A/S	CE, M, PM	12/13	36,6	39,4	68	20,3	Ole Rasmussen
73	86	KANT Arkitekter A/S	A	13	33,1	25,0	15	11,8	Anders Bay Holm
74	53	Emcon A/S	PM,CE	13	33,1	34,0	35	13,2	Niels Anker Jørgensen
FRI 75	49	INUPLAN A/S	MD	13/14	32,3	39,2	31	19,4	Kristian Lennert
FRI 76	65	Ingeniør'ne A/S	CE,E,M	13	32,1	30,3	30	23,9	John Andresen
77		Bertelsen Og Scheving Arkitekter Aps	A	13	31,5		31	7,4	Jens Bertelsen
FRI 78	82	Gaihede A/S	CE,E,PM	13	31,2	26,2	31	10,4	Ragn Gaihede
FRI 79	83	Ingeniørfirmaet P.A. Pedersen A/S	E, Enr	13/14	30,9	26,1	35	1,1	Carsten Eichstedt
FRI 80	121	Process Engineering A/S	I	13	30,6	11,8	36	19,7	Poul B. Jakobsen
81	88	Cebra Arkitekter A/S	MD	13	30,4	24,7	23	12,1	Kolja Nielsen
FRI 82	27	Norconsult Danmark A/S (acquired Wessberg, dec 2012) *proforma	CE,Env	13	30,0	63,0	25	12,5	Esben Carstensen
FRI 83	68	Holmsgaard a/s Rådgivende Ingeniører	CE,PM,E,M	13	29,7	29,1	21	7,1	Henrik Holmsgaard
84	60	Nova 5 Arkitekter A/S	A	13	29,7	31,1	35	11,5	Hanne Vinkel Hansen
85	73	Juul Frost Arkitekter A/S	A	13	29,7	28,0	32	9,5	Helle Juul, Fleming Frost
86	55	Viegand & Maagøe Aps	I, Env	13	28,9	33,6	24	19,4	Jan Viegand
87	102	SLA Arkitekter A/S	A	13	28,2	17,0	40	11,1	Mette Skjold
FRI 88	77	Viborg Ingeniørerne A/S	CE,PM,Enr	13	28,0	27,3	25	18,3	Erik S. Damgaard
89	76	DOMUS arkitekter A/S *	A, PM	13	27,6	27,7	15	8,2	Henrik Hansted Jensen
FRI 90	72	Lyngkilde A/S Rådgivende Ingeniørfirma A/S	CE	12/13	27,4	28,0	35	19,0	Claus H. Larsen
91	95	AN Group A/S	I	13	27,2	21,6	15	12,2	Ole Okkels, Aksel Nielsen
92	137	A4 arkitekter og ingeniører A/S	A	12/13	26,7	8,3	11	10,8	Eric Prescott
93	67	RUMarkitekter A/S *	A	13/14	26,1	29,7	28	12,5	Marianne Kjerkegaard Kristensen
94	70	Develco A/S	I,E	12/13	25,9	28,7	15	9,6	Ole Rudkilde
FRI 95	58	d.a.i. Gruppen A/S	A, MD	13	25,3	31,5	31	20,5	Jørgen H. Therkelsen
FRI 96	75	Consia Consultants A/S	Env	13	25,3	27,8	12	20,5	Erling Rask
FRI 97	89	Nielsen & Risager A/S	MD	13	25,0	24,6	32	15,3	Ib Rasmussen
98	69	C&W Arkitekter A/S (Clausen & Weber) *	A	12/13	25,0	29,0	19	11,3	Michael Petersen
99	90	Gehl Architects A/S *	A	12/13	24,8	24,1	35	15,1	Helle Søholt (MD)
100	181	GPP Arkitekter	A	13	24,8	0,1	31	22,8	Carsten Gjortz

De 30 största danska koncernerna

Vinstmarginal

Generellt gäller att det är svårt att jämföra nyckeltalen för de största företagen med motsvarande för de mellanstora och mindre företagen. I de senare företagen betyder de, ofta många, delägarnas omfattande arbetsinsatser relativt sett mycket för företagets omsättning och resultatnivå per anställd.

För företagen 31-100 i förteckningen ovan ökade omsättningen 2013 med 30 % till 3 024 MDKK (2 320 MDKK 2012). Antalet anställda ökade med 12 % till 2 769 (2 475). Omsättningen per anställd ökade därmed till 1 092 kDKK (föregående 937 kDKK). Resultatet före skatt ökade till 79 kDKK/anställd (70 kDKK). Räknat som vinstmarginal ger detta 7,2 % (7,5 %). Genomsnittlig balans per anställd var ca 537 kDKK (480 kDKK 2012).

Nyckeltal för de 30 största koncernerna

(föregående år)

Omsättning/anställd	853 kDKK	838 kDKK
Resultat efter finansiella poster/anställd	33 kDKK	33 kDKK
Balansomslutning/anställd	480 kDKK	492 kDKK

Omsättningen för de 30 största koncernerna ökade med knappt 6 % till 20 482 MDKK (19 350 MDKK 2012). Medelantalet anställda ökade med 4 % till 24 012 (23 090 kDKK). Omsättningen per anställd ökade därmed till 853 kDKK (föregående 838'). Resultatet före skatt blev ca 33 kDKK/anställd, samma som föregående år (33 kDKK 2012). Vinstmarginalen för de 30 största företagen blev därmed också oförändrad 3,9 % under 2013 (3,9 % 2012). Genomsnittlig balans per anställd var ca 480 kDKK (492 kDKK 2012).

Reduced oil and gas revenues and high costs contribute to increasing uncertainty in the Norwegian economy

Sluggish economic growth in the Eurozone, downwardly adjusted prognoses for the global economy, a reassessment downwards of the Norwegian economy and falling oil and gas prices result in that the prognoses for the Norwegian economy are uncertain. The prognoses for growth in the mainland economy have been adjusted downwards in the autumn of 2014 by 0.2 % to 2.0 % for 2014 and 2.0 % for 2015.

RIF Rådgivende Ingeniørers Forening

RIF Rådgivende Ingeniørers Forening is the branch organization for authorised consulting companies in Norway. RIF member companies encompass both consulting engineers and other professions, and members' activities are chiefly associated with the building and construction market. In 2014 RIF has 190 membership companies employing a total of approximately 10 000 employees and represents approximately 70 % of the independent consultant engineer branch in Norway.

RIF works to ensure that member companies have the best possible framework conditions. RIF shall promote the interests of consultants and consulting companies in the public arena, with policymakers, public authorities and public and private employers

RIF's activities are based on the following principles:

- Ensure access to satisfactory contracts and framework conditions with public and private principals
- Contribute to that ethics is a natural part of RIF companies' corporate culture, the preparation of guidelines such as public notices, reports, laws, regulations and guiding & advisory documents
- Enter into dialogue with major clients and contribute to the development of good bidding practices on the part of Principals when acquiring consultancy and advisory services
- Influence national guidelines that may be of major import for allocations or framework conditions for RIF companies

Liv Kari Hansteen, RIF

Clas Svantesson, RIF

- Highlight the companies' expertise, wealth creation and ability to achieve completion by actively participating in the media and in social debate
- Maintain a high level of activity in social media
- Strengthen RIF as an organisation, RIF's contact with its members and the recruiting of new members
- Provide services as required

RIF is a member of EFCA and FIDIC.

Address: Essendropsgate 3
Boks 5491 Majorstuen
0305 Oslo

Tel.: +47 22 85 35 70

E-mail: rif@rif.no
www.rif.no

Growth in GNP in recent years has sailed in a head wind provided by the high demand from oil industry activities and an increase in private consumption. Oil prices are now falling and the price will stabilise in the region of 80 dollars per barrel. This contributes to a marked downturn in investments in oil and gas activities. Weakened exchange rates for the krone pull in the opposite direction and in the shorter term will aid in improving conditions for sectors in competitive markets. In general terms the Norwegian economy and export oriented industry has been less affected by the financial crisis (the Euro crisis) than was feared by many.

With a forecast price increase in 2014 and 2015 of 2.1 %, a low unemployment rate (3.7 %), and growth in GNP for mainland Norway (2.0 %), population growth (1.3 %) and Norway has apparently good premises for continued economic growth and an increase in investments. A reduction in activities in the Oil & Gas Sector (10 %) together with falling prices contributes to a reduction in the export surplus, which is expected to be MNOK 300 in 2014. This indicates a continued satisfactory level of activity in the Norwegian economy and for Norwegian consulting engineers in 2014 and 2015.

Norway, which has large, varying and transient incomes from natural resources, established an oil fund in 1990. The oil fund (The Global State Pension Fund) was established to amongst other things to combat an excessively high cost level and to stabilise domestic consumption at a sensible level. The market worth of the fund in 2015 is estimated to be in the region of BNOK 6000.

Less uncertainty about the development of the global economy, more uncertainty about the Norwegian economy

Although the Norwegian economy appears to be robust, there remains considerable uncertainty with regard to economic growth in Norway. Our trading partners are forecasting economic growth in 2014 and 2015 that is higher. Growth in Norway during the past five years has been bolstered

by a high level of investment in the oil industry, an increase in private consumption and increased spending in the public sector. There are signals that this picture is changing. Investments in the oil industry sector are falling, private consumption is on the way down and this is contributing to a rise in unemployment and a levelling off or slight fall in construction. Costs in Norway have become too high, and are currently in the region of 70 % higher than the costs of our trading partners.

High levels of employment, moderate development in private consumption and domestic demand and vigorous population growth together with a historically relatively high level of activity in the building and construction markets have driven economic growth for the last few decades. Growth impulses from abroad have diminished due to the international economic crisis and the fall in oil prices is contributing to a somewhat more sombre view of the future prospects for the Norwegian economy.

Norway has a government that is now investing considerable amounts in the development and construction of roads, railways, energy transfer and telecommunications with the objective of increasing the nation's competitiveness. This provides both the branch and consulting engineers exciting possibilities and challenges in the years. These markets appear to be fairly buoyant. There is a levelling off or slight downturn in activities in other markets. There is a marked reduction in activity in the oil and offshore market.

Weaker market – good activity in the development of infrastructure and the energy market

Building and construction work in 2010 was notably affected by the financial crisis of 2008. There was however ongoing growth from 2011 to 2014 in all markets. The branch is forecasting as of November 2014 an overall levelling off of activity in the market and employment that will continue into 2015 and 2016.

There was an increase in production in the building and construction market of 12 % during the period 2010 – 2014.

The number employed in the building and construction market during the same period increased by 25,000 to 215,000.

The market for consulting engineers is expected to level off in 2015 – 2016. The building market is forecast to show a slight downturn in 2014 and 2015, but to show some growth in 2016. Investments are expected to fall by 1 %. The construction market (infrastructure) is forecasting an increase in activity in 2014, 2015 and 2016. Investments in this market are expected to rise by 6 % in 2014 and a further 14 % up to 2017. The number of employees in RIF companies has increased from 2010 to 2014 by 30 %. The average age of employees in RIF companies has fallen by almost 2.5 years during the same period.

Consulting engineers – forecast to remain stable in 2014 and 2015

Norway has broad economic freedom of action, and we will see an increase in resources focussed on the following areas:

The establishment of a dedicated infrastructure fund of BNOK 100, which will be developed over a five year period. BNOK 70 has been allocated for 2014 and 2015. The dividends have been earmarked for investments in roads, railways and the public transport network as well as broadband and ICT infrastructure with predictable and permanent financing as the main objective.

The National Transport Plan 2014-2023 has a total framework of BNOK 508. This plan is filled to over capacity for 2014 and 2015. The aim of the authorities is to halve the time it takes to implement projects through a simplification of the planning processes, organising major road and rail projects as dedicated projects where public-private co-operation (PPC) will be employed as the implementation strategy.

The authorities will also commence work on the maintenance backlog of the infrastructure, quantify public assets and thus show the maintenance backlog in the annual budgets. Other priorities include simplification of the act of public procurement, hereunder the development of guidelines for public-private innovative co-operation.

These objectives have been carried forward and concretised in the 2015 budgets. For consulting engineers the public budgets will result in moderate developments in the level of activity in public building and an increase in the efforts in the public infrastructure.

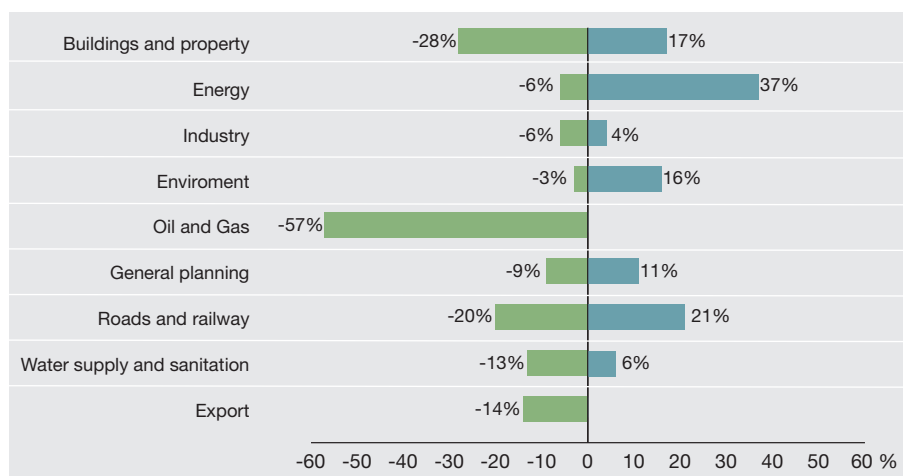
In summary the expectation is that planning and investment needs in the building market will fall slightly in 2014 and 2015. This is particularly true of private commercial/industrial buildings. A moderate increase in public building works will however serve to keep the level of activity stable. House and other dwelling construction is forecast to see a small fall, but vigorous centralisation, rapid population growth, low interest and low unemployment are expected to help reduce the slowdown in housing development.

There has been a high level of activity in the construction market for consulting engineers, and a large number of (in part major) projects are in the planning and implementation stage. The increase in investments in this market is expected to be in the region of 3 % in 2014. In 2015 investments are expected to increase further by up to 9 % and again by 5 % in 2016.

The most stable section of this market has been roads (45 % of the construction market), which have been to a high degree financed by toll systems. This has resulted in that one has been able to maintain a stable level of activity. Investments in roads are forecast to increase by 12 % in 2015, and a further increase is expected in 2016 of 10 %. Rail and tramway plant is also an area earmarked for new investment and development. Investments have increased by 20 % in 2014. 2015 and 2016 will also see increases of 10 % per annum.

Development and investments in energy plant is the market area showing highest growth. The modernisation of generating plants, investments in new forms of energy, and infrastructure for power cables, distribution and energy exports are expected to double from 2012 to 2016.

In total this gives an investment forecast of in building and construction of no

Developments in the RIF companies' order reserves during the past six months distributed between business areas. The blue column indicates the share that has performed "better than forecast" while the grey column indicates the share that has performed "lower than forecast".

change in 2014 and a slight increase in 2015. The expectations for RIF companies is therefore a slight decline in building, a downturn in oil and gas, the same for municipal engineering, but with an increase in energy, public transport, planning and the environment into 2015.

The backlog of refurbishing existing buildings and infrastructure

Public works buildings and plant activities are considerably in arrears, in particular the refurbishing of existing buildings and infrastructure.

In March of 2010 and 2011 RIF published a Norwegian State of the Nation (SotN) based on the format used for such reports in the USA, Finland, Denmark and Great Britain. The report was broadly distributed and followed up by RIF as a basis for political prioritising at both local and national levels.

RIF has experienced that the report has been used, and has contributed to that the authorities are seeking dialogue, and that in particular the new government uses the report as a tool in forming policies in a number of the prioritised areas. From 2014 the authorities will quantify

public assets and thus show the maintenance backlog in the annual budgets.

A new SotN will be published in the spring of 2015. State budgets for 2014 and 2015 indicate a greater will on the part of the authorities and developers to focus on public investments. The authorities are also showing the will to carry through major political and practical reforms in order to increase investments in these sectors. RIF's contribution is the wish to co-operate in practical areas such as lack of capacity and competence and for increased effectiveness in the implementation of projects. RIF will focus in this process on securing its members satisfactory terms of contract and framework conditions as well as monitoring and following up budget processes. It would seem that allocating funding and prioritising necessary maintenance and refurbishing is a difficult exercise.

Some exciting projects

Rail and road: The largest individual projects in the transport sector during the years ahead will be the new railway heading south from Oslo, the so-called Follobanen. An investment of BNOK 29 will be invested in the project up to 2022. Similar projects are planned for other locations (Ringeriksbanen).

Major investments will be made in the Norwegian railway system through a number of projects during the next 10 – 20 years. In addition to this, there are ongoing investments in tramways and rail to improve punctuality and increase capacity in order to serve a growing population in and around the larger towns and cities. Bybanen and a new Ulriken tunnel in Bergen, the new railways Eidsvoll – Hamar and Fariseidet – Porsgrunn are examples of major projects.

A number of major motorway projects in and around the major towns and cities are also in the planning stage, with focus on major road, bridge and tunnel projects designed to link regions and reduce threats posed by avalanches and land/rock slides. Examples of larger projects are several stretches of the European standard roads E6 and E18, which are will be developed parallel to rail development. In the west of Norway plans are under way for continuous improved, ferry free roads with improved protection against landslides and avalanches. New bridges, such as the Hardanger Bridge and Nordland Bridge, are under construction and there are several projects that are currently in the planning stage and under construction.

Energy: The need to develop trade and industry, increased energy prices and the demand for sustainable renewable energy has resulted in that several exciting projects are in the planning and implementation phase. Investments are being made in new water supply plant; elderly generating plant is being refurbished and new microgeneration plant is being constructed in order to increase the capacity for renewable energy.

Grid capacity for the transport of power is being increased for the transport and export of energy, and almost BNOK 130 is being invested in safer and higher capacity power distribution in Norway and to Europe.

The new Oslo – Gardermoen airport and Bergen – Flesland terminals are in the planning and construction stage. Further, work is ongoing on the merging and re-localising of the smaller short runway airports in the outlying districts.

Cultural buildings: Major investments have been made in new cultural buildings. New projects are under planning such as the new National Museum, the new Munch Museum and a new main library in Oslo.

Education: A new veterinary institute is under construction at the University for the Environment and Biotechnology in Ås near Oslo, and other major new buildings and refurbishment projects at several of the Universities and University Colleges in Norway are at the planning stage.

Hospitals: New construction and rehabilitation of hospitals in all health regions in Norway. The largest projects in this sector are Haukeland Hospital in Bergen, the new Østfold Hospital, new Buskerud Hospital and several re-locations of local hospitals that are in the planning phase

The Norwegian Defence Estates Agency. The largest land-based project under planning in Norway is the new fighter base at Ørlandet in Trøndelag.

International projects: Almost 40 % of employees in Norway work for companies that are owned by foreign consultancy groups, primarily serving the Norwegian market.

Further to the above, an attractive domestic market with lower ethical and commercial risks has resulted in that Norwegian consulting engineering companies have changed their strategies with regard to international activities.

This has in turn resulted in that international activities have turned away from mainly aid-related projects and are now focussed more on investments in the more developed countries and on purely commercial projects with a low risk profile. Activities abroad have a particular focus on energy projects such as hydro-electric power developments and oil and gas. The export share has halved in the past decade, and is now in the region of 5 % of turnover.

Concentration in the industry

There is a major concentration in the industry with six large consulting enterprises. These now have over 70 % of all employees in RIF. Growth in 2013 and 2014 is typified by organic growth and RIF companies have been at the forefront, employing recently qualified engineers, scientists, social scientists and architects. We have seen some acquisitions, but these have not been typified by size or the restructuring of strategies in the branch. These were acquisitions designed to bolster professional skills and/or local and international market positions.

Of acquisitions and mergers in 2014 we mention:

Norconsult AS, which is Norway's largest consulting company with a total turnover of BNOK 3.7, has thus far in 2014 purchased the Norwegian companies Mjelde og Johannesen AS, VA Support AS, PW Arkitekter AS, AS Planconsult VVS, Tegneverket Arkitekter AS, Solvang og Fredheim AS and Solem Arkitekter AS.

Multiconsult AS has improved its international position with the acquisition of Atkins' subsidiary in Poland.

SWECO Norge AS purchased BIM-Consult AS in 2014.

Asplan Viak AS acquired the Norwegian companies CoNova AS og Bygg and Anleggsplan AS

*Liv Kari Hansteen and
Clas Svanteson, RIF*

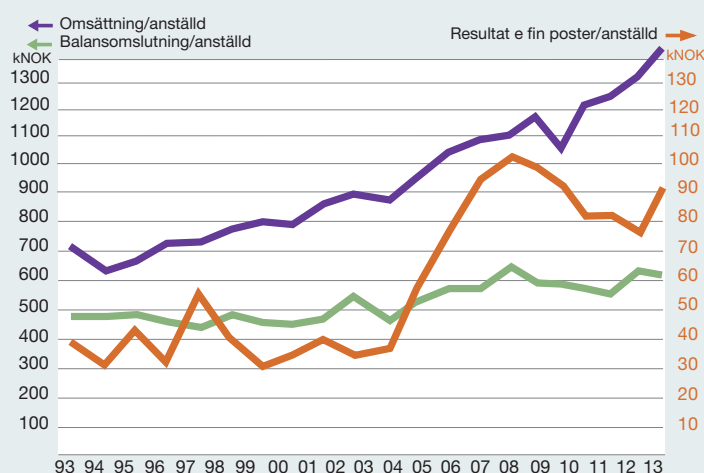
De 100 största norska arkitekt-, teknikkonsult- och industrikonsultkoncernerna

	13/14	12/13	Koncern	Verk- samhet	Bok- slut	Omsätt- ning MNOK	(före- gående)	Medel- antal anställda	Balans- omslutning MNOK	Koncernchef/VD
RIF	1	1	Norconsult AS	MD	13	3586,1	3202,3	2700	1718,0	Per Kristian Jacobsen
RIF	2	2	Multiconsult	MD	13	2118,6	1850,2	1530	1142,8	Christian Norgaard Madsen
RIF	3	3	Rambøll Norge AS	MD	13	1793,0	1572,3	1276	685,8	Ole Petter Thunes
RIF	4	4	SWECO Norge AS	MD	13	1600,4	1474,3	1317	853,9	Tron Kjølhamar
RIF	5	6	COWI AS	MD	13	1385,7	1207,9	1076	715,4	Terje Bygland Nikolaisen
	6	5	Reinertsen Engineering	MD	12	1370,5	1106,0	1135		Torkild Reime Reinertsen
RIF	7	7	Asplan Viak koncernen	MD	13	911,6	787,3	812	438,0	Øyvind Mork
RIF	8	8	Dr. Ing. Aas-Jacobsen A/S - koncern	CE, PM	13	542,6	496,2	130	237,3	Trond A. Hagen
	9	9	Techconsult AS	PM,I	13	400,1	321,4	93	107,0	Ronny Meyer
	10	10	LINK Arkitektur AS	A, PM	13	322,1	297,0	195	135,8	Siri Legernes
RIF	11	12	Faveo Prosjektledelse	PM	13	310,8	267,0	211	113,0	Knut Jonny Johansen
	12	16	Insenti	PM	13	309,3	177,9	40	95,5	Bjørn Grepperud
RIF	13		Rejlers Norge AS	E	13	296,4		231	190,5	Morten Thorkildsen
RIF	14		ViaNova-gruppen (4 bolag inkl. Systems & Plan og Trafikk)	CE, Env, E	13	248,2	250,1	140	129,7	Trygve Håland, Per Skotte, Svein Assersen, Idar Kirkhorn
RIF	15	11	Hjellnes Consult AS	MD	13	243,8	272,5	200	108,5	Geir Knudsen
	16	15	Nordic Office of Architecture	A	13	226,7	199,0	115	91,6	Jon Arne Bjerknes
	17	13	DARK Gruppen Arkitekter AS	A	13	216,2	235,0	140	83,3	Kjell Østlie
	18	34	Niels Torp AS Arkitekter	A	13	202,9	69,9	47	115,9	Niels A. Torp
	19	14	Snøhetta Group (uppskattad siffra)	A	13	182,5	220,0	158		Craig Dykers, Tonje Verdal Frydenlund, Elaine Molinar
	20	17	OEC Consulting AS	Enr,I,PM	13	177,9	163,8	75	90,3	Knut Hegge
RIF	21	18	ÅF Norge	M,E,Enr, I	13	170,5	162,1	114	93,8	Ottar Skarstein
	22	19	OPAK A/S	PM,Env,Enr,E	13	162,9	154,1	121	54,6	Jan-Henry Hansen
RIF	23	20	Holte Consulting AS	PM,CE,Enr	13	140,2	129,1	66	51,7	Trygve Sagen
RIF	24	22	Erichsen & Horgen A/S	M	13	139,5	113,4	111	56,5	Leif Øie
	25	21	Kongsberg Devotek AS	I	13	129,9	125,3	84	40,0	Per Håvard Kleven
RIF	26	24	Dr. techn. Olav Olsen A.S	PM,CE, Env	13	113,3	107,4	79	47,3	Olav Weider
RIF	27	186	Olset AS (Sivilingeniørene)	CE	13	112,1	5,4	17	24,3	Rolf Olset
	28	26	Teleplan Consulting AS	E	13	109,0	104,9	48	56,0	Mette Solstrand
	29	30	Kåre Hagen konsernen	PM	13	105,5	78,8	72	39,7	Bjørn Sund
	30	33	Rambøll Oil & Gas AS	Enr,I	13	105,0	73,2	90	45,9	Gro M Baade-Mathiesen
RIF	31	25	Høyer Finseth AS	PM, CE	13	98,9	106,1	89	36,2	Aashild Baasen
RIF	32	29	ECT AS	E	13	94,5	80,8	78	47,6	Jan Henning Quist
	33	31	Ratio Arkitekter AS (fd Bgo og Medplan Arkitekter)	A	13	86,8	77,3	52	28,5	Randi Mandt
	34	28	Eliassen og Lambertz-Nilssen Ark. AS	A	13	72,0	90,3	25	36,2	Borghild Marie Rambech
	35	35	Lpo Arkitekter As	A	13	70,5	63,2	61	30,9	Ørjan Høyer-Farstad
RIF	36		Unionconsult (3 bolag) proforma	M, E, Env	13	61,4	48,2	46	25,6	Odd Einar Andersen
	37	37	Arcasa Arkitekter AS	A	13	60,0	52,7	39	26,2	Per Erik Martinussen
RIF	38	38	Dimensjon Rådgivning AS	Env	13	58,2	52,1	41	24,7	Jon Halvar Eiane
	39	36	Lund Hagem Arkitekter AS	A	13	58,2	57,0	44	22,2	Mette Rosbekk
RIF	40	70	Pabas Arkitekter Og Rådgivende Ingeniør-	CE,PM,A	13	51,2	28,1	13	25,7	Ketil Bakkejord
RIF	41	40	Brekke & Strand AS	Env	13	50,9	48,1	35	21,7	Ingjerd Elise Aaraas
	42	48	Hille Melbye Arkitekter AS	A,PM	13	49,5	46,2	38	18,0	Øivind Breen
RIF	43	47	Ingeniør Per Rasmussen AS	E	13	47,7	42,6	25	26,4	Per H. Rasmussen
	44	51	Poyry Forest Industry AS	I	13	47,2	39,8	43	16,1	Espen Christian Huth
	45	53	Techni AS	I	13	47,2	38,7	36	18,9	Dag Almar Hansen
	46	32	Atkins Norge AS	Enr	14	46,8	75,7	7	33,4	Håkon Dragsund
RIF	47	52	Nordplan AS	PM,CE,A	13	46,4	38,8	45	16,4	Arne Roald Steinsvik
	48	41	Lund & Slaatto Arkitekter AS	A	13	46,3	45,6	38	21,5	Pål Bjørnstad
	49	45	AMB Arkitekter AS	A	13	45,0	43,7	44	20,9	Michael Bowe
RIF	50	46	Plan 1 AS (fd Sjøtål & Fornæss)	CE,A,PM	13	44,4	42,8	33	18,2	Knut Andersen
	51	54	Dyrvik Arkitekter A/S	A	13	43,8	38,3	37	14,3	Halvor Bergan
RIF	52	56	Prosjektutvikling Midt-Norge AS	PM,CE	13	43,7	36,0	32	18,5	Nina Lodegaard
	53	57	Abo Plan & Arkitektur As	A	13	43,1	33,5	28	22,6	Lars Christensen
	54	42	HRTB AS (Arkitekter)	A	13	42,5	45,2	28	20,8	Ola Mowe
RIF	55	139	Ingeniørene Andersen og Askjem	CE	13	42,4	14,1	9	15,7	Terje Haugen
	56	49	Arkitektfirmaet C.F. Møller Norge AS	A	13	42,0	42,0	26	15,7	Christian Kaare Dahle
	57	50	Solem Arkitektur AS	A	13	41,5	40,0	40	23,5	Roger Snustad
RIF	58	55	Bygganalyse AS	PM, CE	13	38,5	36,9	29	19,6	Frank Henry Roberg
	59	44	Solheim + Jacobsen Arkitekter AS	A	13	38,2	44,0	26	21,8	Anne Sudbø
RIF	60	128	T-2 Prosjekt AS	CE	13	37,7	15,7	7	14,8	Magne Olav Torsæter
RIF	61	75	SBV Consult AS	CE	13	37,7	27,1	27	28,1	Per Arne Søgård
	62	66	LOF Arkitekter AS	A	13	36,1	29,4	26	14,1	Sverre Jørgen Olsen
	63	67	Enerhaugen Arkitektkontor As	A	13	34,8	29,3	27	13,3	Bente Nygård
	64	43	IndustriConsult AS	I,MD	13	34,7	44,1	13	12,9	Svein Ole Strømmen
	65	63	PIR II architects AS	A	13	34,6	29,8	35	9,5	Mette Melandsø & Kaia Tiltnes

RIF = Medlem i RIF, Rådgivende Ingeniørers Forening. (*) = jämförbar uppgift saknas/proforma/bedömd. – = uppgift saknas. PM = Projektledning, A = Arkitektur, CE = Bygg- och anläggningsteknik, CT = Certifiering o prövning, Env = Miljö, Enr = Energi, E = Elteknik, M = VVS-teknik, I = Indusriteknik, MD = Multi Disciplin.

13/14	12/13	Koncern	Verksamhet	Bokslut	Omsättning MNOK	(föregående)	Medelantal anställda	Balansomslutning MNOK	Koncernchef/VD
66		OG Arkitekter AS	A	13	34,3	34,7	38	18,3	Osmund Olav Lie
67	59	PKA – Per Knudsen Arkitektkontor AS	A	13	34,3	33,1	31	15,8	Reidar Klegseth
68	58	4B Arkitekter AS	A	13	34,2	33,2	28	16,6	Ole Stoveland
69		Iark AS	A	13	32,5	27,2	26	14,8	Anne Elisabeth Paus
70		Alliance Arkitekter AS	A	13	31,2	37,0	33	12,4	Terje Morten Eidsmo
71		Efla AS	MD	13	31,1		11	13,6	Ragnar Jonsson
72		Tag Arkitekter AS	A	13	30,8	21,7	24	9,7	Lena Caroline Wannehag
73	71	Halvorsen & Reine AS (Arkitekterne)	A	13	30,7	28,1	24	16,1	Øystein Rognebakke (SO)
RIF	74	86 Itech AS	M,E	13	30,4	23,5	19	12,5	Håvard Olsen Wiger
RIF	75	119 A.L. Høyer Skien AS	PM, CE	13	30,4	17,1	13	9,5	Jørn Elinar Lindgren
	76		A	13	30,4	30,7	25	24,1	Kjersti Hilde
RIF	77	84 Løvlien Georåd AS	Env	13	30,3	23,9	10	12,5	Per Løvlien
	78	69 Arkitekterne Astrup & Hellern AS	A	13	29,9	28,2	25	15,5	Åke Letting
	79	62 Ingeniørfirmaet Malnes Og Endresen AS	E	13	29,3	30,2	26	11,1	Roger Malnes
	80	60 Heggelund & Koxvold AS	A, PM	13	29,0	31,4	26	14,0	Jon Heggelund
RIF	81	73 Karl Knudsen AS	PM, CE	13	28,8	27,6	20	13,3	Arnstien Garli
	82	68 Voll Arkitekter AS	A	13	28,7	26,9	26	14,4	Sigbjørn Berstad
RIF	83	72 Stærk & Co as	PM, CE	13	28,3	28,0	22	14,5	Jan Lindland
RIF	84	92 Siv.ing. Stener Sørensen AS	CE	13	28,2	22,0	25	16,6	Bo Gunsell
RIF	85	89 CoNova AS	PM, CE	13	27,9	22,7	13	11,3	Arne H. Winther
	86	90 Hus Arkitekter Trondheim AS	A	13	27,1	22,4	23	15,0	Tom Forsberg
RIF	87	83 ElectroNova AS	E	13	26,9	23,8	20	21,3	Trond Einar Kristiansen
	88	76 Bølgeblikk Arkitekter AS (fd Ottar Arkitekter)	A	13	26,5	26,3	24	10,5	Terje Wilhelm Aaneland
	89	64 Arkitektkontoret Børve og Borchsenius	A, PM,CE	13	26,5	29,6	26	15,0	Jan Olav Horgmo
	90	87 Kristiansen & Bernhardt Arkitektur Interiør AS	A	13	26,5	23,4	25	17,2	Renate Ellila
RIF	91		PM,CE	13	26,2	19,0	8	11,3	Geir Solheim
	92	79 ØKAW AS Arkitekter	A	13	26,1	24,8	29	11,8	Øystein Mitdbø
RIF	93	78 Sinus AS	CE, Env	13	25,9	25,7	22	11,8	Tønnes Andreas Ognedal
	94	103 Brandsberg-Dahl's Arkitektkontor AS	A	13	25,6	18,6	21	14,5	Per Christian Omvik
RIF	95	80 Roar Jørgensen AS	PM,CE	13	25,6	24,9	22	14,2	John Dæhli
RIF	96	94 Fokus Rådgivning AS	CE	13	25,5	21,7	15	10,7	Finn Dahlen
	97	88 Arkitektkontoret GASA AS	A	13	25,2	22,9	17	7,0	Elin Hellem
RIF	98	77 Artec Prosjekt Team AS	CE, PM	13	25,0	25,7	20	6,3	Per Steffen Reigstad
	99	65 L2 Arkitekter AS	A	13	24,9	29,4	18	11,4	Jon Flatebø
	100	82 Optiman AS	PM	13	24,8	24,1	18	9,2	Kjell Håvard Nilsen

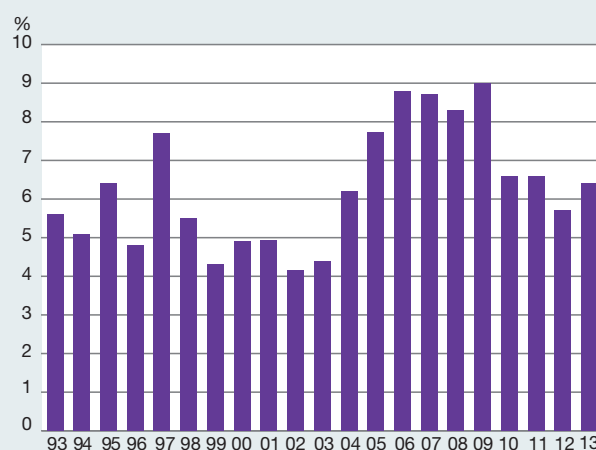
De 30 största norska koncernerna

Generellt gäller att det är vanskligt att rakt av jämföra nyckeltalen för de största företagen med motsvarande för de mellan stora och mindre. I de senare företagen betyder de, ofta många, delägarnas omfattande arbets-insatser relativt sett mycket för företagets omsättning och resultatnivå per anställd.

För företagen 31-100 i förteckningen ovan ökade omsättningen år 2013 med 19 % till 2 774 MNOK (2 340 MNOK 2012). Antalet anställda ökade till 2195 (1903). Omsättningen per anställd ökade därmed till 1264 kNOK (föregående 1230 kNOK). Resultatet före skatt minskade till 120 kNOK/anställd (föregående 132 kNOK). Räknat som vinstmarginal ger detta 9,5 % (10,7 %). Genomsnittlig balans per anställd var 571 kNOK (659 kNOK).

Vinstmarginal

Nyckeltal för de 30 största koncernerna

(föregående år)

Omsättning/anställd	1427 kNOK	1329 kNOK
Resultat efter finansiella poster/anställda	91 kNOK	77 kNOK
Balansomslutning/anställd	609 kNOK	629 kNOK

Omsättningen för de 30 största koncernerna ökade med hela 15 % till 17 733 MNOK (15 428 MNOK 2012). Medelantalet anställda ökade med 7 % till 12 423 (11 605). Omsättningen per anställd ökade därmed till 1427 kNOK (föregående 1329 kNOK). Resultatet före skatt blev 91 kNOK/anställd (77 kNOK föregående år). Vinstmarginalen för de 30 största företagen ökade till 6,4 % under 2012 (5,7 % 2012). Genomsnittlig balans per anställd var 609 kNOK (629 kNOK).

FRV's priorities and activities

The overall situation for the consulting engineering sector in Iceland varies between companies depending on the size and the market situation of each company. The sector as a whole suffered a deep recession that started in 2009 and continued through 2010, when energy-intensive projects began to gain ground. Although 2011, 2012 and the first part of 2013 underwent more favourable development, the year 2013 was in general a tough year for the consulting sector in Iceland. This development was not in line with the overall economic situation in Iceland, since economic growth in 2013 was in fact strong. Domestic growth in Iceland is somewhat weaker than the following graph indicates, since the increase in projects abroad has been dramatic throughout the latter part of this period.

Employment starting to increase

As activities shrank after 2008, companies responded strongly by laying off people and cutting costs wherever possible. Greater focus was directed on efficiency and entry into new markets,

mainly the Norwegian. Several companies have approx. 30-50% of their turnover from projects in Norway. Recently, these companies have been suffering from the lowering of oil prices and the corresponding weakening of the

Norwegian Krona, making them less cost-competitive in Norway. Still, the Norwegian market is very important for the Icelandic industry as a whole.

Despite tough domestic market conditions, there has been a slight increase in employment levels among Icelandic firms. Wage pressure in the sector is stronger in companies with a high proportion of their activities abroad, but in general terms wage development is strongly correlated with the overall market condition.

Public insourcing

During the economic crisis, the public sector underwent dramatic downsizing. As a result, the consulting sector in Iceland is experiencing increasing in-house service by public institutions in direct competition with the private sector. At the same time, fewer and fewer public projects are being procured on the open market via tendering procedures. Part of FRV's lobbying this year is aimed at reversing this process and pointing out the benefits of not insourcing technical service and consultation.

Overall economic situation and outlook

Iceland's GDP is expected to grow by 2.7% during 2014, 3% in 2015 and 2.8% in 2016. Disposable income has been increasing due to wage growth and strengthening of the labour market. The growth in private consumption is predicted to gain steam in 2014 and 2015, and to reach 3.5 and 3.3% respectively. Between 2016 and the end of 2018, private consumption is forecast to increase annually by 2.8–2.9%. General business investments and residential construction are displaying a sound growth rate and large-scale industrial investment will tend to bounce back between 2014 and the end of 2016, only to decrease in 2017 as planned projects are completed. The inflation outlook for 2014 has improved markedly due to exchange rate appreciation and modest wage agreements, at least in the private sector. Inflation for 2014 is now predicted to be close to its target of 2.6%, but will most probably be higher in 2015 and 2016.

The Icelandic Association of Consulting Engineers, FRV

The Icelandic Association of Consulting Engineers (FRV) is the trade and employers' organization for consulting engineering firms in Iceland. FRV is furthermore a branch organization within the Federation of Icelandic and the Confederation of Employers in Iceland.

FRV's main goal is to support its member firms by contributing to the improvement of its members' general business and working conditions and by improving the profile of the industry and its recognition in general. FRV attempts to increase the visibility of engineering consultants and keep attention focused on the importance of good consultancy and quality design.

FRV is a negotiating body that engages in negotiations with engineering and technicians' labor unions. FRV's member firms number 22 with a total of around 1100 employees. FRV represents about 85 % of the available resources in the sector.

FRV is working to improve the working conditions of engineering consultants by having influence on standard agreement terms, insurance, etc., as well as disseminating information to the member companies.

FRV is a member of FIDIC.

Bjarni Már Gylfason, FRV

FRV's Address: Borgartún 35
IS-105 Reykjavík
Iceland

Tel: +354 553 4200
E-mail: bjarni@si.is and si@si.is
www.frv.is

Exports and the external situation

The price of marine products and aluminum, Iceland's main export goods, decreased towards the end of 2012 and throughout 2013. The price of marine products is expected to undergo a modest increase in 2014 while aluminum prices are expected to decrease somewhat. However, both are expected to increase in the near future. Terms of trade for 2015 and 2016 are expected to be stable, contingent on the improving economic status of Iceland's main trading partners. A surplus in trade and services is expected. The tourist sector has continued its rapid growth, thus bolstering service exports.

Although Iceland has a current account surplus and a fairly favorable export outlook, the strength of the krona is generally not likely to increase. As opportunities come with the inflow of currency, the central bank is gradually changing the composition of its reserves to reduce foreign exposure.

Monetary policy and inflation

The Central Bank of Iceland held the Bank's nominal interest rates unchanged since raising them by 0.25 percentage points in November 2012 to 6%. In November 2014, the rates were lowered by 0.25 points mainly because real interest rates were constantly rising as inflation decreased. The Bank's effective real rate of interest is now about 3% in terms of the current inflation level, and the real rate is somewhat above that of other central banks in industrialised countries. Furthermore, it is far higher than the level required in order for FRV and the Federation of Icelandic Industries to increase much needed investments. The lowering of interest rates and a better investment environment are key priorities for FRV members.

Public consumption

Public consumption increased by 1.3% in 2013 after a four-year decrease. It is expected to increase by 0.7% during 2014 and 0.8% in 2015, but by as much as almost 2% per annum over the period 2016–2018. Despite this growth, the share of public consumption in the GDP will gradually decline during the next few years. This development is a

huge concern for both the construction industry and the engineering industry since infrastructure investments are already very low, and have been since 2009. There is a dramatic need for greater investments in roads, bridges, energy grid, airports, etc. FRV has been focusing on and advocating alternative financing in public investments, for example through PPP – but this discussion is somewhat limited in Iceland.

Investment outlook

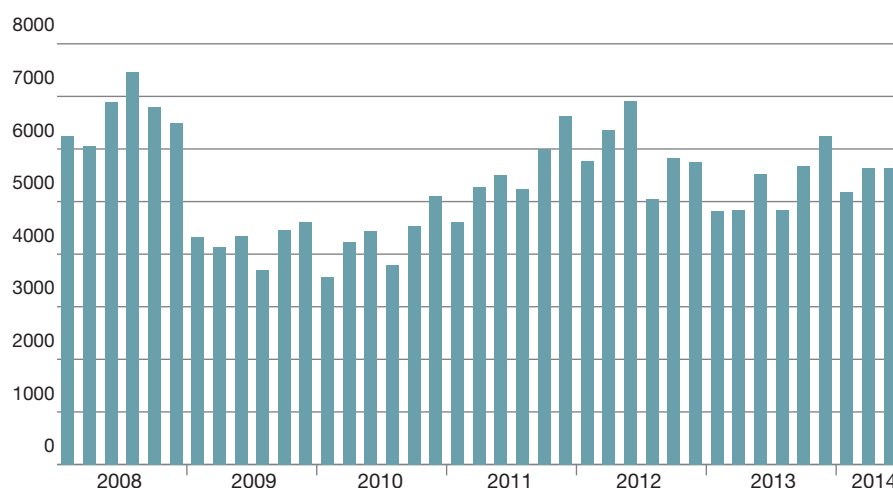
Business investment dropped by over 10% in 2013, owing primarily to negative base effects caused by a year-on-year downturn in investments in ships and aircraft. Following an adjustment for these base effects, business investment grew by 3.5% compared with the previous year. Although the growth is favourable, the overall investment levels are far too low and unable to sustain economic growth in the long run.

The outlook for 2014 is for even stronger growth in business investments. A number of factors contribute to the expected improvement: changes in investment plans in the energy-intensive sector, increased investment in ships and aircraft and a more general willingness to invest.

Investment related to the energy-intensive sector will grow considerable this year due both to projects that have shifted to this year and to newly introduced plans. According to investment surveys, the increase is greatest among companies in tourism and transport, and information technology, but also among independent contractors and other service providers.

Residential investments are gradually picking up after a severe downturn over the period 2009–2012. Investment remained broadly unchanged year-on-year in the first half of 2013 but picked up in the second half. According to national accounts data from Statistics Iceland, it grew by 10.8% year-on-year in 2013, which is somewhat weaker than was expected by SI. Key indicators of residential investment suggest that it is gaining pace: the most recent figures from the Federation of Icelandic Industries, compiled in March, reveal that about 2,000 flats are currently under construction in the greater Reykjavík area, about 450 more than at the same time in 2013. Nearly 900 are weatherproof, or at more advanced stages of construction. Cement sales net of sales to energy-intensive industry rose by a third in 2013, and sales in the first

Consultant engineers and architects turnover 2008-2014
Bi-monthly figures in normal prices

Turnover among consulting engineers and architects over the period 2008-2014 expressed in bi-monthly figures at normal prices

De 15 största isländska arkitekt- och teknikkonsultföretagen

Alla siffror är i isländska kronor och motsvarar kalenderåret 2013. Huvudaktiviteterna presenteras i ordning enligt inbördes storleksfördelning.

13/14	12/13	Koncern	Verksamhet	Bokslut	Omsättning 13 MISK	(föregående)	Medelantal anställda	Balansomslutning MISK	Koncernchef/VD	
FRV	1	1	Mannvit hf	MD	13	4984,2	7570,4	365	3831	Eyjólfur Árni Rafnsson
FRV	2	2	Verkís hf. (förvärvat Almenna, 2012)	MD	13	4185,0	4370,0	330	1813	Sveinn I. Ólafsson
FRV	3	3	Efla hf.	MD	13	4121,9	3753,4	223	1776	Guðmundur Thorbjörnsson
FRV	4	5	VSÓ Ráðgjöf ehf.	MD	13	860,0	650,0	60	424	Grímur Már Jónasson
FRV	5	6	Hnit hf.	PM,CE,Enr,E,Env	13	539,0	537,0	35	161	Harald B. Alfreðsson
FRV	6	7	Ferill ehf., verkfræðistofa	CE, PM, M, Env	13	356,2	296,0	21	156	Ásmundur Ingvarsson
	7	8	Batterið ehf.	A, PM	12	330,0	240,0	23	49	Guðmundur Ósvaldsson
	8	9	Tark – Teiknistofan ehf.	PM, A	13	226,0	225,8	22	104	Ivon Stefán Cilia
	9	10	Arkís ehf.	A, PM, Env	13	378,0	381,0	21	97	Þorvarður Lárus Björgvinsson
	10	11	ASK arkitektar ehf.	A, PM	13	190,7	190,0	16	81	Páll Gunnlaugsson
FRV	11	12	VJI – Verkfræðistofa Jóhanns Indr ehf	E, Enr, I, PM	13	277,0	235,0	20	106	Magnús Kristbergsson
	12	13	THG Arkitektar	A, PM	12	203,2	178,0	18	143	Halldór Guðmundsson
FRV	13	14	VSÞ verkfræðistofa ehf.	CE, M, PM, E, Enr, Env	11	148,0	119,0	17	50	Björn Gústafsson
FRV	14	15	Verkfræðistofa Suðurnesja ehf.	PM,CE,Enr,E,Env	13	150,8	142,7	13	123	Brynjólfur Guðmundsson
	15	17	Gláma Kim arkitektar	A	12	125,5	100,8	11	149	Árni Kjartansson

Nyckeltal för de 15 största koncernerna

(föregående år)

Omsättning/anställd	14,29 MISK	15,73 MISK
Resultat efter finansiella poster/anställd	-0,24 MISK	0,60 MISK
Balansomslutning/anställd	7,58 MISK	7,63 MISK

Omsättningen för de 15 största koncernerna var ca 17 075 MISK (19 587 MISK föregående år, 16 största) och medelantalet anställda 1195 (1245). Vinstmarginalen uppgick till -1,7 % (3,7 %).

quarter of 2014 were up by about the same amount. Imports of reinforcing steel also grew strongly between the two years. Information from the Administration of Occupational Safety and Health also shows a 15% increase in the number of inspected construction cranes over the same period. The forecast assumes that residential investment will grow this year by just under a quarter. Growth is estimated to average 17% per year in the next two years. In 2016, residential investment will amount to about 4.3% of

GDP, marginally below the thirty-year average. Unfortunately, the increase in the housing sector is not having significant increase in turnover for FRV's companies.

Bjarni Már Gylfason, FRV

Tough market in Finland, but growth continued in consulting operations

Both domestic and export business turnover continued to increase in Finnish consulting operations, but the challenging market conditions in the country tended to keep profitability low.

The turnover of SKOL's member companies increased by 18 % between 2012 and 2013. The largest increase in invoicing took place in the industry sector, where both domestic and export invoicing rose by almost 20 % from the previous year. Also, the number of staff employed by member companies grew by 4 % from 15 000 to 15 600 employees. The total turnover of Finnish operations among SKOL member companies increased to EUR 1 500 million. The building sector had total sales of EUR 501 million, the industry sector EUR 633 million, the infrastructure sector EUR 327 million and other sectors EUR 39 million.

The majority of the growth came from domestic activity, which increased by 20 per cent. Also, exports rose to EUR 300 million, an increase of 11 % compared with the year before. Export business volumes increased only in the industry sector, whereas building and infrastructure decreased.

Industrial design and consulting represent over 75 % of the total consulting exports, and this segment grew by 20 % in 2013. Also, development-aid export activities increased by 10 % to EUR 29 million, although this represents only 10 % of the total exports and 16 % of exports to developing countries. Geo-

graphically, approximately a quarter of all exports went to EU countries, 10 % to other European countries, a third to Asia and a quarter to rest of the world.

The profitability of companies improved somewhat from the low level of the three previous years, but was still not satisfactory. The average net profit was 4.6 %, with the building sector enjoying the highest profitability at 7.5 %. Net profits in the infrastructure sector were 3.7 % and for industrial consultants 3.1 %.

During 2013 and 2014, the consolidation of the consulting sector has continued with several mergers and acquisitions. At the end of 2013, Pöyry was the largest consulting firm operating in Finland, followed by Sweco Finland (group, proforma), Ramboll Finland, Neste Jacobs, Etteplan Design Center, Elomatic, Citec, FCG, Sito, Granlund and A-Insinöörit. The highest growth in turnover among the top 30 firms was achieved by ÄF-Consult, with an

The Finnish Association of Consulting Firms SKOL in brief

SKOL is the industry and employers' organisation for independent and private consulting firms. SKOL has 199 member companies, which are mainly design and engineering consulting firms, but also includes a certain number of management consulting and architectural firms. The member firms have some 15 600 employees in Finland and approximately 7 000 abroad. About a third of the organisation's turnover is generated by SKOL member companies belonging to international groups headquartered outside Finland. SKOL promotes professional, independent, sustainable and ethical consulting engineering, which provides best value to the Client organisations. SKOL looks after the interests of member firms in Finland and within EU, improves the operating environment of consulting engineering work in Finland and internationally, and at the same time strengthens the brand and communicates the value of high quality consulting engineering. SKOL strategy is based on a vision with five main themes:

- Customers invest in high quality design and consulting and SKOL members produce value for customers as their trusted partners.
- The operating environment in Finland supports the continuous development of the consulting sector and the proactive operations of SKOL enable effective influencing.
- The consulting industry draws most of its skilled individuals from among students.
- SKOL fosters the international business of its member companies.

- SKOL is a well-reputed, recognised and influential organisation.

The principal focus of the 2015 Action Plan is on four sectors:

- Campaigning targeted on clients, media and the public for a clearer appreciation of high quality design and consulting, and the impacts of good consulting.
- Improvement in the operating environment through laws and other regulations, procurement practices and new procurement methods, as well as through the deregulation of public processes.
- Influencing the higher education system at university and college level to ensure that the education of students meets the needs of the consulting engineering sector, and that the interaction between industry and universities increases. Advertising the consulting sector to students from high school to university level in order to attract the best talent to the sector.
- Supporting the internationalisation of consulting and engineering business.
- Building up the capacity and capabilities of SKOL to make an influence.

SKOL member firms represent about two thirds of the total consulting and engineering capacity in Finland. The annual invoicing of member companies in 2013 was EUR 1 500 million. The building sector represents 33 % of the invoicing, the industry sector 42 %, the infrastructure sector 22 % and the other sectors 3 % of invoicing. Some 20 % of the turnover came from foreign operations. Altogether 114 countries were listed as export destination countries, the

Matti Mannonen, SKOL

most important of which being China, Russia, Sweden, Norway, Brazil, Indonesia and the Netherlands. The main geographical areas of export were the EU (25 %), other European countries (10 %) and Asia (36 %). Personnel in SKOL member companies are highly educated with over 75 % of all personnel holding university or college level degrees. The 30 companies with over 100 staff employ nearly 13 000 staff (83 % of the total). The 21 medium-sized (31-100 staff) companies employ 1 000 personnel (7 %), and the 146 small (30 or less staff) companies employ 1 600 personnel.

Postal Address: PO Box 10
FIN-00131 Helsinki
Visiting address: Eteläranta 10, Helsinki
Tel: +358 9 192 31
E-mail: skolry@techind.fi
www.skolry.fi

upswing of over 56 %, followed by Wise Group (40 %) and Neste Jacobs (34 %).

The largest deal was recorded in May 2014 between Pöyry and Ramboll, where Ramboll acquired Pöyry's project management, HVAC, real estate consulting and urban planning operations, with 435 staff. In November 2014, A-Insinöörit acquired Saanio and Riekkola, with 80 staff specialising in rock engineering and underground construction.

Domestic downturn continues – building sector least affected

The Finnish economy declined again in 2013 and the same trend continued into 2014. The country's GDP was in 2013 at the same level as in 2006. The domestic consulting market in Finland has, of course, suffered from the low economic activity, but has nevertheless managed to survive in the difficult economic environment. In the building sector, workloads have been fairly good throughout the recession, mainly as a result of rehabilitation and the modernisation of real estate, new energy efficiency regulations, public investments in hospitals, for example, and continued growth in the country's largest cities. Within the infrastructure sector, employment opportunities have been created as a result of a number of major road, railway and metro investments as well as a considerable volume of investments made in municipal infrastructure in growth centres. However, these investments have been insufficient, which has led to fierce price competition. In the industry sector, domestic investments have been at a low level, and the share of export activities is already 37 % of the industry sector turnover.

The future looks somewhat brighter in the industrial design sector. A certain number of major new investments in Finnish industry are in the pipeline, although still not enough to cover the depreciation of assets. The western European market – the largest market in Finnish industry – has started to recover, although a new threat has emerged in the escalation of the Ukrainian crisis, which has significantly reduced the level of European trade with Russia. Finland is in the process of implementing a national competitiveness recovery plan, including pay freezes and efficiency improvement

schemes at all levels, in order to improve the operating environment for companies and create more work in Finland. This will eventually lead to more investments being made in Finland, but the process will take many years.

Due to the public sector budget cuts, infrastructure design and consulting will continue to suffer from the weak workload next year, which will in turn lead to continued short-sighted and unhealthy procurement practices. SKOL is conducting a nationwide information campaign among clients, participating in the preparation of new procurement legislation, and helping clients in the development of bidding/tendering documentation in order to ensure that serious consideration is given to quality in the future procurement of consulting services.

The backlog of orders among SKOL member companies decreased during the third quarter of 2014 compared with the previous quarter, but increased by 25 % compared with the same period in 2013. Both domestic and export workloads have increased compared with last year.

Slow change for the better expected in the Finnish economy during 2015

The downturn in the Finnish economy has continued since 2009 with only the occasional short and temporary periods of recovery in the meantime. The decline has finally come to an end, and predictions for the coming year at least seem to be a bit better. A growth in GDP of approximately 1 per cent appears to be the consensus figure for 2015.

In the domestic market there are still two new nuclear power plants in the pipeline: TVO and Fennovoima, both of which are in the permit preparation phase. The Finnish Government did not extend the permit for TVO and if they wish to continue with the process they will have to submit final building permit documentation by spring 2015. TVO still has the Olkiluoto 3 Plant under construction. Fennovoima is proceeding with Rosatom in their project.

In the industry sector, investment volumes have slowly increased during 2014, with total investments in industry and energy estimated to be in the region of EUR 5.3 billion. New investments in the

forest industry have been very low, but now Metsä Fibre is planning a EUR 1.1 billion pulp/biomass mill investment in Äänekoski, with a target to start production in 2017.

In the infrastructure sector, the continuation of work on the Espoo metro line has been confirmed, and construction will start in 2015. The planning of the Helsinki central underground railway Pisara is underway, although implementation may have to be postponed until the 2020's. The Hamina-Vaalimaa and Taavetti-Lappeenranta road projects will improve connections to the eastern border.

Several large building projects in growth centres are underway or in the pipeline, such as Central Pasila and Kalasatama in Helsinki and Tampere Central Arena. The extension of the western metro will generate further new building activity near the new metro stations. However, the funding of private real estate investments continues to be a major challenge in the prevailing economic environment.

Consulting market outlook for 2015 remains a challenge

According to the October 2014 member survey, the short-term market outlook among SKOL member companies is still negative. About 25 % of the firms expect the market to become weaker, 66 % consider that it will stay the same and only 9 % expecting an improvement in the market. The industry sector sees the near future on an average as neutral, where the building and infrastructure sectors have a negative short-term outlook.

The number of staff employed by consulting companies in the industry and infrastructure sectors has, however, increased during 2014 compared with the previous year, although the level is beginning to decrease somewhat in the infrastructure sector. Estimates on employment growth towards spring 2015 are similar, with a minor increase in the industry and building sectors, and a small decline in the infrastructure sector.

Matti Mannonen, SKOL

When the ability to compete on price is not enough

According to the statistics published by the Confederation of Finnish Construction Industries RT, the volume of construction has been declining steadily for two years now. New building starts have fallen from 38 to 30 million m³. At the same time, the economic outlook for the construction industry remains bleak. It is estimated that the volume of construction will shrink by 1.5 percent compared to 2013. Last spring the reduction was still expected to remain at only one percent. According to Statistics Finland, building permits issued for projects other than residential construction fell by 30 per cent from July 2013.

What is being built?

In Finland, the construction industry is greatly affected by political decisions which very much determine what will happen in 2015. If these political decisions can be converted into tangible action, the construction business may pick up. An interesting aspect of ur-

banisation in Finland is that in housing production, the share of single-family houses has been decreasing for four years running. It is expected that only 7,000 low-rise buildings will be started in 2014, less than half of the average in the 2000s (12,200).

High-rise residential building starts have stayed at around 30,000 units for a long time. Now it seems that we are falling short of that figure by around 10 percent with 27,000 housing units.

Architects' employment situation

Overall, employment among architects has remained at a sound level. Largely this is due to the allocation of central government subsidies to building repairs and the housing production objectives of growth centres. Land use planning is expected to alleviate the housing shortage. This is also reflected in the increasing number of contracts for land use planning.

At present, public procurement accounts for more than half of domestic billing, or 55%. In a sense, public contracts are a double-edged sword. On the one hand, competition on price is stiff but on the other hand, a large number of design competitions are held in this sector. The biggest projects in public construction are healthcare facilities, schools and day-care centres. A large number of design competitions have been organised for hospitals, schools and day-care centres.

Aside from public contracts, the most important market for architectural design services is provided by the construction of large shopping centres and extensions to existing ones in the face of the transition taking place in the consumer goods trade.

When the ability to compete on price is not enough

International competition for markets and customers driven by the fast electronic communications technology has led to a situation where – at least in open markets – the ability to compete on price has become an integral and self-evident part of the products, be it services or goods. What people often overlook when it comes to competition is that project costs can be trimmed almost indefinitely by requesting ever-cheaper offers. With today's fast IT networks, data and increasingly even goods can be acquired from the party willing to provide them at the lowest cost. What should be done when the

ATL in brief

The Association of Finnish Architects' Offices (ATL) is an independent organization monitoring and promoting the interest of the architectural industry. Its mission is to develop architectural services and thus improve the quality of construction and the environment. The professional membership requirements of the association are strict. An ATL member office is professional. To be accepted as a member, the management of the office must have the highest professional architectural training and solid experience of working in the industry. The management is required to work full-time in planning, design or related consultation.

The medium size of ATL member office is 7,5 employees. Quite normal is that offices have more than one partner. The average amount of partners per office is 2 person. In 150 offices there are more than one partner.

ATL in numbers:

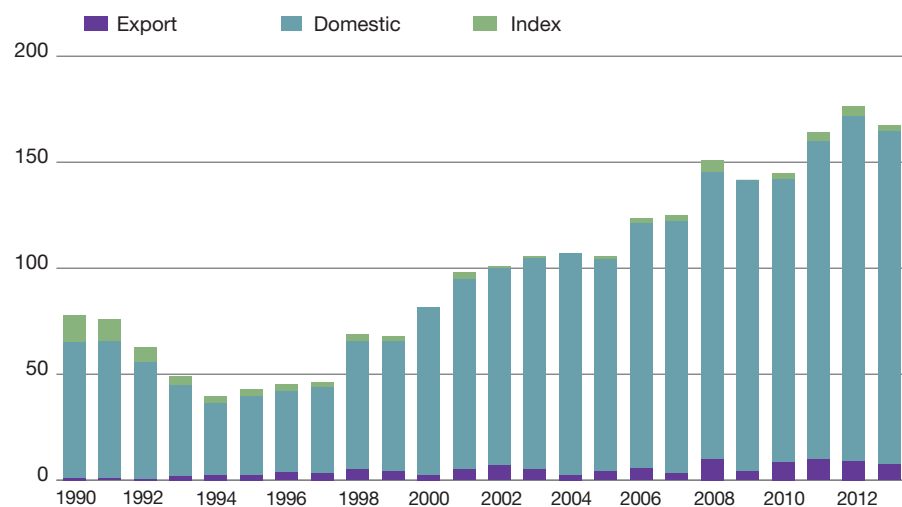
- amount of members : 248
- amount of people employed by members: 1345 + partners 494 = totally 1839
- total invoicing in the year 2011: EUR 164.8 million

Vesa Juola, ATL

Postal Address: Runeberginkatu 5
FIN-00100 Helsinki
Visiting address: Eteläranta 10, Helsinki
Tel: +358 9 5844 4218
E-mail: atl@atl.fi
www.atl.fi

ATL offices' invoicing 1990 - 2013

ability to compete on price is no longer enough? Could it be that most likely to succeed are those who are best able to respond to the personal needs of individual consumers?

New task lists and terms and conditions for consultancy services

In consulting sector the negotiations between associations on new General Conditions for Consulting KSE 2013 were successfully completed, along with the new task lists for construction project management and design. The tasks lists have been completely overhauled and

are now more extensive than before, particularly in respect of technical building systems. As well as the actual lists, the new task lists include the Project Data Card HT12 and instructions for the use of task lists.

Vesa Juola, ATL

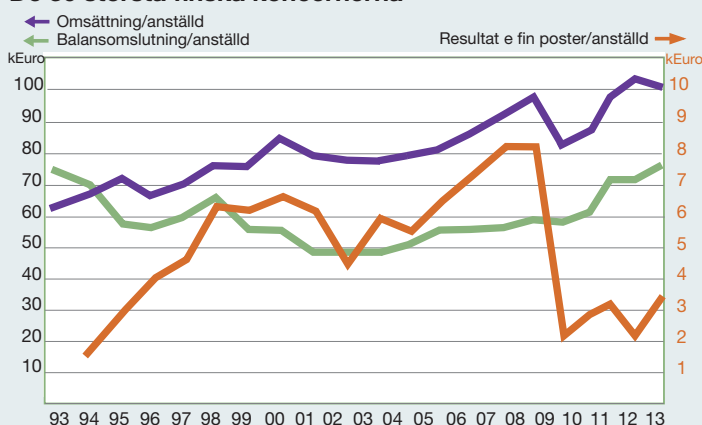
De 100 största finska arkitekt-, teknikkonsult- och industrikonsultkoncernerna

	13/14	12/13	Koncern	Verk- samhet	Bok- slut	Omsätt- ning MEUR	(före- gående)	Medel- antal anställda	Balans- omslutning MEUR	Koncernchef/VD)
SKOL	1	1	Pöyry Group	MD	13	650,8	775,0	5704	481,5	Alexis Fries
	2	2	Inspecta Oy *	I	13	176,0	169,0	1500		Kari Aulasmaa
SKOL	3	3	SWECO Group	I,MD	13	153,3	144,0	1693	163,9	Kari Harsunen, Markku Varis
SKOL	4	4	Etteplan Oy	I	13	128,7	134,5	1736	74,5	Juha Näkki
SKOL	5	5	Ramböll Finland	MD	13	117,6	109,1	1302	56,9	Markku Moilanen
SKOL	6	6	Neste Jacobs group (f d Rintekno)	I	13	89,9	67,0	628	54,0	Jarmo Suominen
SKOL	7	7	FCG Finnish Consulting Group	MD	13	70,3	66,5	725	44,1	Ari Kolehmainen
SKOL	8	8	Citec Group	I, Env	13	70,2	66,6	1200	58,7	Martin Strand
SKOL	9	9	Elomatic Group Oy	I, MD	13	51,5	44,9	590		Olli Manner
	10		Insta Automation Oy		13	46,1	47,9	349	15,5	Timo Lehtinen
SKOL	11	10	SITO Group Oy	CE, Env, PM	13	43,3	37,2	435		Tapio Puurunen
SKOL	12	12	Granlund Oy	E,M	13	42,8	35,9	496	18,5	Pekka Metsi
SKOL	13	11	A-Insinöörit Group	S,CE, PM	13	41,2	36,5	414		Jyrki Keinänen
SKOL	14	13	Rejlers Finland (förvärvat Lausamo & Controlteam)	I, E, M, Env	13	31,8	33,0	457		Seppo Sorri
SKOL	15	18	Deltamarin Oy	I	13	31,7	25,4	247	17,1	Mika Laurilehto
SKOL	16	20	ÄF Consult Finland *	I, Enr	13	31,5	20,1	184	15,8	Jari Leskinen
SKOL	17	15	WSP Finland	MD	13	31,3	30,3	338		Kirsi Hautala
SKOL	18	14	Vahanen Group Oy	CE	13	30,5	30,5	407		Saku Harjunpää
SKOL	19	16	Destia Consulting	CE	12	30,0	30,0	310		Jukka Raudasoja
SKOL	20	17	Dekra Industrial Oy	Enr	13	25,2	28,3	213	8,4	Matti Andersson
	21	19	Insinööritoimisto Comatec Group	I, PM	13	21,4	21,2	321	11,7	Aulis Asikainen
SKOL	22	23	Wise Group Finland Oy (Insinööritoimisto Ylimäki & Tinkanen OY & Kontermo Oy)	CE	13	21,3	15,2	198	19,7	Aki Puuska
	23		SAV Oy *	I, CE	13	17,3		175	21,8	Hannu Hyytinen
SKOL	24	25	Suomen Talokeskus Oy	MD	13	15,4	14,4	123	18,1	Karri Virtanen
SKOL	25	24	ISS Proko Group	MD	13	13,4	14,7	142	6,9	Harri Väänänen, Ari Tuutti
SKOL	26	26	Optiplan Oy	MD	13	13,3	11,8	186	3,9	Tommi Vaisalo
SKOL	27	21	Ahma Insinöörit Oy	PM	13	12,5	19,8	140	7,4	Kim Lindholm
	28	27	Raksystems Oy	PM, CE, S	13	11,8	11,5	100	4,1	Marko Malmivaara
	29		Haahntela-Rakennuttaminen Oy	I,PM	13	11,1	9,8	70	5,1	Yrjänä Haahntela
SKOL	30	28	NIRAS Finland Oy (NIRAS Group A/S)	Env	13	10,6	11,1	29	8,2	Tor Lundström
SKOL	31	31	Projectus Team Oy	E,M	13	9,9	8,6	111		Juha Pihlajamäki
ATL	32	30	Helin & Co Architects	A	12/13	9,9	9,0	49	4,6	Pekka Helin
SKOL	33	32	Protacon koncernen Oy	I, E, PM	13	9,7	8,5	107	3,4	Kari Pellinen
	34		RD Velho Oy	I	13	8,4	6,3	102	4,0	Mika Kiljala
SKOL	35	36	Rakennuttajatoimisto HTJ Oy	PM	13	8,2	6,7	71	3,6	Martti Reijonen
SKOL	36	34	AX-Suunnittelu	Env,Enr,I,E,M	13	7,9	7,5	73		Urpo Koivula
SKOL	37	35	Finnmap Infra Oy	CE	13	7,9	7,1	57		Harri Linna
	38		Oy Finnsampo LTD *	I	13	7,2		60	2,5	Ilkka Korkalainen
SKOL	39	22	FM-International Oy	CE	13	7,0	15,8	32		Timo Sääsä
SKOL	40	29	CTS Engtec Oy	I,CE	13	6,9	10,3	123	5,1	Antti Lukka
SKOL	41	33	Indufor Oy	I	13	6,8	8,5	28	2,6	Jyrki Salmi
SKOL	42	38	Golder Associates Oy	CE,Env	13	6,7	5,8	56	2,5	Kim Brander
SKOL	43	39	Rapal Oy	PM	13	5,8	5,7	59	4,2	Tuomas Kaarlehto
SKOL	44	37	Saario & Riekkola Oy	CE, Env	13/14	5,8	5,9	59		Reijo Riekkola
SKOL	45	40	Oy Omnitele AB	PM(tele)	13	5,6	5,7	57	4,4	Tomi Paatsila
	46		Re-Suunnittelu Oy - Re-Engineering Ltd	A, CE, PM	13	5,3	4,8	41	2,2	Martti Heikkinen
ATL	47	41	Arkkitehtitoimisto SARC Oy	A	12/13	5,2	5,0	44	4,8	Sarlotta Narjus
ATL	48	44	L Arkkitehdit Oy (Arkkitehtitoimisto Larkas & Laine Oy)	A	13	5,1	4,5	56	2,1	Robert Trapp
	49		Esju Oy	I	13	5,0	5,7	56	2,7	Matti Kainuharju
SKOL	50	42	TSS Group Oy (Atle Group)	E	13/14	4,7	4,9	67		Kari Kallio
	51	43	Insinööritoimisto Enmac Oy	I	13	4,7	4,5	58	2,0	Juha Ritala
SKOL	52	45	Hepacon Oy	M,E	13/14	4,0	3,9	44	1,9	Matti Remes
	53	47	Indepro Oy	PM, CE	13	4,0	3,4	27	2,9	Seppo Kivilaakso
ATL	54	46	Architecture Office Sigge Ltd/ Viiva arkkitehtuuri (Arkkitehtitoimisto Sigge Oy)	A	12/13	3,9	3,5	37	4,9	Pekka Mäki
SKOL	55	50	Geotek Oy	Env	13	3,6	3,2	40	2,3	Matti Huokuna
SKOL	56	54	Asitek Oy	E	13	3,6	3,1	23	1,6	Rauno Mäkelä
ATL	57	92	Arkkitehtitoimisto JKMM Oy	A	12/13	3,5	2,0	17	1,2	Samuli Miettinen
ATL	58	55	Arkkitehtitoimisto HKP Oy	A	13	3,3	3,0	26	1,6	Mikko Suvisto
SKOL	59	49	Kalliosuunnittelu Oy (Rockplan Ltd)	CE	13	3,3	3,3	34	2,2	Jarmo Roinisto
SKOL/										
ATL	60	52	Parviainen Arkkitehdit Oy	A	13	3,3	3,2	35	1,8	Juha Posti
SKOL	61	61	Roadscanners Oy	CE	13	3,3	2,7	26	1,5	Timo Saarenketo
ATL	62	53	Pes-Arkkitehdit Oy (Pekka Salminen)	A	13	3,1	3,2	35	2,3	Jarkko Salminen
SKOL	63	48	Insinööritoimisto Pontek Oy	CE	12/13	3,1	3,4	26	2,2	Keijo Saloviin
SKOL	64	56	Contria Oy	CE	13	3,1	2,9	32		Tom Eriksson
ATL	65	71	Uki Arkkitehdit Oy	A	13	3,0	2,4	36	1,6	Mikko Heikkinen
SKOL	66	58	Insinööritoimisto Lauri Mehto Oy	CE	13	3,0	2,8	26	1,9	Simo-Pekka Valtonen

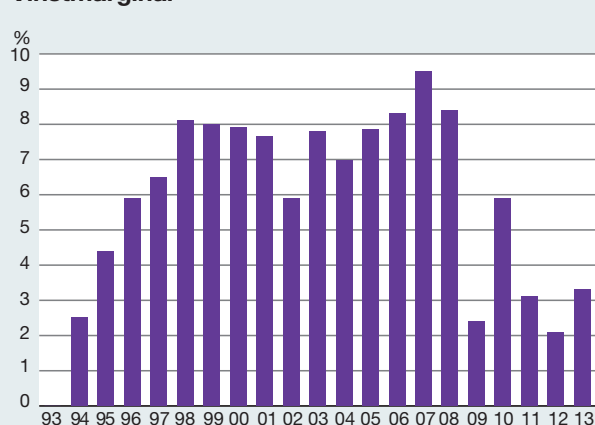
SKOL = Medlem i SKOL, Suunnittelu- ja Konsulttitoimistojen Liitto. (*) = jämförbar uppgift saknas/proforma/bedömd. - = uppgift saknas. PM = Projektledning, A = Arkitektur, CE = Bygg- och anläggningsteknik, CT = Certifiering o prövning, Env = Miljö, Enr = Energi, E = Elektroteknik, M = VVS-teknik, I = Indusitertechnik, MD = Multi Disciplin.

	13/14	12/13	Koncern	Verk- samhet	Bok- slut	Omsätt- ning MEUR	(före- gående)	Medel- antal anställda	Balans- omslutning MEUR	Koncernchef/VD
SKOL	67	63	Insinöörietoimisto Leo Maaskola Oy	M	13	2,9	2,6	28	2,1	Kari Seitaniemi
SKOL	68	65	Hifab Oy	PM	13	2,9	2,6	11	1,5	Vesa Kurkela
SKOL	69	57	Pohjatekniikka Oy (Insinöörietoimisto Grundtechnik)	CE	13	2,7	2,8	37		Seppo Rämö
SKOL	70	73	Insinöörietoimisto Tauno Nissinen Oy	E,Enr	13	2,7	2,4	30	1,5	Antti Danska
SKOL	71	75	Insinöörietoimisto Äyräväinen Oy	CE	13	2,7	2,4	31	1,6	Mikko Äyräväinen
SKOL/ ATL	72	89	Tengbom Eriksson Arkkitehdit Oy	A	13	2,7	2,1	27	0,8	Patrick Eriksson
ATL	73	69	Cederqvist & Jäntti Architects	A	12/13	2,6	2,5	29	1,4	Tom Cederqvist
SKOL	74	87	Plaana Oy	Env	13	2,6	2,1	28	1,9	Pekka Mosorin
SKOL	75	68	Akukon Oy (Insinöörietoimisto Akukon Oy)	CE	13	2,6	2,5	25	0,9	Ari Lepoluoto
	76	62	RAMSE Consulting Oy	PM	13	2,6	2,6	27	1,0	Jaakko Tennilä
SKOL	77	80	Geopalvelu Oy	CE	13	2,5	2,3	24	1,6	Toivo Ali-Runkka
SKOL	78	76	Chematur Ecoplanning Oy	I	13	2,4	2,4	10	1,0	Timo Kuusisto
SKOL	79	91	Strafica Oy	CE	13	2,4	2,0	20	1,3	Markku Kivari
SKOL	80	60	Kva Arkkitehdit Oy	A, PM	13	2,4	2,7	32	0,8	Jean Andersson
ATL	81	72	Arkkitehdit NRT Oy (Nurmela,Raimoranta,Tasa)	A	13	2,4	2,4	27	1,6	Teemu Tuomi
ATL	82	82	Arkkitehtitoimisto Hannu Jaakkola Oy (Jaakkola Architects)	A	13/14	2,3	2,1	18	2,1	Hannu Jaakkola
SKOL	83	66	Maveplan Oy	MD	12/13	2,3	2,5	34	1,2	Mika Mikkola
ATL	84	81	Arkkitehtitoimisto C.J.N Oy	A	12	2,3	2,3	22	1,1	Eero Valtiala
SKOL	85	84	Yhtyneet Insinöörit Oy	Enr,E	13	2,2	2,2	28	1,1	Juha Kiviniemi
SKOL/ ATL	86	74	Aihio Arkkitehdit Oy (Formerly KS OY Arkkitehtuuria)	A	13	2,2	2,4	26	2,0	Timo Meuronen
SKOL	87	83	Geounion Oy	CE	13	2,2	2,2	29	0,8	Matti Mäntysalo
SKOL	88	79	Carement Oy	CE	13/14	2,2	2,3	21	0,6	Jouni Aukusti Juurikka
ATL	89	99	Sisustusarkkitehdit Gullstén & Inkinen Oy	A	12/13	2,1	1,7	28	1,3	Jari Inkinen
SKOL	90	132	Ideastructura Oy	CE	13	2,1	1,2	21	1,0	Jyrki Jalli
SKOL	91	59	YSP-Consulting Engineers Oy	E,I	13	2,1	2,7	30	5,2	Juha Pykälinen
SKOL	92	78	LINK design and development Oy	I	13	2,1	2,3	33	0,7	Jaakko Anttila
	93	85	Arkkins Suunnittelu Oy	M	13/14	2,1	2,2	25	0,6	Mika Kaitonen
ATL	94	135	Arkkitehtitoimisto Ala Oy	A	13	2,1	1,1	20	1,1	Antti Nousjoki
SKOL	95		Sipti Oy	CE	13/14	2,0	0,8	12		Teemu Rahikainen
SKOL	96	90	Ingenjörssbyrå Oy Avecon	PM, M, CE	13	2,0	2,0	25	0,7	Peter Jakobsson
	97	123	PR-Logisticar	I	13	2,0	1,4	8	2,1	Pekka Räisänen
ATL	98	101	Linja Arkkitehdit	A	13	1,9	1,7	24	0,6	Timo Koljonen
SKOL	99	105	Insinöörietoimisto Savolainen Oy	A	13	1,9	1,6	20	1,2	Antero Savolainen
ATL	100	96	Arkkitehtitoimisto Helamaa & Heiskanen Oy	A	13	1,9	1,8	21	1,7	Juha Saarijärvi

De 30 största finska koncernerna

Vinstmarginal

Generellt gäller att det är vanskligt att rakt av jämföra nyckeltalen för de största företagen med motsvarande för de mellan stora och mindre. I de senare företagen betyder de, ofta många, delägarnas omfattande arbetsinsatser relativt sett mycket för företagens omsättning och resultatnivå per anställd.

För företagen 31-100 i förteckningen ovan ökade omsättningen år 2013 med 20 % till 274 MEUR (228 MEUR 2012). Antalet anställda ökade med 13 % till 2616 (2323). Omsättningen per anställd ökade till 105 KEUR (föregående 98). Resultatet före skatt ökade till 12,3 KEUR/anställd (9,8). Räknat som vinstmarginal ger detta 11,2 % (10,3 %). Genomsnittlig balans per anställd var 56,6 KEUR (52,6).

Nyckeltal för de 30 största koncernerna (exkl. Pöyry)

föregående
(exkl. Pöyry)

Omsättning/anställd:	100 KEUR	(95 KEUR)	103 KEUR	(94 KEUR)
Resultat efter finansiella poster/anställda	3,4 KEUR	(4,7 KEUR)	2,1 KEUR	(5,7 KEUR)
Balansomslutning/anställd	76,5 KEUR	(71,8 KEUR)	62,9 KEUR	(54,5 KEUR)

Omsättningen för de 30 största koncernerna var i princip oförändrad på 2042 MEUR (2024 MEUR 2012). Medelantalet anställda ökade med 4 % till 20 412 (19 597). Omsättningen per anställd var 100 KEUR (103 KEUR). Resultatet före skatt blev 3,4 KEUR/anställd (2,1 föregående år). Vinstmarginalen för de 30 största företagen ökade till 3,3 % (21 %). Genomsnittlig balans per anställd var ca 76,5 KEUR (70,9).

Den internationella marknaden ●

Internationell utveckling

Den genomsnittliga vinstmarginalen för de 300 största europeiska företagen sjönk till 3,0 % under 2013, från 6,0 % under 2012. Median-vinstmarginalen minskade också, till 4,5 % från 5,6 % under 2012.

Det ska dock påpekas att underlaget inte är fullständigt. Både omsättning och lönsamhetssiffror saknas för många av företagen, och för andra är de siffror som inhämtats via databaser inte helt tillförlitliga. Som en kontrast till siffrorna ovan kan man jämföra med de som presenteras i EFCA Barometern, som tas fram av den europeiska associationen för teknik-konsulter, EFCA. Där rapporterades det om en genomsnittlig EBITDA-marginal för teknik-konsulter i Europa på 5,7 % för 2013, mot 5,9 % under 2012.

I EFCA Barometern rapporterades det i november också om att marknaderna för teknik-konsulttjänster runt om i Europa stabiliserat sig under året. Inte minst i Sydeuropa, där flera år av försämrade orderingsgång verkar ha bromsats upp. I de flesta länderna förväntar sig företagen oförändrad orderingsgång under första halvåret 2015. I några länder trodde företagen på förbättrad orderingsgång. Dessa länder var Sverige, Irland, Portugal och Österrike. Ett liknande läge redovisades för rekryteringsbehovet. I de flesta länder var företagen försiktiga och redovisade förväntningar om oförändrade personalstyrkor under första halvåret 2015. Endast i Portugal trodde man att de skulle minska. I Sverige, Norge och på Irland redovisades rekryteringsbehov.

Strukturhändelser

Konsolideringstrenden inom sektorn har fått ytterligare fart under 2014, med den kanske största affären någonsin och ett flertal andra stora affärer. Trenden är nu att alla växer i alla riktningar. För några år sedan var det de nordamerikanska grupperna som köpte in sig på den europeiska marknaden. Nu går de två största ihop och bildar en amerikansk gigant. Kanadensiska grupper fortsätter att växa. Men de europeiska grupperna växer också, både i Asien och Nordamerika, samt på hemmamarknaderna. I globaliseringens spår visar konsolideringstrenden att lokal närvaro är viktig. Man följer sina kunder dit de finns eller gör strategiska förvärv för att stärka sin geografiska närvaro eller för att förstärka vissa kompetensområden. Globalisering-en gör att de stora blir alltmer internationella OCH lokala.

Nedan redovisas ett axplock av de större internationella affärerna som genomförts under året.

Arcadis förvärv

Arcadis slutförde i oktober förvärven av Hyder Consulting och Callison. Hyder Consulting är ett teknik-konsultföretag specialiserat på infrastruktur, byggkonstruktion samt miljö och vattenhantering. Det är världens kanske äldsta teknik-konsultföretag med anor från 1785

och har medverkat i kända byggnationer om Tower Bridge i London, Harbour Bridge i Sydney samt världens högsta byggnad Burj Khalifa i Dubai. Hyder har kontor i Storbritannien, mellanöstern, Tyskland, Asien och Australien. Gruppen omsätter drygt 400 miljoner Euro och har över 4000 anställda. Callison är ett arkitektföretag med 1000 medarbetare på kontor i USA, Kina, Europa, mellanöstern och Mexiko. Med dessa förvärv adderar Arcadis omkring 500 miljoner Euro på intäktsidan och drygt 5000 medarbetare, till sammanlagt cirka 3 miljoner Euro och en sammanlagd arbetsstyrka på över 28 000 personer.

Altran växer världen över

Under 2013 förvärvade Altran telekomutvecklingsavdelningen av kinesiska IT-konsulten Beyondsoft. Förvärvet sker genom joint-ventureföretaget Altran-Beyondsoft Technology, där Altran ökar sitt ägande från 51 % till 70 % i samband med affären. Med förvärvet växer Altrans närvaro i Kina till nära 800 medarbetare, och man stärker sitt erbjudande inom inbyggda system-tjänster.

I januari i år lanserade Altran det nya samverkansföretaget Altran Automotive Technology baserat i Shanghai, som är ett joint-venture med kinesiska Launch Automotive Design, ett av Kinas ledande fordonsdesignföretag. Altran äger 51 % av det nya företaget. Satsningen är en fortsättning i planen att växa på världens största fordonstillverkningsmarknad, med en årlig volym på över 20 miljoner fordon, och kompletterar det redan etablerade Altran-Beyondsoft Technology.

I april förvärvade Altran det holländska företaget TASS, specialiserat inom intelligenta system, med 230 anställda i Belgien och Holland. Med affären förstärker Altran sitt intelligenta system-nätverk bestående av 3500 medarbetare spridda på kontor i 13 länder i Asien, Europa och USA. Man förstärker även sin närvaro i Benelux-regionen.

Altran köpte i oktober österrikiska fordonskonsulten Concept Tech, som är specialiserat inom Passive Safety

Världens 10 största koncerner

2014	2013	Koncern	Land	Bokslut	Medelantal anställda	(Föregående)	Omsättning MUSD
1	2	AECOM (förvärvat URS) Proforma *	USA	13	90000	45500	19144,0
2		Worley Parsons Engineering Ltd	Australia	13/14	35600		9253,2
3	9	WSP Group (förvärvat Parsons Brinckerhoff, sept 2014) proforma	Canada	13	31500	15000	4370,1
4	3	SNC-Lavalin Group	Canada	13	29700	34000	7574,1
5		Royal Imtech	Netherlands	13	26168	28022	6554,5
6	4	CH2M Hill Companies, Inc.	USA	13	26000	30000	5931,8
7	5	Arcadis Group	Netherlands	13	21943	21696	3340,7
8	6	Altran Technologies	France	13	20427	18130	2168,0
9	7	WS Atkins plc	England	13/14	16519	16804	2736,7
10	8	Alten Group	France	13	16000	15950	1614,9

För de europeiska företagen presenteras medelantalet anställda per år, för de nordamerikanska är det totala antalet anställda som presenteras. Siffrorna är därför inte helt jämförbara, men de ger en uppfattning om hur de europeiska koncernerna står sig i ett globalt perspektiv.

En jämförelse med några internationella börsnoterade teknikkonsultföretag. Jämförande nyckeltal per senaste bokslut.

Företag	Land	Börsvärde 2014-10-31 Mkr	Senaste bokslut	Börsvärde senaste bokslut Mkr	Omsätt- ning Mkr	Medel- antal anställda	Omsätt- ning/ anställd kkr	Netto vinst Mkr	Vinst/ anställd kkr	Netto- marginal i %	Börs- värde/ anställd kkr	P/e	P/s
Semcon	SE	978	131231	1096	2508,4	2874	873	88,1	30,7	3,5%	381	12,44	0,44
ÅF AB	SE	8380	131231	8436	8337,0	6682	1248	522,8	78,2	6,3%	1263	16,14	1,01
SWECO AB	SE	9426	131231	9701	8198,3	7947	1032	374,9	47,2	4,6%	1221	25,88	1,18
Rejlerkoncernen AB	SE	1041	131231	1152	1463,2	1537	952	50,7	33,0	3,5%	750	22,72	0,79
Eurocon Consulting AB	SE	124	131231	143	151,8	167	909	4,5	26,8	3,0%	857	31,93	0,94
Hifab Group AB	SE	207	131231	240	460,3	413	1114	10,4	25,3	2,3%	582	23,04	0,52
HiQ	SE	2110	131231	1925	1305,1	1202	1086	107,1	89,1	8,2%	1602	17,98	1,48
Pöyry Group Oy	FIN	1654	131231	2105	5629,0	5704	987	31,1	5,5	0,6%	369,0	67,59	0,37
Etteplan OY	FIN	548	131231	574	1112,7	1736	641	37,1	21,4	3,3%	330,8	15,48	0,52
WS Atkins plc	UK	13859	140331	14175	17827,0	16519	1079	977,9	59,2	5,5%	858,1	14,50	0,80
Waterman Group (not 1)	UK	163	140630	166	700,8	837	837	-1,1	-1,3	-0,2%	198,4		0,24
WYG PLC	UK	685	140331	725	1292,7	1255	1030	20,9	16,6	1,6%	577,7	34,72	0,56
RPS Group	UK	5259	131231	7545	5781,8	4306	1343	291,5	67,7	5,0%	1752,1	25,88	1,30
Aukett Swanke Group plc	UK	119	130930	76	85,7	104	824	3,8	36,2	4,4%	731,0	20,17	0,89
Ricardo plc	UK	3496	140630	2082	2406,0	2075	1160	195,6	94,3	8,1%	1003,3	10,64	0,87
Sweett Group plc	UK	245	140331	339	910,7	1357	671	19,3	14,2	2,1%	250,0	17,62	0,37
Arcadis (not 2)	NL	15527	131231	16217	21761,2	21943	992	835,5	38,1	3,8%	739,1	19,41	0,75
Fugro	NL	7699	131231	30262	20965,9	12591	1665	1939,5	154,0	9,3%	2403,5	15,60	1,44
Grontmij	NL	2031	131231	1992	6603,0	6997	944	-159,8	-22,8	-2,4%	284,7		0,30
Bertrandt AG	D	9146	130930	8221	6767,4	10829	625	494,7	45,7	7,3%	759,1	16,62	1,21
Alten Group	FR	9621	131231	9305	10519,3	16000	657	638,2	39,9	6,1%	581,6	14,58	0,88
Altran Group	FR	11807	131231	9599	14122,6	20427	691	569,1	27,9	4,0%	469,9	16,87	0,68
Assystem S.A.	FR	2437	131231	3045	7537,1	11045	682	233,5	21,1	3,1%	275,7	13,04	0,40
S II A.A.	FR	1072	140331	1173	2544,8	4490	567	116,0	25,8	4,6%	261,3	10,11	0,46
Sogecclair S.A.	FR	566	131231	673	906,0	982	923	52,3	53,3	5,8%	685,5	12,86	0,74
AKKA Technologies S.A.	FR	3754	131231	3056	7597,5	10785	704	268,6	24,9	3,5%	283,4	11,38	0,40
Soditech Ingénierie S.A.	FR	8	131231	8	49,8	100	498	-9,8	-97,7	-19,6%	77,2		0,16
INYPESA	ES	91	131231	217	209,6	152	1379	-34,7	-228,2	-16,5%	1425,3		1,03
Ansaldo STS	IT	15845	131231	12230	10867,3	4128	2633	647,5	156,9	6,0%	2962,7	18,89	1,13
Snitt Europa							963		47,52	4,9%	836		0,75
Tetra Tech, inc.	US	11200	130930	10603	13189,7	14000	942	-13,9	-1,0	-0,1%	757,4		0,80
TRC Companies, Inc.	US	1378	130630	1325	2087,1	2800	745	236,3	84,4	11,3%	473,1	0,86	0,63
Hill International, Inc	US	1015	131231	1033	3756,5	4111	914	10,6	2,6	0,3%	251,4	14,94	0,28
AECOM Technologies, Inc. (not 3)	US	20358	130930	19745	53108,6	45000	1180	1556,8	34,6	2,9%	438,8	1,95	0,37
SNC-Lavalin, Inc.	CAN	46633	131231	45893	49337,8	29700	1661	226,3	7,6	0,5%	1545,2	32,06	0,93
Stantec, Inc.	CAN	21040	131231	19405	14147,3	13200	1072	924,8	70,1	6,5%	1470,1	3,32	1,37
WSP Global (not 4)	CAN	12148	131231	10451	12753,0	15000	850	453,6	30,2	3,6%	696,7	23,04	0,82
Snitt Nordamerika							1266		28,79	2,3%	773		0,70
Coffey International Ltd	AU	484	140630	379	3959,0	3830	1034	27,6	7,2	0,7%	99,0	2,18	0,10
Cardno Group	AU	5690	140630	6480	8230,5	8200	1004	492,6	60,1	6,0%	790,2	2,09	0,79

Noteringar:

Not 1: Preliminärt bokslut

Not 2: Arcadis har förvärvat Hyder Consulting som har avnoterats. Här presenteras endast siffrorna för Arcadis senaste bokslut.

Not 3: Aecom har förvärvat URS, som har avnoterats. Här presenteras endast siffrorna för Aecom's senaste bokslut.

Not 4: WSP har förvärvat Parsons Brinckerhoff, som har avnoterats. Här presenteras endast siffrorna för WSPs senaste bokslut.

Valutakurserna som använts motsvarar årsgenomsnittet för 2013, enligt följande:

1 AUD = 6,3046 SEK   1 USD = 6,514 SEK
1 CAD = 6,3259 SEK   1 GBP = 10,1863 SEK
1 EUR = 8,6494 SEK

Källor: Factiva DowJones, företagens hemsidor och Euroinvestor.

Europas 50 största arkitektgrupper

2014	2013	Koncern	Land	Bokslut	Medelantal anställda	(Föregående)	Om-sättning MEUR
1	1	AEDAS Architects Group *	England	13	1400	1750	212,0
2	2	Foster & Partners Ltd	England	13/14	1105	1150	186,8
3	4	SWECO Architects	Sweden	13	650	600	65,2
4	5	Atkins Architects *	England	12	597		65,0
5	8	AIA – Architectes Ingénieurs Associés *	France	13	560	450	
6	3	White Arkitekter AB	Sweden	13	557	534	87,7
7	6	ATP Architects Engineers	Austria	13	520	490	53,4
8	10	Tengbomgruppen	Sweden	13	520	437	51,4
9	7	Benoy Architects Ltd	England	13	511	468	64,5
10	9	Gmp Group	Germany	13	508	445	72,2
11	13	BDP (Building Design Partnership) *	England	12	789	817	89,9
12	12	Herzog & de Meuron Architekten AG *	Switzerland	13	362	391	
13	11	Broadway Malyan Ltd	England	12/13	355	391	36,2
14	14	RKW Architekten & Co, KG *	Germany	13	350	350	38,8
15	18	HKR Architects *	Ireland	13	350	300	
16	17	Zaha Hadid Architects	England	12/13	349	304	43,4
17	22	LINK Arkitektur-gruppen	Norway	13	330	275	41,3
18	15	Arkitektfirmaet C.F. Møller	Denmark	13	319	322	40,0
19	21	Burckhardt+Partner AG Architekten Generalplaner	Switzerland	13	315	295	
20		Kelprojecktas group (JSC Kelprojecktas, JSC Urbanistika, JSC Kelvista)	Lithuania	13	314	236	9,4
21	25	HENN Architekten	Germany	13	300	250	51,1
22	19	PRP Architects Ltd	England	13/14	300	300	
23	20	O.M.A. Office for Metropolitan Architecture *	Netherlands	13	300	300	
24	16	HPP Architects	Germany	12	282	320	33,6
25	23	Chapman Taylor LLP	England	12/13	265	264	29,0
26	26	Barton Willmore Group	England	12/13	258	248	30,2
27	27	Stride Treglown Group PLC	England	13	252	242	17,0
28	29	Heinle, Wischer und Partner *	Germany	13	250	230	27,0
29	24	Allies and Morrison Architects Ltd *	England	13	250	250	9,7
30	28	Arkitema K/S	Denmark	13	244	239	27,2
31	39	Henning Larsen Architects	Denmark	13/14	232	173	26,4
32	30	Arup Associates *	England	12	226		35,0
33	31	Sheppard Robson *	England	13	222	222	14,0
34	32	AXCT-IDOM *	Spain	12	216		30,0
35	44	Scott Brownrigg Architects	England	13	212	165	16,5
36	37	Wilmoth & Associés *	France	13	201	190	24,0
37	33	INBO Architects/Consultants	Netherlands	13	200	200	14,2
38	34	Valode & Pistre *	France	12	200	200	
39	50	HLM Architects	England	13	200	150	
40	60	BIG / Bjarke Ingels Group	Denmark	13	196	130	22,3
41	41	Purcell Miller Tritton	England	12/13	180	172	13,4
42	42	Temagruppen Sverige AB	Sweden	13	173	171	22,1
43	38	Rogers Stirk Harbour & Partners	England	12/13	170	178	33,8
44	46	Progetto CMR	Italy	13	160	160	4,4
45	58	Snøhetta Group *proforma	Norway	13	158	138	23,4
46	48	Årstiderne Arkitekter A/S	Denmark	12/13	151	151	12,8
47	47	Ingenium Archial NORR	England	13	150	153	11,3
48	36	Rambøll Arkitekter/Witraz *	Denmark	13	150	190	
49	55	Flanagan Lawrence LTD (fd Hamilton Architects)	England	13	144	144	
50	56	DARK Gruppen Arkitekter AS * (proforma)	Norway	13	140	140	27,8

Development. Concept Tech har huvuddelen av sin verksamhet i Tyskland och Österrike, fördelat på 100 medarbetare. Med detta förvärv kommer Altran förstärka sin kompetens inom utveckling, simulering och testtjänster inom passiv trafiksäkerhet.

I februari slutförde Altran förvärvet av amerikanska Foliage med 500 anställda i USA och Indien och en omsättning på 50 miljoner USD. Foliage förstärker gruppens erbjudande inom innovativ produktutveckling, inom områdena medicin och life sciences, flyg- och försvarsindustrin samt industriell utrustning.

Atkins köper i USA

Atkins har under året förvärvat två amerikanska företag; Houston Offshore Engineering LLC (HOE) och Nuclear Safety Associates, Inc (NSA). HOE är ett teknikkonsultföretag med tjänster inom offshore, olja och gas. Företaget är specialiserat på utformningen av flytande djuphavsplattformar och har en väl utvecklad kundbas på olje- och gasområdet. Företaget omsätter omkring 75 miljoner USD. NSA är ett teknik-konsultföretag som erbjuder tjänster inom säkerhet och design för kärnkrafts-industrin och har 130 medarbetare. Köpeskillingen var 15 miljoner USD med en tilläggsköpeskillning på upp till 12 miljoner USD, beroende på prestation. Med förvärvet stärker Atkins sin kompetens och geografiska närvaro på energisektorn.

Alten

I augusti annonserade Alten överenskommelsen att förvärva holländska företaget ICT Automatiserings tyska verksamhet genom det tyska dotterbolaget Alten GmbH. Verksamheten har 90 anställda och förstärker Altens kompetens på inbyggda system och gruppens närvaro i Tyskland. Affären ska dock först godkännas av konkurrensverket.

Alten har förvärvat GECI Systèmes, med dotterbolagen i Frankrike, Tyskland, Spanien och Rumänien. Affären har gått genom konkursdomstolen i Paris efter GECI Aviations konkurs tidigare i år. GECI är verksam inom byggkonstruktion och – kalkylering, integrerade system och produktionsutveckling och har sina huvudsakliga kunder inom

De 300 största europeiska arkitekt-, teknikonsult- och industrikonsultkoncernerna

2014	2013	Koncern	Verksamhet	Land	Bokslut	Medelantal anställda	(Före-gående)	Omsättning MEUR	Koncernchef/VD
1		Royal Imtech	I, Enr	Netherlands	13	26168		4936,3	Gerard J. A van de Aast
2	1	Arcadis Group	MD	Netherlands	13	21880	21696	2515,9	Neil McArthur
3	2	Altran Technologies	I	France	13	20427	18130	1632,8	Philippe Salle
4	3	WS Atkins plc	MD	England	13/14	16519	16804	2061,1	Uwe Kreuger
5	4	Alten Group	I	France	13	16000	15950	1216,1	Simon Azoulay
6	5	Mott MacDonald Group	MD	England	13	13990	13249	1430,3	Richard Williams
7	6	Fugro N.V	CE	Netherlands	13	12591	12165	2424,0	Paul van Riel
8	7	Egis Group	MD	France	13	12000	12000	880,9	Nicholas Jachiet
9	9	Assystem Group S.A	MD	France	13	11045	10745	871,4	Dominique Louis
10	11	Bertrandt AG	I	Germany	12/13	10829	9952	782,4	Dietmar Bichler
11	8	ARUP Group	MD	England	12/13	10828	10135	1213,7	Gregory Hodkinson
12	10	AKKA Technologies S.A	I	France	13	10784	10645	878,8	Maurice Ricci
13	12	Antea Group	MD	Netherlands	13	10231	9819	1962,1	Menno Smits & Rob van Dongen
14	13	Rambøll Gruppen A/S	MD	Denmark	13	9593	9125	1045,2	Jens-Peter Saul
15	19	Mouchel Group	MD	England	13	9400	6500	654,0	Grant Rumbles
16	22	WSP Europe (förvärvat Parsons Brinckerhoff) *	MD	England	13	8700	5800	1001,0	Magnus Meyer
17	14	Sweco AB (förvärvat Alfakonsult) Proforma	MD	Sweden	13	8501	7947	1036,0	Tomas Carlsson
18	31	EDAG Group (Gått ihop med Rücker Juli 2014) Proforma	I	Germany	13	7268	6051	632,0	Werner Kropsbauer
19	15	Grontmij Group	MD	Netherlands	13	6997	7308	763,4	Michiel Jaski
20	17	Segula Technologies Engineering Group *	I	France	13	6800	6800	400,0	Franck Ghrenassia
21	16	Royal HaskoningDHV	MD	Netherlands	13	6700	7100	651,4	Bertrand M. van Ee
22	18	ÅF (förvärvat Sprängkonsult i Gbg & Tekmat) Proforma	I,E,M,Enr	Sweden	13	6689	6566	964,5	Jonas Wiström
23	21	COWI Group	MD	Denmark	13	6096	6089	708,0	Lars-Peter Søbye
24	20	Pöyry Group	MD	Finland	13	5889	6695	650,8	Alexis Fries
25	24	Sener Group	MD	Spain	13	5570	5493	1206,9	Jorge Sendagorta Gomendio
26	23	AECOM Europe (förvärvat URS)*	MD	England	13	5500	5500	531,2	Frederick W. Werner
27	25	Tebodin, Consultants & Engineers	MD	Netherlands	13	4900	4900	229,0	Pieter Koolen
28	28	S II S.A	I	France	13/14	4443	4204	294,2	Bernard Huvé
29	27	RPS Group plc	Env	England	13	4306	4507	668,5	Alan S. Hearne
30	30	Ansaldo STS		Italy	13	4128	3991	1256,4	Stefano Siragusa
31	33	Mace Group Ltd	PM	England	13	3806	3327	1391,0	Mark Reynolds
32	32	SYSTRA Group *	MD	France	13	3800	3400	443,2	Pierre Verzat
33	34	Turner & Townsend Group	PM,QS	England	13/14	3660	3239	420,4	Vincent Clancy
34	39	Artelia	PM	France	13	3200	2814	352,3	Benoît Clocheret
35	38	AYESA	MD	Spain	13	3165	2836	239,1	José Luis Manzanares Japón
36	40	Capita Property & Infrastructure LTD	MD	England	13	3025	2797	266,3	Richard Marchant
37	35	Tractebel Engineering	MD	Belgium	13	3000	3218	469,4	Daniel Develay
38	37	Semcon AB	I	Sweden	13	2874	2891	290,0	Markus Granlund
39	42	Norconsult AS	MD	Norway	13	2700	2550	460,0	Per Kristian Jacobsen
40	45	TPF Group	MD	Belgium	13	2700	2200	146,2	Thomas Spitaels
41	41	Halcrow Group Ltd (CM2Hill Group)	MD	England	13	2589	2566	273,2	Peter G. Gammie
42	36	SNC-Lavalin Europe SA *	MD	France	13	2570	2900	633,0	Christian Jacqui
43	44	IDOM Group	MD	Spain	13	2500	2500	224,0	Luis Rodriguez
44	46	SETEC Group (Setec TPI)	MD	France	13	2400	2129	265,0	Gérard Massin
45	52	PM Group (Pm Project Management Group)	PM, MD	Ireland	13	2100	1855	355,0	David Murphy
46	48	Ricardo plc	I	England	13/14	2075	1974	278,2	Dave Shemmans
47	47	EPTISA	MD	Spain	13	2000	2000	120,0	Luis Villarroya Alonso
48	49	TYPSA Group	MD	Spain	13	1850	1886	161,0	Pablo Bueno Tomás
49	51	ILF Consulting Engineers	MD	Germany/	13	1831	1863	202,4	Klaus Lässer
50	53	Fichtner Group	Enr, MD	Germany	13	1800	1800	260,0	Georg Fichtner
51	54	Dorsch Gruppe	MD	Germany	13	1800	1800	142,8	Olaf Hoffmann
52	50	MWH Europe	MD, Env	England	13	1777	1875	174,7	Wim Drossaert

PM = Project Management, A = Architecture, CE = Civil-/S = Structural Engineering, CT = Certification and testing, Env = Environment, Enr = Energy, E = Electrical, M = Mechanical/HEVAC, I = Industrial, MD = Multi Disciplinary, (*) = jämförbar uppgift saknas/proforma/bedömd

De 300 största europeiska arkitekt-, teknikonsult- och industrikonsultkoncernerna

2014	2013	Koncern	Verksamhet	Land	Bokslut	Medelantal anställda	(Före- gående)	Omsättning MEUR	Koncernchef/VD
53	61	Drees & Sommer-Gruppe	PM	Germany	13	1770	1500	204,7	Hans Sommer
54	55	Etteplan Oy	I	Finland	13	1736	1776	128,7	Juha Näkki
55	58	Kema Group BV (DNV KEMA)	Enr	Netherlands	13	1675	1670	281,8	David Walker
56	60	Ingérop S.A	MD	France	13	1584	1527	189,0	Yves Metz
57	63	Rejler Group	E,I	Sweden	13	1537	1429	169,2	Peter Rejler
58	64	Multiconsult-group	MD	Norway	13	1530	1427	271,8	Christian Nørgaard Madsen
59	59	Lahmeyer International GmbH	Enr	Germany	13	1500	1560	140,0	Dr. Bernd Kordes
60	62	Polymont	I	France	13	1500	1500	0,0	Salah-Eddine Abou-Obeida
61	66	Inspecta Oy	I	Finland	13	1500	1369	176,0	Kari Aulasmaa
62	67	Sweett Group PLC	PM	England	13/14	1470	1357	105,3	Derek Pitcher
63	56	AEDAS Architects Group *	A	England	13	1400	1750	212,0	Malcolm Ellis
64	65	Safège Consulting Engineers	Env,S,CE	France	13	1400	1400	105,0	Benoît Clocheret
65	69	RLE International Gruppe GmbH	I, PM	Germany	13	1400	1350	90,0	Ricardo Arau Mussons m.fl
66	68	NIRAS Group A/S	MD	Denmark	13	1375	1350	159,5	Carsten Toft Boesen
67	57	Gleeds *	PM	England	13	1300	1750	0,0	Richard Steer
68	71	Obermeyer Planen+Beraten GmbH *	MD	Germany	12	1300	1300	110,8	Maximilian Grauvogl
69	76	Combitech AB	I	Sweden	13	1290	1164	177,9	Marie Bredberg
70	72	WYG	MD	England	13/14	1255	1269	149,5	Paul Hamer
71	74	HIQ International AB	I	Sweden	13	1202	1200	150,9	Lars Stugemo
72	113	Citec Group	I, Env	Finland	13	1200	504	51,2	Martin Strand
73	70	Movares Group BV	CE,E	Netherlands	13	1193	1348	152,3	Johan van den Elzen
74	81	Tyréns AB	CE,PM	Sweden	13	1169	1072	146,3	Ulrika Francke
75	78	Reinertsen Engineering	MD	Norway	12	1135	987	175,8	Torkild Reime Reinertsen
76	75	Buro Happold	MD	England	12/13	1109	1168	110,1	Roger Nickells
77	77	Foster & Partners Ltd	A	England	13/14	1105	1150	186,8	Mouzhane Majidi
78	88	Golder Associates Europe *	Env,CE, PM,Enr	England	13	1100	850	129,5	Jean Francois Bolduc
79	80	Tauw Group bv	MD	Netherlands	13	1051	1098	106,5	Bram de Borst
80	83	Waterman Group plc	MD	England	13/14	1048	990	81,3	Nicholas Taylor
81	85	SLR Group (SLR Management)	Env	England	12/13	1018	942	121,0	Neil Penhall (MD-Europe)
82	89	Gruener Ltd. (Gruener-Gruppe AG)	MD	Switzerland	13	1000	820	120,0	Flavio Casanova
83		FERCHAU Aviation	I	Germany	13	1000		80,0	Harald Felten
84	84	Sogecclair SA	I	France	13	982	982	104,8	Phillippe Robardey
85	86	IV-Groep b.v.	MD	Netherlands	13	957	895	125,8	Rob van de Waal
86	73	ABMI-groupe S.A *	I	France	12	900	1250	69,0	Philippe Chatron
87	87	Witteveen+Bos Consulting Engineers	MD	Netherlands	13	875	860	111,0	H A A M Webers, H E Nieboer
88	94	Müller-BBM Holding GmbH	MD	Germany	13	812	732	100,9	H. Gass m.fl
89	95	Asplan Viak Group	MD	Norway	13	812	720	116,9	Øyvind Mork
90	91	RSK Group	Env	England	12/13	806	800	74,9	Alan Ryder
91	104	Prointec S.A	MD	Spain	13	800	604	44,8	Cesar Cañedo-Argüelles
92	93	SKM Europe (Jacobs Engineering)	Env,Enr	England	12/13	788	782	85,4	Jon Pike
93	96	Consulgal Group, SA.	MD	Portugal	13	783	720	41,5	Rogério Monteiro Nunes
94	97	ÚJV Řež, a. s.	Enr,I	Czech	13	760	713	42,4	Karel Křížek
95	108	Noble Denton Group (DNV) *	I,E	England	13	750	567	129,5	Lutz Hugo Otto Wittenberg
96	90	BDP Building Design Partnership	MD	England	13	732	817	105,9	John McManus
97	98	FCG Finnish Consulting Group	MD	Finland	13	725	696	70,3	Ari Kolehmainen
98	100	Alectia Group	MD	Denmark	13	657	679	80,6	Jesper Mailind
99	102	Amstein + Walthert AG	E,M	Switzerland	13	650	640	77,2	Christian Appert
100	114	BG Bonnard & Gardel Groupe SA (BG Consulting Engineers)	MD	Switzerland	13	630	501	70,7	Laurent Vulliet
101	106	Neste Jacobs Group	I	Finland	13	628	584	89,9	Jarmo Suominen
102	92	Gauß Gruppe *	MD	Germany	13	610	800	76,4	Gerhard H. Gauß
103	101	Pell Frischmann Group	MD	England	12/13	608	659	35,8	Sudho Prabhu
104	110	Acciona Ingenieria Sa	I	Spain	13	600	559	71,3	Pedro Martínez
105	107	Elomatic Group Oy	I,MD	Finland	13	590	571	51,5	Olli Manner
106	103	PCG-Profabril Consulplano Group	MD	Portugal	13	573	631	30,8	Ilidio de Ayala Serôdio
107	109	Emch + Berger Gruppe *	MD	Switzerland	13	570	560	70,3	Urs Schneider
108	124	AIA – Architectes Ingénieurs Associés *	CE,A	France	13	560	450	0,0	Christian Bougeard
109	99	White Architects AB	A,PM, Env	Sweden	13	557	534	87,7	Monica von Schmalensee

2014	2013	Koncern	Verksamhet	Land	Bokslut	Medelantal anställda	(Före-gående)	Omsättning MEUR	Koncernchef/VD
110	111	Deerns Consulting Engineers BV	E, M, PM, I	Netherlands	13	525	543	61,8	Jan Karel Mak
111	105	ATP Architects Engineers	A,CE,E,M	Austria	13	520	490	53,4	Christoph M. Achammer
112	129	Tengbomgruppen	A	Sweden	13	520	437	51,4	Bo Ringdahl
113	120	Benoy Architects Ltd	A	England	13	511	468	64,5	Graham Cartledge
114	127	Gmp Group	A	Germany	13	508	445	72,2	Meinhard von Gerkan,Volkwin Marg
115	115	Basler & Hofmann AG *	MD	Switzerland	13	500	500	0,0	Dominik Courtin
116	116	Italconsult S.p.A *	PM	Italy	13	500	500	32,8	Giovanni A. Torelli
117	118	CDM Smith Europe GmbH	CE, Env	Germany	13	500	477	44,8	Hans Martin Gaus (chairman)
118	161	Ernst Basler & Partner Ltd	MD	Switzerland	13	500	320	0,0	Daniel Schläpfer
119	125	Granlund Oy	E,M	Finland	13	496	447	42,8	Pekka Metsi
120	119	INROS LACKNER	MD	Germany	13	493	476	38,0	Uwe Lemcke
121	128	Ingenieurbüro Dipl.- Ing. H. Vössing GmbH	MD	Germany	13	491	440	46,5	Rudolf Vienenkötter, Heiko Borchardt
122	117	Hoare Lea & Partners	E,M,Enr	England	13	482	482	61,1	Brian Clargo (Partner) mfl.
123	122	CSD Group	Env, PM, CE,S, E	Switzerland	13	476	456	56,1	Jean-Pascal Gendre
124	135	HPC AG	Env,PM,CE	Germany	13	475	418	54,0	Josef Klein-Reesink, Andreas Kopton
125	131	Orbicon A/S	MD	Denmark	13	467	429	55,9	Jesper Nybo Andersen
126	147	Wardell Armstrong LLP	MD	England	13/14	452	382	31,7	Colin W. Brown
127	82	GFA Consulting Group *	MD	Germany	13	450	1019	85,2	Klaus Altemeier, Hans-Christoph Schaefer-Kehnert, Heiko Weißleder
128	130	Euroestudios S.L.	CE,Envr, PM	Spain	13	450	431	0,0	Juan Santamaría Fullana
129	140	Rapp Gruppe	MD	Switzerland	13	450	398	55,3	Bernhard Berger
130	142	Moe & Brødsgaard A/S	MD	Denmark	13	442	392	51,2	Christian Listov-Saabye
131	146	SITO Group Oy	CE, Env, PM	Finland	13	435	383	43,3	Tapio Puurunen
132	133	GETINSA S.A	CE, Env, PM	Spain	13	430	426	34,2	Pedro D. Gomez
133	148	A-Insinöör Group	S, CE, PM	Finland	13	414	375	41,2	Petri Laurikka
134	153	Hifab Group AB	PM	Sweden	13	413	354	53,2	Jeanette Saveros
135	136	Vahanen Oy	CE	Finland	13	407	410	30,5	Saku Harjunpää
136	137	NET Engineering S.p.A	MD	Italy	12	401	443	42,6	Giovanni Battista Furlan
137	138	Amberg Group *	CE,S,PM	Switzerland	13	400	400	0,0	Felix Amberg
138	132	Assmann Beraten + Planen GmbH	MD	Germany	13	400	429	31,2	Dr. Peter Warnecke / Martin Fecke
139	134	Cundall Johnston & Partners *	CE,S,Env	England	13	400	420	30,0	Tomás Neeson
140	157	D'Appolonia S.p.A	MD	Italy	13	387	348	49,0	Roberto Carpaneto
141	150	Peter Brett Associates	MD	England	12/13	370	366	52,9	Stephen Capel-Davies w co-directors
142	203	Opus Joynes Pike (Opus International)	CE,S,Env	England	13	370	228	45,9	David Prentice
143	126	Vattenfall Research&Development AB	Enr,E, CE	Sweden	13	366	447	61,8	Karl Bergman
144	141	Mannvit hf.	MD	Iceland	13	365	395	28,5	Eyjólfur Árni Rafnsson
145	158	Projektengagemang AB	PM	Sweden	13	364	331	51,1	Per-Arne Gustavsson
146	144	Herzog & de Meuron Architekten AG *	A	Switzerland	13	362	391	0,0	Pierre de Meuron; Jacques Herzog
147	123	Fairhurst *	MD	Scotland	13	360	450	0,0	Robert Mc Cracken
148	151	Clafis Engineering *	I	Netherlands	13	359	359	0,0	
149	152	ABT Holding BV	MD	Netherlands	12	358	242	37,8	Walter Spangenberg
150	175	Knightec AB	I	Sweden	13/14	358	325	40,9	Dimitris Gioulekas
151	143	Broadway Malyan Ltd	A	England	12/13	355	391	36,2	Gary Whittle
152	121	Payma Cotas, S.A.	CE,S	Spain/France	13	353	460	21,8	Jose Luis Manglano Borso di Carminati
153	172	HKR Architects *	A	Ireland	13	350	300	0,0	Jerry Ryan
154	154	RKW Architekten & Co, KG *	A	Germany	13	350	350	38,8	Wojtek Grabianowski
155	155	Krebs und Kiefer Beratende Ingenieure	CE,S, PM	Germany	13	350	350	0,0	Jan Akkermann
156	156	Temelsu International Engineering Services Inc.	MD	Turkey	13	350	350	19,4	Demir İnözü
157		Insta Automation Oy		Finland	13	349		46,1	Timo Lehtinen

PM = Project Management, A = Architecture, CE = Civil-/S = Structural Engineering, CT = Certification and testing, Env = Environment, Enr = Energy, E = Electrical, M = Mechanical/HEVAC, I = Industrial, MD = Multi Disciplinary, (*) = jämförbar uppgift saknas/proforma/bedömd

De 300 största europeiska arkitekt-, teknikonsult- och industrikonsultkoncernerna

2014	2013	Koncern	Verksamhet	Land	Bokslut	Medelantal anställda	(Före-gående)	Omsättning MEUR	Koncernchef/VD
158	168	Zaha Hadid Architects	A	England	12/13	349	304	43,4	Zaha Hadid, Patrik Schumacher
159	163	FAVEO Projektleidelse	PM	Norway	13	345	183	61,3	Knut Jonny Johansen
160	145	Pick Everard Ltd *	MD	England	13	340	390	0,0	David Brunton
161	177	Structor Group	CE,PM	Sweden	13	339	292	53,7	Fladvad, Hulthén, Texte
162	165	Steer Davies Gleave Ltd	CE	England	13/14	338	313	44,2	Hugh Jones
163	164	Bengt Dahlgren AB	M,Enr	Sweden	13	335	314	42,9	
164	112	AREP Groupe	MD	France	13	333	509	64,0	Jean-Marie Duthilleul
165	149	Verkís hf	MD	Iceland	13	330	372	23,9	Sveinn Ingi Ólafsson
166	167	Insinöörtoimisto Comatec Group	I, Enr	Finland	13	321	308	21,4	Aulis Asikainen
167	159	Technital SpA	CE	Italy	13	320	323	51,2	Alberto Scotti
168	314	IPROconsult GmbH	CE, Env, A	Germany	12/13	320		22,5	Lutz Junge
169	160	Arkitektfirmaet C.F.Møller	A	Denmark	13	319	322	40,0	Klaus Toustrup
170	176	Burckhardt+Partner AG Architekten Generalplaner	A	Switzerland	13	315	295	0,0	Peter Epting
171		Kelprojekta group (JSC Kelprojekta, JSC Urbanistika, JSC Kelvista)	A	Lithuania	13	314	236	9,4	Algimantas Medziausis
172	166	Destia Consulting Oy	CE	Finland	13	310	310	30,0	Jukka Raudasoja
173	170	AudingIntraesa Group (Auditorias E Ingenierias Sa) *	MD	Spain	12	300	419	22,0	Joan Lluís Quer Cumsille
174	139	EMAY international engineering and consultancy	CE,A	Turkey	13	300	400	0,0	Mehmet Kaba
175	171	PBR Planungsbüro Rohling AG Architekten u Ingenieure	MD	Germany	13	300	300	28,0	Heinrich Eustrup
176	173	PRP Architects Ltd	A	England	13/14	300	300	0,0	Andy von Bradsky
177	174	O.M.A. Office for Metropolitan Architecture *	A	Netherlands	13	300	300	0,0	Victor van der Chijs
178	187	HENN Architekten	A	Germany	13	300	250	51,1	Gunter Henn
179	195	Deltamarin Oy	I	Finland	13	300	236	31,7	Mika Laurilehto
180	180	Link Arkitektur AS	A	Norway	13	294	275	41,3	Siri Legernes
181	183	HR Wallingford Group Ltd	CE, Env,I	England	13/14	283	261	31,3	Stephen Huntington
182	162	HPP Architects	A	Germany	12	282	320	33,6	Joachim H. Faust
183	179	Steinbacher-Consult GmbH *	CE, PM	Germany	13	280	280	0,0	Stefan Steinbacher
184		BAC Engineering Consultancy Group	CE, CT	Spain	13/14	280	195	15,1	Joan Franco Poblet
185	181	Chapman Taylor LLP	A	England	12/13	265	264	29,0	Chris Lanksbury
186	204	GPO Ingenieria, S.A.	MD	Spain	13	264	225	21,0	Xavier Montobbio Camprobi
187	189	Barton Willmore Group	A,PM	England	12/13	258	248	30,2	Ian Mellor
188	193	Stride Treglown Group PLC	A	England	13	252	242	17,0	Kevin McDonald
189	185	Allies and Morrison Architects Ltd *	A	England	13	250	250	9,7	Bob Allies
190	190	JBA Consulting (Jeremy Benn Associates Ltd)	CE, Env	England	13	250	248	0,0	Jeremy Benn
191	197	WTM Engineers	MD	Germany	13	250	235	26,0	Karl Morgen m.fl
192	198	Heinle, Wischer und Partner *	A,PM	Germany	13	250	230	27,0	T. Behnke, H. Chef-Hendriks, A. Gyalokay, T. Heinle, M. Kill, J. Krauß, C. Pelzeter, E.Schultz
193	199	Consitrans S.R.L.	CE,S,Env, PM	Romania	13	250	230	21,7	Eduard Hanganu
194	200	Björking Ingenjörbyrå AB	CE,M	Sweden	13	250	230	32,8	Anders Wärefors
195	249	Hbh Projekt Spol. S R.O.	CE	Czech Republ.	13	250	169	0,0	Radovan Hrnčíř
196	276	IPROPLAN Planungs GmbH	MD	Germany	13	250	147	8,4	Jörg Thiele (President)
197	182	DRI upravljanje investicij (DRI Investment Management)	PM	Slovenia	13	246	262	15,0	Rajko Siročič
198	192	Force Technology Sweden	CE	Sweden	13	244	245	28,3	Hans Ole Olsen
199	194	Arkitema K/S	A,PM	Denmark	13	244	239	270,0	Peter Hartmann Berg
200	196	FASE-Estudios e Projectos S.A	MD	Portugal	13	243	235	10,0	Manuel Quinaz
201	169	Dolsar Engineering Ltd	PM,CE, Env, E,M,MD	Turkey	13	242	302	14,5	H. İrfan Aker
202	191	Dopravoprojekt, a.s.	CE, S, A, PM	Slovakia	13	240	246	13,5	Gabriel Koczkás
203	217	ISC Rådgivende Ingeniører A/S	MD	Denmark	13	240	200	26,8	Kjeld Thomsen

2014	2013	Koncern	Verksamhet	Land	Bokslut	Medelantal anställda	(Före-gående)	Omsättning MEUR	Koncernchef/VD
204	241	Henning Larsen Architects	A	Denmark	13/14	232	173	2,6	Mette Kynne Frandsen
205	201	Planungsgruppe M+M AG , PGMM *	E,M,PM, Enr	Germany	13	231	229	25,0	Hermann Ott
206	211	Efla hf	MD	Iceland	13	223	204	23,5	Guðmundur Þorbjörnsson
207	206	Sheppard Robson *	A	England	13	222	222	14,0	Andrew German
208		Geo	I	Denmark	13	221	209	44,3	Kim Sillemann
209	184	SC Metroul S.A.	MD	Romania	13	215	260	11,6	George Rozorea
210	202	UVATERV Engineering Consultants Ltd.	MD	Hungary	13	215	228	6,0	Gyula Bretz
211	208	Pragoprojekt a.s *	CE	Czech Republ.	12	215	220	12,0	Renata Jiříková
212	252	Scott Brownrigg Architects	A	England	13	212	165	16,5	Darren Comber
213	210	Avalon Innovation AB	I	Sweden	13	207	204	28,9	Atle Andersen
214	223	EKJ Rådgivende Ingeniører A/S	MD	Denmark	13	206	197	20,1	Jørgen Nielsen
215	240	Curtins Group	CE,PM	England	13	206	174	18,3	Rob Melling
216	228	Wilmotte & Associés *	A	France	13	201	190	24,0	Jean-Michel Wilmotte
217	221	Valode & Pistre *	A	France	12	200	200	0,0	Yannick Denis
218	205	Goudappel Coffeng B.V	MD	Netherlands	13	200	225	0,0	Jos van Kleef
219	215	INBO Architects/Consultants	A,PM	Netherlands	13	200	200	14,2	Bert van Breugel/Tako Postma/Jeanet van Antwerpen mfl
220	216	B+S Ingenieur AG *	MD	Switzerland	13	200	200	0,0	Walter Shaufelberger
221	218	Politecnica- Ingegneria e Architettura Soc. Coop	MD	Italy	13	200	200	13,6	Francesca Federzoni
222	231	Hjellnes Consult AS	MD	Norway	13	200	183	31,3	Geir Knudsen
223	235	Aveco de Bondt BV	CE	Netherlands	13	200	200	0,0	Gerrit Paalman
224	250	PDM Group	I	Netherlands	13	200	168	14,8	Hubert Mesterom
225	267	HLM Architects	A	England	13	200	150	0,0	Christopher Liddle
226	258	Wise Group Finland Oy (Insinööritoimisto Ylimäki & Tinkanen OY & Kontermo Oy)		Finland	13	198	158	21,3	Aki Puuska
227	214	OTE Ingénierie SA (Omnium Technique Européen)	MD	France	13/14	196	200	19,1	Patrick Lullin
228	298	BIG / Bjarke Ingels Group	A	Denmark	13	196	130	22,3	Sheela Maini Søgaard
229	212	Metroprojekt Praha A.S	MD	Czech Republ.	13	194	201	18,6	David Krása
230	226	IBE D.D	MD	Slovenia	13	193	190	15,1	Uroš Mikoš
231		Svenska Mätcenter AB	CE, Enr	Sweden	13	192	183	21,7	Fredrik Andershed
232	245	GOPA-Consultants Group *	PM,I,Env	Germany	13	190	170	63,5	Martin Güldner, Berthold Averweg
233	247	Prokon Muhendislik Ve Musavirlik A S (Prokon Engineering Ltd) *	MD	Turkey	13	190	170	7,6	Hasan Özdemir, Ismail Salici
234	207	Orbion Consulting AB	E, Enr, Env	Sweden	13	189	222	24,8	Erik Oldmark
235	328	3ti Progetti	CE	Italy	13	189	109	21,5	Alfredo Ingletti
236	342	Max Fordham LLP	E,M, Env	England	13/14	187	58	12,3	
237	251	Optiplan Oy	MD	Finland	13	186	168	13,3	Tommi Vaisalo
238	232	Frankham Consultancy Group	MD	England	13/14	184	180	15,1	S J Frankham
239	225	Leonhardt, Andrä und Partner Beratende Ing. GmbH	S	Germany	13	183	180	21,7	Wolfgang Eilzer
240	281	PRC Group	I	Sweden	13	182	143	23,9	Peter Bräck
241	237	Consat Engineering AB	I	Sweden	13	181	179	20,2	Jan Bertil Johansson
242	209	JG Ingenieros SA	M,E, Enr, I	Spain	13	180	219	10,3	Josep Túnica Buira
243	213	Baur Consult Architekten Ingenieure	MD	Germany	13	180	200	12,0	Andreas Baur, Peter Kuhn
244	233	Troup Bywaters + Anders *	E,M	England	13	180	180	6,2	Neil Weller
245	234	SGI Consulting SA *	MD	Luxemburg	13	180	180	0,0	Laurent NILLES
246	239	Greisch Bureau d'études	CE,S,A,PM	Belgium	13	180	176	18,6	Clément Counasse
247	243	Purcell Miller Tritton	A	England	12/13	180	172	13,4	Mark Goldspink
248	248	Gruppo SINA	CE,MD	Italy	13	180	169	41,2	Agostino Spoglianti
249	230	Transprojekt Gdanski	A, CE	Poland	13	179	185	7,8	Marek Rytlewski
250	186	Bartels Engineering B.V.	CE,S,PM	Netherlands	13	176	250	15,4	Taco Klevering
251		SAV Oy *	I, CE	Finland	13	175		17,3	Hannu Hyytinen

PM = Project Management, A = Architecture, CE = Civil-/S = Structural Engineering, CT = Certification and testing, Env = Environment, Enr = Energy, E = Electrical, M = Mechanical/HEVAC, I = Industrial, MD = Multi Disciplinary, (*) = jämförbar uppgift saknas/proforma/bedömd

De 300 största europeiska arkitekt-, teknikonsult- och industrikonsultkoncernerna

2014	2013	Koncern	Verksamhet	Land	Bokslut	Medelantal anställda	(Före-gående)	Omsättning MEUR	Koncernchef/VD
252	264	JMP Consultants Ltd	CE	England	13	175	150	8,7	Gordon Baker
253	229	Peutz Group bv	Env,CE, I	Netherlands	13	174	186	18,9	J.F.W. Koopmans
254	244	Temagroup Sweden AB	A,PM	Sweden	13	173	171	22,1	Håkan Persson
255	227	SD Ingénierie Holding SA	MD	Switzerland	13	170	190	0,0	J. D. Girard
256	238	Rogers Stirk Harbour & Partners	A	England	12/13	170	178	33,8	Rickard Rogers
257		Eltronic A/S	I	Denmark	13	168		24,2	Lars Jensen
258	259	Eurocon Consulting AB	I	Sweden	13	167	157	17,6	Peter Johansson
259	254	Coplan AG	I	Germany	13	162	162	0,0	Martin Steger
260	260	TCPM (TC Project Management B.V)	I	Netherlands	13	162	157	12,2	Rudie Veenendaal
261	255	Progetto CMR	A	Italy	13	160	160	4,4	Massimo Roj
262	257	UTIBER Közúti Beruházó Kft (UTIBER Transport Consulting Management Ltd)	CE,PM	Hungary	13	160	159	14,4	György Lakits
263	262	Infotiv AB	I	Sweden	13	160	151	17,1	Alf Berndtsson
264	291	ELU Konsult AB	S,CE	Sweden	13/14	159	134	29,7	Sten-Åke Torefeldt
265	224	i3tex AB	I	Sweden	13	158	195	13,5	Ulf Aiff
266	288	Snøhetta AS *	A	Norway	13	158	138	23,4	Craig Dykers, Tonje Verdal Frydenlund, Elaine Molinar
267	253	Condesign AB	I	Sweden	13	154	163	12,3	Fredrik Bromander
268	178	INYPISA Informes y Proyectos SA	MD	Spain	13	152	282	24,2	Valentin Estefanell
269	263	Årstiderne Arkitekter A/S	A	Denmark	12/13	151	151	12,9	Torben Klausen
270	318	Proger SpA	MD	Italy	13	151	110	91,5	Umberto Sgambati
271	270	Geotest A.S.	Env	Czech Republ.	13	150	150	7,9	Lubomír Klímek
272	188	Advin B.V. - Adviseurs en Ingenieurs *	MD	Netherlands	13	150	250	19,7	Ralph Henderix
273	219	High-Point Rendel Group	CE,S,PM	England	12/13	150	200	10,5	Kelvin Hingley
274	261	Ingenium Archial NORR	A	England	13	150	153	11,3	Christopher Littlemore
275	268	DGMR Raadgevende Ingenieurs BV *	Env	Netherlands	13	147	150	0,0	Ir. P.J. van Bergen
276	275	Transprojekt- Warszawa Sp. Z o. O	CE	Poland	12	147	147	19,2	Tadeusz Suwara
277	278	GVA Consultants AB	I	Sweden	13	146	145	23,2	Mats Lindén
278	280	Flanagan Lawrence LTD (fd Hamilton Architects)	A	England	13	144	144	0,0	Jason Flanagan, David Lawrence
279	265	Olajterv Group *	CE, Enr	Hungary	13	143	150	3,1	István Polony
280	282	BWB Consulting LTD (The BWB Partnership)	CE,S, Env	England	13	143	141	12,5	Steve Wooler
281	292	FS Dynamics AB	I	Sweden	13/14	143	134	15,9	Ulf Mårtensson
282	284	DARK Gruppen Arkitekter AS	A	Norway	13	140	140	27,7	Kjell Eek Østlie
283	286	Price & Myers	S	England	13	140	140	10,6	Paul Batty m.fl
284	309	Ahma Insinööri Oy	PM	Finland	13	140	119	12,5	Kim Lindholm
285		ViaNova-gruppen (4 bolag inkl. Systems & Plan og Trafikk)	CE,Env,E	Norway	13	140	139,0	31,8	Trygve Håland, Per Skotte, Svein Assersen, Idar Kirkhorn
286	222	Nightingale Associates	A	England	13	139	199	11,0	Richard Harrington
287	256	Kragten B.V *	CE, Env	Netherlands	13	139	159	0,0	Jan-Willem Boots
288	296	Geodata S.p.A	CE	Italy	13	139	132	34,6	Grasso Piergiorgio
289		Leannova Engineering AB	I	Sweden	13	138	59	24,7	Tomas Camén
290	242	3DReid Architects Ltd	A	England	12/13	137	172	16,9	Mark Taylor
291	274	Wingårdh-koncernen	A	Sweden	13	137	148	17,6	Gert Wingårdh
292	289	Studio Altieri S.p.A	CE; A	Italy	13	135	134	35,4	Guido Zanollo
293	303	Kling Consult Ingenieur GmbH	CE	Germany	13	135	125	10,0	Markus Daffner
294		Midroc Project Management AB	CE,I	Sweden	13	134	146	55,7	Stefan Kronman
295	279	Hulley & Kirkwood Consulting Engineers Ltd	E,M	Scotland	12/13	133	144	10,0	Simmy Telfer
296	297	Clancy Consulting	MD	England	12/13	131	132	9,6	Alan Bramwell
297	316	Schmidt, Hammer & Lassen K/S	A	Denmark	13	131	113	13,8	Bente Damgaard
298	308	Dr. Ing. A. Aas-Jakobsen AS	CE, PM	Norway	13	130	120	69,6	Trond A. Hagen
299	293	IKG AB	I	Sweden	13/14	128	133	10,7	Magnus Ahlmark
300	299	Forsen Projekt AB	PM	Sweden	13	125	130	23,3	Bengt Johansson

PM = Project Management, A = Architecture, CE = Civil-/S = Structural Engineering, CT = Certification and testing, Env = Environment, Enr = Energy, E = Electrical, M = Mechanical/HEVAC, I = Industrial, MD = Multi Disciplinary, (*) = jämförbar uppgift saknas/proforma/bedömd

luftfarts-, rymd-, marin- och järnvägs-industrierna. Den förvärvade gruppen förväntas tillföra en omsättning på omkring 35 miljoner Euro under 2014 till Altengruppen.

Mott MacDonald

Mott MacDonald annonserade i september förvärvet av Bentley Holdings Ltd, med dotterbolaget JN Bentley Ltd. Förvärvet är en naturlig utveckling efter 15 års samverkan i joint-venture bolaget Mott MacDonald Bentley. JB Bentley har 700 medarbetare och en omsättning på 120 miljoner pund, varav 80 % av intäkterna genererats i det gemensamma joint-venture bolaget. Bentley erbjuder konsulttjänster inom väg och vatten samt byggnadskonstruktion. Tidigare under året hade man förvärvat amerikanska Coast & Harbor Engineering (CHE), genom det amerikanska dotterbolaget Hatch Mott MacDonald. CHE är specialiserat på design och konstruktion av hamnar och andra kustrelaterade projekt.

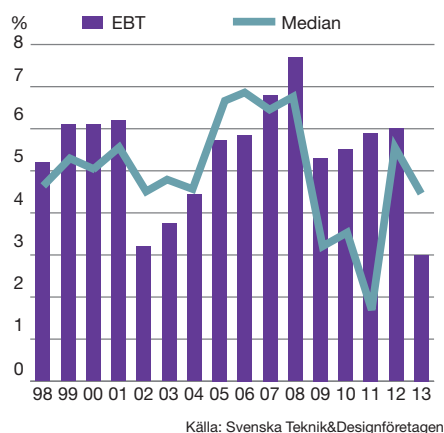
I april förvärvade man det Nya Zeeländska vattenteknikkonsulten AWT med verksamheter på Nya Zeeland och i Australien. AWT har 50 medarbetare på kontoren i Auckland och Melbourne.

Fugro gör flera förvärv

Fugro har under året gjort ett flertal förvärv som redovisas kort här. I Sydafrika har man förvärvat Earth Resources (Pty) Ltd i Johannesburg, med 120 anställda och en omsättning på 5 miljoner Euro från kunder inom gruvindustrin. I Holland köpte man järnvägskonsulten RailData BV med 12 anställda och en omsättning på 1,2 miljoner Euro. I Centralafrika förvärvades Geofor Group med 600 anställda och en omsättning på 25 miljoner Euro. Geofor erbjuder huvudsakligen tjänster till gruvindustrin men även på infrastruktur- och vattenområdet. I Australien köptes Roames Asset Services Pty Ltd, som säljer karttjänster för eldistributionsindustrin. Roames har 19 anställda och en omsättning på 7 miljoner Euro. Vidare köptes Advanced Geomechanics Pty Ltd i Perth, som erbjuder geotekniska tjänster till olje- och gasindustrin. Företaget omsatte 2012 30 miljoner AU dollar och har 70 anställda.

Assystem förvärvade i maj 75 % av aktierna i Radicon Gulf Consult baserat i Saudi Arabien. Radicon förstärker

Resultatutveckling Europas topp 300

Assystems närvaro i gulfområdet på infrastruktur-, energi-, olje och gas- samt transportområdena. Radicon har 400 medarbetare i Riyadh och Dammam.

WSP blir dubbelt så stort

Med förvärvet av amerikanska Parsons Brinckerhoff dubblar WSP mer eller mindre sin storlek. Parsons Brinckerhoff är ett 125-årigt teknikföretag som har 14 000 medarbetare runt om i världen. Man erbjuder tjänster inom bygg, anläggning och infrastruktur. Affären kostade 1310,2 miljoner USD och medför att WSP kommer att växa till drygt 31 500 medarbetare och en omsättning på nära fem miljarder kanadensiska dollar. WSP:s huvudkontor ligger i Montreal sedan gruppen förvärvades av kanadensiska Genivar.

Tidigare under året hade WSP förvärvat Technip TPS SAS, dotterbolag till Technip SA. Företaget genererade 2013 en omsättning på 20 miljoner Euro och har 100 anställda. Det erbjuder tjänster inom byggkonstruktion, anläggning och infrastruktur. Dessutom förvärvades i våras den kanadensiska teknikkonsulten Focus Group, med tjänster till olje- och gasindustrin i Kanada. Gruppen fokuserar på fyra områden: anläggningsteknik, geomatik, pipeline och byggt teknik. Focus Group har 1700 medarbetare, huvudsakligen i västra Kanada. Köpeskillingen uppgår till 366 miljoner USD.

Aecom gör största affären

I oktober annonserades årets affär i branschen, för att inte säga största affären någonsin. Världens näst största teknik-konsult, amerikanska AECOM Tech-

nology Corporation, köpte den största teknik-konsulten, amerikanska URS Corporation. URS aktieägare kommer att erbjudas 53,991 USD eller 1,8879 aktier i AECOM per aktie i URS. Den sammanlagda affären beräknas vara värd 6 miljarder USD. Tillsammans bildar de världens klart största teknik-konsultgrupp med nära 100 000 medarbetare i 150 länder.

Aton blir EDAG Engineering

ATON-gruppen slår ihop sina två fordonskonsulter EDAG och Rücker. I samband med affären byter ATON namn till EDAG Engineering AG. Tillsammans kommer den nya gruppen ha en arbetsstyrka på 7000 personer över 80 kontor runt om i världen.

Franska teknik-konsulten **Systra** har förvärvat indiska SAI, med 600 anställda, och förstärker sin position på den indiska och asiatiska marknaden. SAI erbjuder tjänster inom bygg-, transport- och miljösektorerna och omsatte 2013 11 miljoner Euro.

SNC-Lavalin köper Kentz

Kanadensiska SNC-Lavalin har under året förvärvat brittiska Kentz Corporation, med 14 500 medarbetare i 36 länder. Kentz erbjuder teknik-konsulttjänster samt byggtjänster till främst olje- och gasindustrin men även inom byggkonstruktion. Kentz aktieägare erhåller 9,35 pund per Kentz-aktie. Den totala affären beräknas uppgå till 1,2 miljarder pund. SNC-Lavalin växer därmed med omkring 14500 personer till en total arbetsstyrka på cirka 44 500 personer, varav 18 500 inom olje- och gasindustrin.

David Cramér

Marknadsanalytiker, Svenska Teknik&Designföretagen
david.cramer@std.se

Victor Dahln

Statistikinsamling

David Cramér

Victor Dahln

Svenska Teknik&Designföretagen, STD-företagen, arbetar för medlemsföretagens bästa i syfte att stärka deras konkurrenskraft och långsiktiga lönsamhet. Med 715 medlemsföretag, som tillsammans har ca 35 000 anställda, representerar STD-företagen nära två tredjedelar av branschens resurser

STD-företagen vill främja hög kvalitet, en sund utveckling, en god lönsamhet och moderna arbetsvillkor i medlemsföretagen.

STD-företagen ingår i Almega, som är den organisation som samlar tjänsteföretagen i Sverige. Almega är den största förbundsgruppen inom Svenskt Näringsliv. STD-företagen är även medlem i såväl den europeiska (EFCA) som internationella (FIDIC) konsultorganisationen. På arbetsgivarsidan är Almega medlem i UNICE.

www.std.se

Svenska Teknik &
Designföretagen
● almega

Svenska Teknik&Designföretagen

Besöksadress: Sturegatan 11

Postadress: Box 55545 • 102 04 Stockholm

Telefon 08-762 67 00 • e-post: std@std.se

Artikelnummer: WS0855-1411